

53363

a Főiskola

A csehszlovákiai magyar főiskolai hallgatók folyóirata

FŐSZERKESZTŐ:
BURGER MIKLÓS

SZÖVETSÉGI FŐSZERKESZTŐ:
Dr. BRÜKK SÁNDOR

ADMINISZTRÁTOR.
MERÉNYI IMRE

SZERKESZTÉSÉRT ÉS KIADÁSÉRT FELEL:
ORBÁN LÁSZLÓ

Tartalom:

PROGRAMUNK.

TANULMÁNYOK. PEÉRY REZSŐ: *Uj karcra a pozsonyi magyar tanszékért.* SÁNDOR LÁSZLÓ: *A halálraitelt népi művészet.* FÉNYES ISTVÁN: *Beszélgetés Halász Hradil Elemérrel.* ORBÁN LÁSZLÓ: *Közgazdasági tévhitek.* GERJÁRD KÁLMÁN: *Alagcsövezés és melioráció.* BURGER MIKLÓS: *A halálbüntetés.* SIMKÓ FERENC: *A nemzeti gondolat szerepe a nevelésben. A magyar ifjúsági mozgalmak Csehszlovákiában 1915-től 1925-ig (u. g.). A magyar ifjúság és az államnyelv.* FIGYELŐ: *Ifjúsági kérdések. Társadalmi kérdések.*

FŐISKOLÁS MOZGALOM. Dr. WIRKMANN JÁNOS: *Nemzeti gondolat és vallásos érzés. A CS. M. A. SZ. VII. orsz. kongresszusa Komáromban (x. i.). Anket a csehszlovákiai magyar főiskolai hallgatók ideológiai mozgalmairól I. A Sarló, II. A Prohászka Kör. Hivatalos rész; A CSMÁSZ. tagegyesületeinek beszámolója.*

HIREK. *Kritikai szemle; Könyv és folyóirat ismertetések.*

I. évfolyam

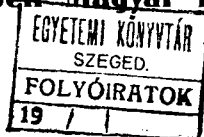
1-2
szám

Kettős szám
ára
4.- KČ

1932
szeptember-
október

LAPTULAJDONOS:

a Kassai és Környékbeli Magyar Főiskolai Hallgatók Egyesülete

A JÖVŐ

A Csehszlov. Magyar Akadémikusok Szövetségének hivatalos lapja

Megjelenik július és augusztus kivételével minden hónap elsején.

Főszerkesztők: **Dr. Brück Sándor és Burger Miklós.**

Szerkesztésért és kiadásért felel: **Orbán László.**

Adminisztrátor: **Merényi Imre.**

Szerkesztőségi bizottság:

Balla László, Gerhard Kálmán, Korach Károly, Schmitz Károly, Dr. Wirkmann János

Laptulajdonos a Kassai és Környékbeli Magyar Főiskolai Hallgatók Egyesülete.

A Jövő a csehszlovákiai magyar főiskolai hallgatók következő szervezeteinek hivatalos lapja:

N é v	Székhely	E l n ö k	T i t k á r
Magyar Akadémikusok Köre.	Prága II. Krakovská 9	Baráth László Rimaszombat, Losonci ut 34	Zapf László, Beregszász Ujváros u. 43.
Magyar Akadémikusok Keresztény köre	Pozsony, Safarik tér 9.	Hardmudt Károly, Pozsony, Mihálykapu-u.6.	Forray Tibor Pozsony, Köztársaság tér 16.
Magyar Akadémikusok Keresztény Köre	Brünn	Kuliffay Endre, Losonc, Masaryk ucca 15.	Szalay Ferenc Ogyalla
Corvinia	Brünn	Vermes Simon, Pozsony, Tolstoj u. 11	Erős Dezső Eperjes, Franciscy u. 17
Kassai és Környékbeli Magyar Főiskolai Hallgatók Egyesülete	Kassa	Balla László, Kassa, Kollár ucca 1.	Titkárság Kassa, Gát sor 3.
Érsekújvár és Környéke Magyar Akadémikusainak Köre	Érsekújvár	Györy Kálmán, Érsekújvár, Bollay ucca 6.	Major József Érsekújvár, Vajansky u. 10
Losonci Magyar Akadémikusok Egyesülete	Losonc	Szepesy László, Losonc, Hus ucca 1.	Neuwirth György Losonc, Jókai u. 23.
Komáromi Magyar Akadémikusok Egyesülete	Komárom	Nagy Árpád Komárom, Szegfű u. 12.	Vargha Sándor Komárom, Jókai u. 18.
Kárpátaljai Magyar Akadémikusok Köre	Ungvár	Kavasch Jenő Ungvár, Tolstoj u. 62	Estók Gyula, Ungvár, Szobránci út 11.
Ipolyvölgyi Magyar Akadémikusok Köre	Ipolyság	Daubner Mihály Ipolyság	Kovács László Ipolyság.

Egyes szám ára: 2— Ké.

Előfizetési díj egy évre: 20— Ké. Magyarországon: 5— Pengő. Romániában: 130— Lei. Jugoszláviában: 50— Dinár.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

KASSA, SROBÁR U. 53., ORBÁN LÁSZLÓ CIMÉN.

Minden kéziratot és levelet ide kérünk. Minden cikkért írója felel. Kéziratokat nem örzünk meg és csak portóval ellátott válaszboríték mellékelése esetén küldünk vissza.

Lapzárta megjelenés előtt 15 nappal.

Keresk. és Ip. Nyomda, Košice, Gyula-u. 2.

A csehszlovákiai magyar főiskolások lapja

I. évfolyam 1-2. szám

Kassa, 1932 okt. 1.

Programunk:

A csehszlovákiai magyar diákságban évek során egyre jobban érezhetővé vált az a hiány, amelyet a meg nem jelenő főiskolás lap jelentett. A diákéletben az egyes világnézeti irányok képviselői csakhamar átláták ennek a fontosságát s azt látjuk, hogy egyik is, a másik is lapot indít. De ezen lapok csak bizonyos irányoknak voltak a szószólói és nem tükrözték vissza az egész kisebbségi magyar diákság szellemi munkásságát.

Ezt a nagy hiányt véli kiküszöbölni a Kassai és Környékbeli Magyar Főiskolai Hallgatók Egyesülete, midőn ezen lapot kiadja. Ezen nemes kulturális misszióját teszi azon bizakodó hittel és rémenységgel, hogy a lapja szellemi gyűjtőpontjában sikerülnie fog egyesíteni az egész kisebbségi magyar főiskolás szellemiséget, tekintet nélkül politikai, avagy világnézeti meggyőződésére.

Igérjük, hogy a »Jövő« szerkesztésében mindig csak az igaz érték fog vezetni bennünket és minden kicsinyes, önző szempontot száműzni fogunk s így nálunk nem fordulhat semmi körülmények közt elő az, hogy az egyes diákfrakciók kisajátítják önmaguknak az egész lapot.

Ebben a nemes törekvésünkben azonban nem rosszakaratú gáncskodásra van szükségünk, hanem mindenki részéről a baráti kézfogásra. S így, kéz, a kézben könnyebben és jobban tudjuk talán előkészíteni a szebb, a jobb, a boldogabb jövőt.

Tanulmányok

Uj harcra a pozsonyi magyar tanszékért.

A kisebbségi magyar fiatalság létharcának egyik pozitív eredménye volt az, hogy hosszas memorandumok és deputációk után megszületett a magyar nyelv és irodalom prágai és pozsonyi rendes tanszéke. Megfigyelhető, hogy az 1926—29-es években, amikor a tanszék felállítására való küzdelem folyt, majd, mikor a tanszék első szemeszterét megkezdette, a magyar diákság igen fontosnak látta ezt a kérdést, annyira fontosnak, hogy szinte maga vállalt felelősséget a hivatalosmagyar szemináriumok munkájáért. A »Vetés« 1929-ben lehozta a szeminárium előadásainak jegyzékét, amiből kitűnt, hogy a magyar diákság, amelyik akkor ment át kultúrforradalmán, a hivatalos egyetem talaján is azokat az irodalomtudományi kérdéseket fejtegette, amik akkori élet- és világszemléletének megfeleltek. Mozgalmi és tudományos orientáció között nem volt különbség.

Az elnyomottak küzdelmének van egy törvényszerűsége, ami ezt a küzdelmet egyedül teheti csak eredményessé: *mindig többet, mindig öntudatosabban követelni!* A jámbor és alázatos esdeklések nem vezetnek célhoz, mert az ilyeneket igen könnyen ki lehet konccal és alimizsnával elégíteni. Az öntudatos és akaraterős követelő fél nem koldus, hanem ellenfél, akit komolyan számba kell venni: követelését vagy százszázalékosan kielégíthetik, vagy vele harcba szállhatnak, de meddő kompromisszummal nem fékezhetik le. *A magyar tanszék körül az a hiba történt, hogy az eredménynél a fiatalság elfáradt és elfelejtett tovább küzdeni.* Azóta az, ami a magyar tanszéken történt, az nemcsak a magyar kisebbségi fiatal generációk, de első sorban a tudomány elleni támadás. A csehszlovák és a kisebbségi magyar honatyák azóta örömmel könyvelik el a tanszék létezését: de hogy ott mi történik, arról kevesebb szó esik. (A legutóbbi napokban vetette fel a kérdést a Magyar Írásban Kovács Endre, egy fiatal magyar író és bölcsészettanhallgató, más híradásról nem tudok.)

Először is-látni kell azt, hogy a kiharcolt eredmény maga egyáltalán nem olyan, hogy méreteitől el kellene szédülni s hogy »hálásnak« kellene lenni érte. Ha továbbra is megmarad a körülbelül egy tucatnyi magyar középiskola (reálgimnázium, kereskedelmi, tanítóképző) magyar tanerő-kiképzés nélkül, akkor ez önmagában a magyar nyelvű oktatás általános és teljes lesorvadására irányuló tendenciát rejt magában. — Ha vannak magyar középiskolák, nélkülözhetetlen a magyar tanárképzés: ez logikus. Az egyik elleni támadás érinti a másikat is egyformán. Hogy mennyire nélkülözhetetlen, arra nézve igen érdekes lenne egy ankéten megszólaltatni a magyar középiskolák növendékeit: beszéljenek új tanáraikról, akik a csehszlovák egyetemen végeztek, avagy nem végeztek, de magyarul azután épenséggel nem tudnak. Ha egy történelem-földrajz szakos magyarnyelvű tanárt Olmützbe küldenek, vagy szlovák-francia szakos szlovák anyanyelvűt Kassára, egy az eredmény:

a legotrombább pedagógiai bűn. Hogy tanítson magasabb fokon olyan ember, aki a gyermek kultúrhovatartozandósági miliójét, érzelemtudatosítását nem ismeri, legfeljebb egy formális nyelvi vizsga erejével jut el odáig, hogy az otrombább grammatikai hibákat kerülni tudja. Az ilyen tanár a gyermekben legfeljebb nacionalista ellenérzelmet kelt fel, néha a pusztá megjelenésével is, az idegenségével, a beszédével — a szokatlan manírjaival. Súlyos nacionalista komplexumok és gátlások keletkeznek így a tanítványban.

Az elnyomottak helyzetére mindig jellemző, hogy a legmagátólértetőbb dolgokért is harcolni kell. Ha azonban megvan az eredmény, az csak a fojtottság relativitásában, a harc menetében tűnhetik fel súlyosnak. Ha objektíven lemérjük, magától értetődőnek fog látszani. Ilyen, ma már egészen természetes dolog a magyar fakultás a pozsonyi és a prágai egyetemen. Most a kérdés a következő: 1: milyen tudományos kiképzést kapnak itt a hallgatók? 2: hogy fejlődik az intézmény? 3: milyen viszonyban van vele a hallgatóság?

Mindenekelőtt le kell szögezni, hogy a harcot a magyar fakultásért az objektív tudományosság jegyében kívánjuk lefolytatni. Ahol a magyar fiatalság szenved általa, épen a hideg és objektív tudományosság szellemének a hiánya miatt szenved. — *Az a jiatalság, amely ezt az objektív tudományos szellemet nem óhajtja, az megérdemli, hogy sérelem essék rajta, annak semmiféle kritikai bázisa nincs ahhoz, hogy az intézmény-nyel szembeszálljon.* — A tudomány egyformán megcsonkítódik bármely nacionalizmus hatása alatt: a szabad kutatás tágas horizontjait alaposan lefogja az állameszmék nemzeti gondolatok erőszakolt tisztelete legyen a magyar, vagy csehszlovák. A magyarországi tanárképzés mai vizsássága nyilvánvaló lesz előttünk, ha meggondoljuk, hogy ugyan konzervatív felfogású, de kitűnő szakemberek katedrához jutásához Budapesten forradalmak kellettek, s hogy a forradalmak elmulván ismét Négyessy bácsik tiltják azt, hogy az irodalmi kutatásban a hallgatók az új tudományos módszerekkel dolgozzanak; hogy az újabb materiát is felemészthessék, hogy az irodalom és élet körülötti összefüggéseket megértsék, s hogy magukat a multa vonatkozóan a romantikus szempontoktól feloldják. Nekünk, a kisebbségi magyar diákoknak, akik megvív-tuk a csatát a modern magyar irodalomszemléletért, s így a Császárok és Négyessyek irodalomszemléletével nyilvánvalóan szembekerültünk, — épen ezért van bátorságunk számonkérni azt a tudomány elleni támadást, amit a magyar tanárképzésen a rosszul értelmezett csehszlovák állameszme, a szláv nacionalizmus elkövet.

Hogy ezt megérthessük, ismernünk kell a pozsonyi egyetem szellemét és hivatását. Itt most nincs helyünk és anyagunk arra, hogy a kérdésre bővebben rátérhessünk, de elég, ha átolvassuk Pražák professzor vitáit Bratislavában, az egyetem hivatalos kiadmányában, vagy ha szemmel kísérik Chaloupecký Václavnak a működését, az állami értekezések és doktori munkák témakiadásánál láthatjuk, hogy vezérfonaluk: a cseh és szlovák kultúra egységének, egyívétartozásának a bebizonyítása és tudományos megerősítése. Az előre feltételezésnek, a belemagyarzásnak a szelleme uralkodik így ezen a munkásságon: a szláv orientáció. Ez természetesen tudományos eszközökkel történik. Alapos, részletes, adathalmazos polémiával kell tehát itt fellépni ez ellen a tendencia ellen, tudományos munkamódszerekkel. De itt csupán a tendencia megértésé-

ról van szó, s ezt, azt hiszem egyenes készséggel ismerik el eme tendencia képviselői.

A faji hegemonia vitatásának a kérdése, a faji beállítottság a magyar tanszéket is eltölti. Itt jegyezzük meg, hogy a magyar nyelv és irodalom oktatásának a feladatát a két fakultáson ma egyetlenegy ember végzi: Bujnák Pál, dr. akinek nyelvészet a szakmája.: Bujnák Pál dr.-nak mindenestre nehéz a feladata: Gyulai Pálok, Schöpflin Aladárok, Király Györgyök, Babits Mihályok, Lukács Györgyök jártak előtte a magyar irodalmi kutatás terén. Ezzel szemben a professor avval akár új meglátásokat adni az irodalomkutatásnak, hogy magyar-szlovák vonalon kutatja és kutattatja a kultúrák kölcsönhatását. A kultúrák kölcsönhatása tulajdonképpen progresszív jelszó, — ez: meg kell látni a kis népek egymásrautaltságát, s a nagy közös determinánsokat — közös termelési, életmódi jelleg az azonos természeti miliőben.: Csupán az a kár, hogy a professorok ebből egy elsőségi, hegemoniai kérdést csinálnak, evvel a polgári nacionalizmus tülekedő szellemét hozzák a tudományba — de vele semmiféle kérdést meg nem oldanak.

Ha Dürerről sikerül bebizonyítani, hogy magyar, Lessingről, hogy szerb, Petőfiről és Madáchról, hogy szláv származású, mivel járul ez a megismerés Dürer, Lessing, Petőfi és Madách művészetének megértéséhez? Különösen az apró népegységek Dunamedencéjében hiábavaló és nevetséges illúzió a meghatározó faji képletért harcolni, olyan nyilvánvaló az állandó keveredés, egybeolvadás.*

Amit a más népegységhez való származási hovatartozás eldönt, az legfeljebb a forma kérdése. Más vérmérsékletet, más temperamentumot, s így más formát eredményezhet. A döntő mindenkor: hogyan állítom fel a kérdést, s mit akarok vele megoldani. Ha azért fontos a professzoroknak Petőfi szláv eredete, mert ezáltal Petőfi értéséhez jutnak, akkor lássuk az eredményeket, amivel a tudományos irodalmat gazdagítják. Az objektív Petőfi-kutatók azonban ebből sohasem csinálnak titkot, s ahol ez fontos volt a Petőfi probléma megértése szempontjából a kellő proporcióban — meg is említették. (Hatvany Lajos: Petőfi könyve). Félő azonban, hogy itt a megfordított esettel állunk szemben: Petőfi irodalmi munkássága csak a szláv eredet miatt fontos. Így lesz a szlováknyelvű magyar irodalmi kutatás revánssa a Rákossi-féle »harminc millió magyar« ábrándjának, a Méhelyek fajbiológiájának, Négyessyek reakciós nacionalizmusának. De a magyar irodalomtörténeti kutatást nemcsak bódult és tudománytalan illuzionisták, hanem lelkiismeretes szakemberek is képviselik, akiket semmiféle kisajátítási ambíció nem vezérel, hanem akik a tudományos kritika különböző módszereivel közelítik meg az irodalomtörténeti problémákat, hogy az élet és irodalom közötti összefüggéseket magyar vonalon tisztázzák.

Az összefüggések és hatások tanulmányozása periférikus feladat. *A tanszék nem lehet a szláv-magyar kultúrhatások kutató intézete; hanem csakis a magyar nyelv és irodalom tanszéke!* A kultúrvétség az, hogy a periférikus kérdést centrálissá teszik, s a centrális problémát: a magyar irodalmi kutatást periférikus függvényként fogják fel. A »szlovák szempontból« fontosat keresi a magyar tanszék működése. Véleményünk szerint sem a szlovák, sem a magyar szempont nem mérvadó, hanem a tudományos szempont. A kiindulásban van tehát a hiba. Hogy a félreértéseket elkerüljük: tudjuk, hogy Bujnák Pál dr. nemcsak a magyar

irodalomban keresi a szlovák hatásokat, hanem a szlovákban is a magyart. Így objektívnek és impasszibilisnek tűnhetik fel anyagával szemben. Csak az a kérdés: miért nem fogadja el azt a természeti törvényekhez hasonló erősségű ténytet, hogy nyilvánvalóan a fejlettebb kultúrájú nép hat a kevésbé fejlettre, mint ahogyan minden magyar irodalmi fellendülést nyugati hatás intónál, s mint ahogyan Ady Endre lírája nem közömbös a fiatal szlovák költőgeneráció számára. Épúgy: nem fontos a nagy irodalmi kifejezők eredetének a kérdése, mert ezek a nagy irodalmi kifejezők, mintahogy Petőfi és Mikszáth, teljesen beleivódtak nemcsak a fejlettebb kultúrába, hanem a fejlettebb társadalmi képzetbe is, amit a magyarság képviselt. A paraszt és jobbágyosztályok kultúrájában a mese és népdal vonalán épen a magyar Bartók Béla volt az, aki kimutatta a magyar, szlovák, román népkultúrák rokonságát. Népkultúrai tömegkultúrai analízisekkel viszont a magyar tanszék ezideig nem foglalkozott. Mindezen felül van, az a hegemoniai kérdése, az elsőszülöttségi jog kérdése. Ebből az egyetemen hatalmi kérdés lesz. Ezen a helyen csak egytet kellene kérni Bujnák Pál dr.-tól: az idevonatkozó elméleteivel lépjen *magyar nyelven* a tudományos közvélemény elé. Hiszen a magyar nyelvi és irodalmi kérdésekben a cseh és szlovák tudós világ körében nincs ellenfele, mert Brabek dr. halála óta ő az egyetlen szláv nyelvű specialistája a magyar nyelvészeti és irodalmi kutatásnak. Tanítványaival vitakozzék? Igen nehéz kiszolgáltatott és alárendelt félnek a szigorú objektívítéshez ragaszkodni.

Objektíven szeretnék beszámolni a magyar fakultás körülötti dolgokról. Lehetetlen ép ezért a fiatal magyar tanárgeneráció határtalan opportunizmusáról, gyávaóságáról és passzivitásáról hallgatni.

A szlovenszkói magyar filozopter mégcsak a fórumokon sokat hangzogatott nemzeti érzésből kifolyólag sem reagál az új szempontra. Nem szólal fel, nem vitakozik. Tudományos érvei s élete és életünk szegénysége miatt nincsenek, szubjektív bátorságát még a nyomott vidéki gimnázium koptatta le. Hallgat, bólogat. Van természetesen más típus is, a teljes opportunista, aki, miután a magyar tanszéken az előadás, kollokvium és vizsga nyelve szlovák, a szemináriumban, ahol hivatalosan is magyarul kell működni, — szlovák nyelven olvas fel.

A tudományos atmoszféráért, könyörtelenül igaz felismerésekért küzdünk. Nem lehetnek ebben a küzdelemben társaink sem a gyáván hallgatók, sem a kétkulacos opportunisták. A fogak összeszorítása, s az a meggondolás, hogy kint az iskolában majd mást csinálók, ugyancsak szomorú eredményre vezet. Kikerül a magyar tanárgeneráció a szláv belemagyarázásoknak a levegőjéből, előítéletekkel, neki ellenséges érvekkel a fejében, tudományos tájékozatlansággal, az anyag kellő átdolgozása nélkül, az európai irodalomtudomány magyar képviselőinek ismerete nélkül. Amit tehet, az az, hogy visszatér a régi iskolai vágányokra, oda, ahol elhagyta nyolcadikos korában. A nagy perspektívákat és az összefüggést az emberiség történelme s az irodalom, mint öntudatkifejeződés között nem látta meg. Az irodalomnak a többi művészettel való összefüggéséről, a modern segédtudományokról és irodalomszociológiáról nincs kellő információja. Ha merész s szakít a beléj: gyömöszölt szláv irodalmi szellemmel, akkor legfeljebb a magyar uralkodó osztályok kiképezte szűkhorizontú és korlátolt szellemben taníthat.

A létharcot folytatni kell. A haladó szellemű magyar fiatalságnak

a következő követelményeket kell magáévá tennie. — *Legyen a magyar fakultás főfeladata a magyar nyelvészeti és irodalmi kutatás. Az irodalomtörténeti kutatás centrális kérdése a magyar társadalom történelme, élete és az irodalom közötti összefüggések problémája.*

Azon eredményekkel, amik újdonságot hoznak az irodalmi kritika számára, a kutatók lépjenek a tudományos nyilvánosság elé. A két magyar fakultás szakembereinek a kérdését oldják meg tudományos szakérők nevelésének az elősegítésével. Addig is hívjon meg a fakultás időnként budapesti előadókat bizonyos témákra. (Schöpflin, Gombocz, Györffy) Mozdítsa elő a fakultás a tudományos tömegkultúra körébe vágó kutatásokat. Segítse elő a fakultás a budapesti, jinnországi, oroszországi nyelvészeti és irodalomtörténeti tanulmányutakat. Legyen a magyar tanszék előadó és vizsgáztató nyelve: a magyar. Bővítették ki a fakultás könyvtára s folyóirattára.

A magyar egyetemi hallgatóság felé pedig ez a követelésünk: harcoljanak a szemináriumi autonómiáért, (amit Bujnák Pál dr. maga sem ellenzett), dolgozzanak a szemináriumban a legérettebb irodalmi és szociológiai munkamódszerekkel. Ne adják fel azt a küzdelmet, amit annak idején a magyar fakultásért megkezdtek.

Be kell látni, hogy nemcsak a tanszékről, a tanárokról, hanem rajtuk keresztül a kisebbségi magyarság felnövekvő évjاراتainak kulturális vonaláról, emberségi beszéről van szó.

Peéry Rezső.

A halálraitélt népi művészet.

A világháború belenyúlt a falu életébe. A primitív szépségek környezetéből durva kézzel ragadta ki a föld népét és végig hajszolta számára idegen etnográfiai tájakon, területeken. A falu embere ráébredt tragikus elhagyatottságára és döbbenetes elmaradottságára és mikor visszazodródott a faluba, nem akarta a régi háború előtti életét vállalni. Hátat fordított a paraszti élet trágyás, primitív áporodott valóságának és kapukat tárt a városi civilizáció szabad beözönlésének.

És a faluba bevonultak a gépek, a gyári árúcikkek, konfekció, bicikli stb. A föld népének igényei egyre nőttek, de a megnövekvő igényekkel és fokozottabb élet-standarddal szemben a termelési mód nem fejlődött. Megállt a régi színvonalon.

Az infláció éveiben a falu népének lassú felszívargási folyamata indult meg a város felé. A földreform következtében munkanélkülivé vált földmunkások egész rajokban lepték el a várost, azonban az imperialista politika következtében sorra leálló ipari üzemek visszakényszerítették őket a faluba. S a gazdasági válság és világpiaci árak esése következtében a falu népe eladósodott, elproletarizálódott és igen sok esetben Földnélküli Jánossá vált. Menekülni szeretne a faluból, melyben nem találja a helyét, de a város nem tud neki kenyeret biztosítani.

A civilizáció, gépek és tömegárúcikkek betódulása a faluba a népi kultúra és művészet halálát jelentette. Csődbe kerültek a régi varottások, a gyárilag készült sallangos cifrázatokkal szemben. Szlovenszko falvaiban a férfiak konfekciós ruhát hordanak, hosszú

nadrágot és vasárnap Bat'a-cipőt huznak és nyakkendőket kötnek. A nők, — különösen a fiatal generáció — selyemruhában divatoznak. A régi népviseletek már ma holnap végképp muzeumba kerülnek. De nem kell már a tulipános láda sem, úri butorokat vásárolt a falusi a városban még az infláció évei bőségében. A kézimunkázás, himzés, régi népművészeti motívumait már lassan gyári tömegminták váltják fel (hetényi és marcellházi toledo-munkák). Csak kevés helyen őrzik a régi hagyományokat (Martos, Mezőkövesd stb.), lassan azonban ezek is elfognak tűnni.

A falu versköltői, kikhez már a modern irodalom vizei is elértek, kiváltak a falusi élet kollektivumából és individuális úton indultak el. Magyarországon most egyszere harman is jelentektek, kik kiváltak a parasztság nagy közösségéből: Szabó Pál, ismert regényírónk már (Emberek, Békalencse és készülő Dózsa György, c. regénye), Sértő Kálmán, palai béres meglepő friss versekkel jelentkezett, Sinka István, vésztői juhász, Féja Géza szerint »első igazi himnuszírónk«. E három paraszt-író irodalmi megnyilvánulása igazi bizonyossága annak, hogy a modern irodalmi kultúra milyen mértékben volt hatással a falu népének lelkére és milyen visszhangot tudott adni az alkotó lelkekben.

A népi kultúra azonban — sem a régi, sem a most megnyilvánuló formájában — nem a népi lélek eredeti megnyilvánulása. A nép csak átvette régi korok uralkodó kultúráját s azt a maga arculata-szerint valóvá gyúrta, alakította. Nyíresi-Tichy Kálmán a Magyar Írás 5. számában »Kallódó népművészet« c. a gömörmezei népi építő-művészet hanyatlásáról, elsikkadásáról ír. Az egyes építészeti irányok zagyválását tapasztalta Gömörben. Az eredeti népi alakító hajlam eltűnt.

Míg a falu zárt életébe nem nyult bele a világháború és a modern civilizáció, addig a népi kultúra erős tényezetet mutatott. A civilizáció s gépkultúra hengere minden népművészeti megnyilvánulást elfojtott.

Összegezésül: *A falu átvette a civilizáció külsőségeit, melyek egyrészt a népi művészet halálát jelentették, másrészt a falu népének ideiglenes gyökértelenségét okozták, a civilizáció lényege azonban nem vált a falusi élet megújító ajándékává és erejévé. A falu népe saját társadalmi, gazdasági, egészségügyi, kulturális és szexuális helyzetének javítása érdekében mindaddig nem tudott eredményes munkát végezni, mert úgyszólván teljesen a maga erejére volt utalva.*

A város emberének kell feléje segítő kezet nyújtani.

(Losonc).

Sándor László.

**Aki 3 új előfizetőt szerez,
egy évig ingyen kapja
„A Jövő“-t.**

Beszélgetés Halász-Hradil Elemérrel.

Délután négy óra. A nyárutó fáradt napja halványuló, antik aranyával meleg, kontúrokba fogja a festményeket a műterem falain. A festmények: hatalmas méretű kompozíciók, skiccek, vázlatok, portrék, interiőrök bizarr össze-visszaságban — de mégis, közös alkotójuk igen finom és izléses tehetségének kicsendülő harmóniájában — úgy amint magával hozta egy munkás-művész élet, telve hittel, becsülettel, tehetséggel.

Ügynevezett konzervatív művész. Konzervatív a szó klasszikus értelmében. Nem kacérkodik olcsó izmus-sikerrel, nem szerviroz divatos problémákat — »nem tudok hazudni és szemfényvesztetni, nem tudok, de nem is akarok« — mondja magáról.

Pályája mélyről indult — de annál feltartóztatathatatlannal íveléssel. »Egyszerű címfestő inas voltam, — mondja el élettörténetét a művész. — Aztán a katonasághoz kerültem. Itt a gépgyárakban mázolósegédeskedtem. Akkor kezdtem komolyabban dolgozni. Hamarosan felfedeztek. A világháború előtt már a Benczur mester-iskolában dolgoztam. Nagyon megszerettek. Egy félév múlva már bizalmi állást töltöttem be a művészek között. A képzőművészeti egyesület kerületi biztosa voltam. Aztán... Kassán ért a mozgósítás. Bevonultam. Nem kértem felmentést, protekciós elhelyezést, — mentem. Azt hittem néhány hét múlva vége lesz az egésznek.« — Mosolyog, legyint. — »A háború után a mesteriskola megszűnt. Visszakerültem Kassára. Azóta itt élek, dolgozom, küzködöm.«

»Problémáimat, művészi ambícióimat ott kellett hagynom a mesteriskola padjai között. Nézzen végig a falakon. Csupa régi dátum a képei men. Nem dolgozom ma már kiállításra. Magamnak sem. Portrékat festek. Kenyérért. Élnünk kell. László Fülöp nyilatkozta a minap valahol, hogy boldogan hagyja abba az eddigi szalon-pikturát, mert már megfelelő anyagi bázisa van ahhoz, hogy kiélje igazi művész énjét. Mi akik nem jutottunk ilyen szerencsés helyzetbe, küzködhetünk tovább és napról-napra nehezebben — megalkudva a konvenciókkal, a megrendelők izlésével és félig álmodott művész-álmainkat sutba dobhatjuk«.

»A művészet és speciálisan a festészet a luxus csúcspontját jelenti. Ezekben a válságos időkben, amikor a közszükségleti cikkek is csak nagyon kevés ember számára hozzáférhetők, ugyan hány embernek van képre, egy ilyen par excellence luxustárgyra pénze. E napokban állít ki három fiatal, lelkes művész a múzeumunkban — én sajnálom ezeket a csalódni induló fanatikusokat. De kérem nézze meg a dolgaikat, kitűnőek, tehetségesek.

Mi a véleménye Mester a piktúra dekadenciájáról? Miben látja az okát?

»Semmiesetre sem a gazdasági krízisben« — válaszolja azonnal Halász. Látszik, hogy sokat foglalkoztatja ez a probléma. Rögtön kész a felelettel.

»A stagnáció a művészetben és in concreto a festészetben nincs szoros összefüggésben sem a válsággal, sem a háborúval: Talán csak a tempót erősítették ezek a körülmények. Ma Párisban a hanyatlás nem

kevésbé érezhető, mint bárhol másutt, pedig ott mégsem oly nyomaszó a gazdasági helyzet.»

»A századforduló egymásután hozta az új művészi manifesztumokat, hitvallásokat. Ebben az izmus-túlprodukciónban sok volt a vallás és kevés a hit. Ez a hitnek a krízise. És azért jutott ma zsákutcába a művészet.»

Köszönöm, Mester. És most egy speciálisan szlovenszkói kérdés. Mi van a szlovenszkói magyar képzőművészek megszervezésével?

»Sajnos semmi. Egyáltalában semmi. Pozsonnyal nem tudunk meg-egyezni. Pozsony diktálni akar. Expoziturát kértünk magunknak ide ke-letre. Bizonyos fokú önállóságot — hiszen a mi életkörülményeink, adottságaink, itt egészen mások. De nem. Ezt sem tudtuk elérni. Lehe-tetlen és anyagiak szempontjából is tarthatatlan állapot, hogy mi Po-zsonyba küldjük el zsűrízni a képeinket. Egyet-kettőt megtartanak, a többit visszaküldik és a vasuti fuvar költségek a mi művészeinket ter-helik.«

»Kérem ezt írja csak meg. A SUM. (Szlovenszkói Úttörő Művészek) egyesülete meghívta a kiállításra Boruth Andort. Boruth öt képet kül-dött be. Mind az ötöt visszaküldték. Boruth nem elégitette ki a SUM igényeit. Igaz, ő ma 63 éves. De mégis kevesen értik ma úgy a mestersé-güket mint éppen Boruth. De ha a Suméknak nem jó, akkor miért hívták meg? Hiszen tudták, kiről van szó. A mai állapotokon, amelyek igazán csak arra valók, hogy az egész magyar művészi életet vég-képpen elsikkasszák, csak úgy lehet segíteni, ha autonóm expozi-turát állítanak föl erre felé, legalább egyet, — de még jobb, ha többet.«

És a szlovenszkói Magyar Tudományos Akadémia?

»Egyelőre nem ad életjelt magáról. Állítólag kiállításokra készül. Mi várakozó álláspontot foglaltunk el ezzel az egyesülettel szemben megalakulása percétől kezdve, de szkepticizmusunk az idők mulásával csak erősödik.«

A helyzet ma sivár, szinte kilátástalan. Mit hoz a jövő, Mester? A társadalom ma nyugtalan, ideges, új életformák után kutat. Mit jelent ez a festészet számára? Pusztulást, nehézségeket, vagy kibontakozási lehetőséget?

»A kérdés érdekes, bevallom, magam is sokat foglalkoztam vele. Én nekem az az érzésem, hogy a festészet mai formájában megszűnik. Kiszorul a sachlich szobákból, ahol a falba épített ágyon és szekrényen kívül nem bontja semmi a síkok hideg egyhanguságát. Ma nem kell romantika. Ma nem kell egy lyuk a szoba falán, amelyen keresztül lelke-met ismeretlen tájakra viszem. Nem kell és éppen azért következetlenség a falak üresnek kívánczó síkját képekkel, mégha legmodernebbekkel is megbontani. Idegállapot ez. A ma hajszolt, agyongyötört, túlfeszített idegzetű embere otthon nyugalmas és komplikációmentes formákat kíván. Átminősültek a luxuszígenyek is. A higiénikus célszerűség javára billent a mérleg. A kép mai formájában fölöslegessé vált, mert célszerűtlen. A falak csupasz sívársága azonban végül is megszűnik vonzó lenni. És nekem az az érzésem, hogy itt születik új formájában életre ismét a festészet, hiszen ezek az üres, hatalmas síkok csábító lehetőségeket rejtenek a művész számára. De ez a jövő — sóhajt fel Halász-Hradil — és mi akik a jelenbe vagyunk száműzve kilátástalan és reménytelen robotban élünk egyik napról a másikra.«

A várabástyába épült műterem falai között, szomorú végzetszerűség-

gel konganak a szavak. Utána nagy és mély csend támad. Nem szabad megtörni ezt az áhitatos, szinte templomi csendet. Percekig ülünk némán a műterem komor boltívei alatt, ahonnan ebben a pillanatban röppent ki az utolsó ittfelejtett napsugár.

(Kassa, augusztus végén.)

Fényes István.

Közgazdasági tévhitek.

A világ halad. A tudományok fejlődnek. Sok megdönthetetlennek vélt elméletet cáfol meg az idő. A középkorban például mindenki megvolt győződve arról, hogy a Nap forog a Föld körül, de ma már az elemista gyerek is tudja, hogy ez éppen fordítva van. Ha a matematikában, fizikában kémiában, nagyszabású ártételek történnék úgyszólván szemeink előtt annál könnyebben lehetséges ez a közgazdaságtanban. A közgazdaságtannak nincs mindig olyan szilárd logikai alapja, mint a fentsorolt tudományoknak s így gyakran megtörténik, hogy ma még szentírásnak vett elméletek holnapra értéktelenné válnak. Sajnos az egészséges és modern nézetek nehezen terjednek, mert a becsületes meggyőződés és vélt igazságon kívül semmi fegyverre nem számíthatnak. De a régi, elavúlt, babonává vált elméletek ellen a meggyőzés harc eszközei eddig gyöngöknek bizonyultak. Sok és hatalmas érdek áll a téves nézetek mögött. Kis csoportok érdekei a korrupt sajtó révén az egész ország érdekeivé kiáltatnak ki. »Könnyen csinál a sajtó minden ellenfélből ostobát, vagy még inkább gazembert, aki nem méltó arra, hogy a Föld a hátán hordja és aki azonkívül még a nemzet árulója! Ha az ilyen dolgot ezerszer, vagy milliószor mondják szép lenne, ha nem válna igazsággá.« (Macek dr.: Práce, peníze a politika.) Így akadályozzák meg sok értékes és a nép érdekében való kezdeményezés keresztyülvitelét, azért mert a hatalmasak érdeke annak ellenkezőjét kívánja. Ezen cikkemmel a köztudatba begyökerezett tévedések megcáfolását, az igazság terjesztését kívánom szolgálni és több fontos, időszerű gazdasági problémának a megmételtyezett közfelfogással teljesen ellenkező megoldását ajánlom.

I. A külkereskedelem.

A megfizetett sajtó főképpen a külkereskedelemtől terjeszt hibás nézeteket. A vámmal »védelmezett« termelési ágak befolyásával szerkesztett napilapok és folyóiratok olvasói a külkereskedelemtől körülbelül a következő nézeteket valhatják. 1) A külkereskedelem az erősebb és gazdagabb államnak alkalmat nyújt a gyöngébb és szegényebb országok gazdasági kizsákmányolására. 2) A külkereskedelemben az eladó nyer és a vevő veszít. 3) Aranykivittel a nemzet értékeket veszít. 4) Külföldi árut vásárló egyének csaknem hazaárulást követnek el, mert pénzt visznek ki az ország gazdaságerejét gyöngítve és így csökkentik a belföldi munka utáni keresletet.

Ezen nézetek egytől egyig hibásak. A külkereskedelem a belkereskedelemtől lényegileg semmiben sem különbözik. Előnyei teljesen azonosak mindkét fél számára pl. Szlovenszko kereskedelme

Magyarországgal ugyan úgy élénkíti a termelést, mint a történelmi országokkal való összeköttetése. Minden országnak van valamilyen sajátossága cseh üveg, szlovenszkói fa, magyar liszt stb.), vannak termények melyeket olcsóbban kevesebb munkával tud előállítani, mint a szomszéd. Nem jár-e előnnyel tehát az okos munkamegosztás? Vagy talán termeljünk a hegyvidéken búzát, az alföldön fát, Középeurópában rizst és cukornádat és létesítsünk az indiai dzsungelben gépgyárat? Mindez megvalósítható, de nem előnyösebb-e minden államra, ha olyan terményeket állít elő, melyhez kevesebb munka kell, mint olyan árukat, melyeknek hazai előállítása többe kerülne, mint azoké a tárgyaké, amelyeket ellenértékül cserébe ad?

Igenám — mondhatná valaki — ez mind helyes, de mi történik akkor, ha a kereskedelmi mérleg és ennek következtében a fizetési mérleg tartósan passzívummal zárul? Először is **kereskedelmi és fizetési mérleg nem létezik!** Kereskedelmi mérleg az egy országba behozott és onnan kivitt árúk értékének a különbsége. Fizetési mérleg alatt pedig a belföldről külföldre és viszont eszközölt mindennemű fizetések összegezését értik. Már maga az elnevezés is olyan helyes, mintha valaki azt állítaná, hogy pl. a Duna bank mérlege a hivatalnokai jövedelmének és kiadásainak összege.

»Még maguk a szakértők« is ezen »állami fizetési mérleg« állásának tanulmányozásakor kb. olyan hangulatba jönnek, mintha azon részvénytársaság évvégi mérlegét olvasnák, melyben részvényesek. Havonta legalább egyszer fontoskodva csóváljuk fejünket a kereskedelmi »mérleg« tanulmányozásakor örülve az »aktivitásnak« és kétségbeesve a »passzivitáson«. Pedig ez fölösleges időtöltés és ugyanolyan nevetséges mintha valaki ruhacsináltatásnál azon törne a fejét, hogy vajjon ki az aktív ő-e vagy a szabója.« (Dr. Maček: Práce, peníze a politika.) Igaz ugyan, hogy a vevő egy bizonyos pénzüsszeggel lesz »szegényebb«, de kap helyette egy jó öltöny ruhát, amire föltétlenül szüksége van. »A kivitel magában véve még nem jelent sikert, éppen úgy, mint a behozatal egyáltalában nem jelez az elszegényedésnek. (J. French Johnson: The science of the commerce.) Igazán csoda, hogy még nem született olyan bölcs és előrelátó közgazdász, aki pl. Kassa és Pozsony, vagy Losonc és Salgótarján között állított volna föl kereskedelmi és fizetési mérleget.

A kivitel mindenáron való támogatása ugyanolyan káros, mint a behozatal korlátozása. Nyilvánvaló, hogy csak a külföld nyer azon, ha Csehszlovákia minden áron elkótyavetyéli cukrát, vagy ha Magyarország költségáron alul kénytelen búzáját eladni. Igenis ugyanolyan előnyös számunkra külföldön vásárolni, mint a belföldön; sőt éppen akkor szenvedünk veszteségeket, ha magunk akarnánk drágán előállítani azt amit külföldről — olcsóbban elkészíthető árunkért — cserébe kaphatunk.

Ha az illetékesek vámokkal és igazságtalan adórendszerrel nem nehezítenék és drágítanak a belföldi termelést nem kellene félnünk attól, hogy a külföldi áru olcsó árával legyőzi a belföldit. A védvámrendszer hívei szerint a mi országunk legnagyobb mértékben szerencsétlen és szegény népe pedig nem eléggé termelőképes. A külföld ezzel szemében a természetű kincsek Paradicsoma, ahol a munkások helyett csupa varázsló dolgozik. Természetes, hogy elle-

nük »védenünk kell a hazia munkát«, ami magyarra fordítva annyit jelent, hogy a határon keresztül jövő árut meg kell drágítanunk, hogy a belföldi termelők nagyobb hasznot érhessenek el indokolatlanul drágábban adva áruikat. Itt a magyarázata a nagy hazafiasok-suknak. »Vásároljatok hazai árut.« »Adjatok kenyeret a munkásoknak« és más hasonlóan hangzatos jelszavak mögött a megnemérmelt profit van elrejtve. Macek Dr. egyetemi tanár szerint ezen profitéhségtől fűtött hazafiak szerint a himnusznak így kellene szólnia: »Pusztá és nyomorúlt országunkban rothadt testekben lusta lélek lakik.« Mondhatom szép kis hazafiság!

A fizetési mérleg tartósan nem lehet sem aktív sem passzív, hanem automatikusan mindig kiegyenlítődik. Az ideiglenes aktivitás és passzivitás is csak a hitelműveletek következménye. A külföldi hitel csak árú formájában jöhet be. Márpedig paradox helyzet egyik oldalon hitelért — azaz áruért — esengeni, a másik oldalon különféle intézkedésekkel az áru — tehát a szükségelt hitel — beözönlését megakadályozni. Sokkal helyesebben tennének az illetékesek, ha a kereskedelmi és fizetési »mérleg figyelemmel kísérése helyett az államháztartás esetleges passzivitásának megszüntetése a főleges kiadások csökkentése és ezekkel kapcsolatban a már-már elbírhatatlanná vált adók leszállításával törődnének.

Elvégre, ha olyan káros a külkereskedelem, miért kell akkor a forgalom megkönnyítése érdekében vasutakat építeni? Taláncsak nem azért, hogy az elkészültük után mindkét oldalra azonnal pénzügyőröket állítsanak, akik majd alaposan gondoskodnak a forgalom újbóli megnehezítéséről? Minden józanul gondolkozó ember beláthatja, hogy csak kevés számú érdekelt húz hasznot a külkereskedelmi korlátozásokból.

A nemzet nagy többsége érdekében minden deviza és importkorlátozás megszüntetendő s az igazságtalan adózást jelentő vámsorompók fokozatosan leépítendőek.

Alagcsövezés és meliorációk

A mai társadalmi, gazdasági berendezkedés fő irányelve az államok önellátása vagyis mindent megtenni, hogy a lehető legkisebb mértékben legyenek más államok mezőgazdasági, ipari stb. termékeire rászorulva.

A mezőgazdaságilag kevésbé fejlett államok a behozatal csökkentésére törekednek, amit különféle módon próbálnak elérni.

- I. A földműves módjainak tökéletesítésével.
- II. A megnemművelt területeknek a földművelés szempontjából való értékesítésével.
- III. A megművelhetetlen, vagy a földművelésre kevésbé alkalmas területeknek a meliorálásával.

Ez utóbbinál két lényeges módszert különböztetünk meg: Egyik a t. k. i. talajjavítás, melynek módszerei a folyószabályozás, lecsapolás, alagcsövezés, (talajcsövezés) vizellátási művek építése, nem utolsó helyen a trágyázás és alkalmas kulturáknak megfelelő fel-

cserélése. A másik a tagosítás, vagy komasszáció, mely a parasztko egy vagy több község határán belül szanaszét fekvő földjeit egyesíti, tagosítja (s ez által biztosít jelentős előnyöket e földek művelőinek.).

Manapság kevés bevetetlen terület van már, annál több a javításra szoruló föld. Nagy mocsarak lecsapolását, árvízveszélyes területek biztosítását, a folyók részbeni, vagy teljes szabályozásával, csak az államok, vagy kisebb, nagyobb társaságok képesek keresztül vinni. A földnek részlegesebb javítása az egyes földtulajdonosokra marad, akik külön, külön képtelenek a mai viszonyok között, nagyobb összegeket földjükbe investálni. Ezért szövetkezeteket, részvénytársaságokat létesítenek és közösen hajtják végre, az egyedül már technikai okokból sem keresztülvihető alagszövezést, tagosítást stb. A szövetkezetek és azok megalakulását az állam és a törvények segítik mint anyagilag úgy erkölcsileg is.

De épen a mai nehéz gazdasági viszonyok akadályozzák meg ezen költséges vállalkozásokat, amelyek megemelési hatására visszahatva fokozatosan éreztetik hatásukat. Ezen talajjavítási módusokhoz tartozik az alagszövezés (talajcsövezés) is, mely alkalmas módon földberakott égetett agyagcsövek segítségével a fölösleges talajvizet elvezeti és a földet a szükséges levegőhöz juttatja. Ennél a rendszernél már a csövek befektetéséhez szükséges árkok kiásása és betemetése sok időbe és pénzbe kerül, nem is számítva a cserépcsövek árát.

Ezek a körülmények indították a mai mezőgazdasági élet irányítóit az egyes országokban arra, hogy kísérleteket végezzenek lecsapolási munkálatoknál a talajcsövezés egy új módszerével, — amely lényegében a lefektetett cserépcsövek helyét egy külön e célra szerkesztett eke segítségével a földbe járatokat von, hasonlóan a vakondok földalatti folyosóihoz. Innen kapta nevét vakond-drainage (angol eredete moledraining).

A talajjavításnak ezen módja ismeretes volt már a XVIII. század végén, amikor is feltalálták a drainage-ekét. Ekkor az eke szerkezete még igen kezdetleges volt s megfelelő hajtóerővel sem rendelkeztek. Nem tudták elérni a megfelelő mélységeket, így ezt a módszert teljesen elhanyagolták. Később a technika fejlődésével, amikor megjelentek a lokomotivok és traktorok s maguk az ekék is tökéletesedtek, ismét megpróbálkoztak a vakond-drainage-val. Nagyobbára Angliában kísérleteztek vele, ahol csakhamar el is terjedt. S innen hozták át Európába. Hollandián keresztül Franciaországba, Németországba, majd hozzánk is eljutott.

A drainage-eke lényegében egy vékony, éles, erős késből áll, alul 70—120 cm-re a földszínétől egy tömör acélhengerrel el látva. Miután az ekét a kívánt mélységbe lenyomják, az acélhenger kiszorítja a megfelelő járatokat.

Az első kísérleteket Szlovenszkón és Kárpátalján 1929—30-ban végezték, melyek kedvezőtlen talajviszonyok mellett folytak, ennek ellenére megállapították, hogy a mi vidékünkön is eredményesen lehet alkalmazni ezt a rendszert. Különösen szép eredményeket értek el holland, osztrák, cseh gyártmányok mellett a szlovenszkói Berchtold rendszerű ekével.

A vakond-drainage a legideálisabb nehéz, agyagos földben, ahol angliai számítások szerint 20—40 évet is kibír, könnyebb szerkezetű talajban, már 10—20 év múlva összeomlik s a talajviz teljesen behordja a meneteket. Nagy hátránya, hogy egyenetlen és kavicsos talajban nem alkalmazható. A technika fejlődésének lesz a feladata olyan ekéket szerkeszteni, melyekkel mesterséges esést adhatunk majd az egyelőre a talaj felületével párhuzamos járatoknak.

Elvitathatatlan előnye olcsósága és a kötéllel húzott berendezéseknél, melyek eddig a legjobbaknak bizonyultak, meglepő gyorsasága (nem sokkal halad lassabban a közönséges ekénél.)

Legújabbán Braziliában találtak fel egy speciális eke szerkezetet, amely a kiszorított menetek helyére rögtön csöveket húz maga után, ez által biztosítva a vakond-drainageo tartósságát. Ugyanezt a gondolatot akarják megvalósítani a Reidmüller-ekerendszernek. Németországban megpróbálták pléhcsöveket húzni az eke acél-hengere után. Nálunk is szerkesztettek újabb modelleket, amelyeknek azonban alapos változásokon kell átmenniök, míg számos kísérlet után tökéletesítve, a földművelés javára szolgálhatnak.

Gerhard Kálmán,

A halálbüntetés.

1) Sohasem volt annyira időszerű ez a tanulmány, mint most, s a tanulmány írója azt célozza vele, hogy kimutassa azt, miszerint minél nagyobb volt a lelki és szellemi anarchia valamely országban, annál gyakrabban alkalmazták ott gyakorlatban a halálbüntetést, mely úgy a helyes büntetőjogi felfogással, valamint az emberiség szent észméjével örök ellentétben volt.

Eppen ezért a történelmi fejlődésre vetette a fősúlyt, habár ezt is helyszúke miatt csak vázlatosan, főbb vonásokban ecsetelhettem mind amellet azonban nem mulasztottam el, hogy a csehszlovák köztársaságban lévő jelenlegi állásponttal, valamint e kérdésben elfoglalt álláspontommal meg ne ismertessem olvasóimat.

A történelmi fejlődés vázolásában csak a rendezett viszonyok közt élő országok intézkedéseit vettem mérvet adóul és nem voltam tekintettel a forradalmi fellobbanásokban hozott rövideltű intézkedésekre.

A halálbüntetés eredetét a legősibb időkre vezethetjük vissza. Nagyon valószínűnek tartom, hogy már a primitív ősember, midsőn védelmi eszközöknek a birtokába jutván lemerészkedett eddigi fán levő lakóhelyéről, a más által könnyebben megközelíthető, barlang, avagy másféle magatákolta lakásába, halállal büntette azt, ki felhalmozott élelméhez, vagy más birtokában levő dologhoz akart hozzáférközni. Cselekedetének a rugója védekezés az idegen, a betolakodó ellen, akitől mindaddig kellett tartania, míg teljesen ártalmatlanná nem teszi, amit másképen mint agyonveréssel nem tudott elérni.

A tűz feltalálása és a könnyebb megélhetési lehetőség csoportokba tömörítette az embereket, kik a létért való küzdelmüket most már együttesen vívták meg, munkaegyesítéssel illetőleg munkamegosztással. Mivel egy közösség beszéd nélkül nem lehetséges, az emberi munkát kíséző hangok utánzásából lassanként kialakultak az egyes nyelvjárások

(Noiré elmélete), amit a gondolkodás előhírnökeként tekinthetünk. A primitív ember gondolkodni kezd... és önkéntelenül is párhuzamot von a számára megmagyarázhatatlan eredetű természeti jelenség pld. a vilámlás és mennydörgés (amit valamely magasabb lény vagy annak akaratmegnyilvánulásaként lát) és az ugyanakkor elkövetett rossz pld. a gyilkosság között és a nagy Szellemet úgy véli kiengesztelhetőnek, ha a gyilkost feláldozza. A következő alkalomkor ez már preventív intézkedésként történik, hogy a közösség megmeneküljön a bűn vagy átok súlyának a következményétől. A tapasztalat is segítségükre siet a halállal büntetendő új deliktumok kialakításában és az exogámiában élő törzsek (gruppenehe) halállal büntetik a vérfertőzést.

A közösségekben belül kialakul a család, majd később a nemzetiség s. egy nemzetség magához ragadja a hatalmat s ezzel országot alapít, ami pedig a történelmi idők kezdetét jelenti.

Habár már a történelem által ismert legrégebbi államban Egyiptomban is találunk a halálbüntetéssel, ahol a despotizmus erős védőoszlopként szerepelt, mégis igazi büntetőjogi (deliktumokra kiszabott) mivoltában először a zsidóknál tűnik fel. Az Exodus XXI. fej. 14 pontja előírja: midőn valaki szándékosan felebarátjának életére tör álnokul, hogy őt megölje, oltárom mellől vidd el, hogy meghaljon. 16. pontja: Aki embert lop és eladja, vagy nála megtalálják, ölessék meg. 15 pontja: Aki atyját vagy anyját megüti, ölessék meg. 17. pontja: Aki apját vagy anyját szidalmazza, ölessék meg. Halállal sújtja továbbá az Ó-testamentum a sodomia rationi generist (Leviticus XX. 15.) a bálványimádást (Deuterronomium) az éjjel rajtakapott tolvajt etc. Általában az egész Ó-testamentum büntetőjogi felfogása a poena talionis elvére volt felépítve és a kiváltságos papi és nemesi osztály hatalmának erős védőbástyáját képezte, mert súlyosbító körülményt képezett, ha a bűncselekmény ezen kiváltságos rendek tagjai ellen irányult: pld. papnak a lánya súlyosabb halált szenvedett, ha apját szidalmazta (Leviticus XXI. 9.) A büntetés végrehajtásának a módozatai egyszerű (karddal való megölés) vagy minősített (megkövezés, elégetés) volt.

A zsidókat a történelem színpadán a görögök váltották fel. A görög plebejus igazságszolgáltatás nevéhez fűződik az első nagy juszticmord Sokrates halálra ítélése, akít avval vádoltak meg, hogy nem hisz az istenekben és az ifjúságot rossz útra csábítja: (l. Platon: Sokrates védekezése.)

A görögök igazságügyi intézkedéseit majdnem kivétel nélkül vették át a rómaiak és tovább fejlesztették azokat.

A tizenkéttáblástörvény előírta, hogy az idegen vetésnek megsértőjét áldozzák fel Ceres istennőnek. A királyok korában elvesztvén ezen áldozati jellegét főleg az állam elleni bűncselekményekre (ide sorozták a gyilkosságot is) szabták ki, de ezen kívül még halál járt a hamis tanuzásra, templomok meggyalázására és a szülők bántalmazására. Cicero érdemül tudható be, hogy a köztársaság idejében a halálbüntetés alkalmazása a római polgárokkal szemben mindinkább háttérbe szorult, míg nem a leges Porciae végleg megszüntette, kivéven a haza biztonsága ellen elkövetett deliktumokat. A Principátus újból visszaállította...

A halálbüntetés végrehajtásának a módozatait tekintve a rómaiak csak minősített formájában ismerték s így halálbüntetés a keresztrefeszítés volt; melyet legelőször more maiorum csak szabad polgárokkal

szemben alkalmaztak s csak később vált a pontifex rend férfitagjainak végül a rabszolgák kivégzési módjává. Lényege abban rejlett, hogy bűnöst levetkeztetvén előzetes korbácsolás után egy T alakú fához kötötték vagy szögezték s így a sorsára hagyták. Később valószínűleg a kereszténység hatása alatt az akasztófa foglalta el a helyét. A parricidium büntetésében vétkeket megkorbácsolták és a folyóba dobták zsákvarrva, a gyujtogatókra pedig tűzhálál várt. A principátus praktizálta karddal való lefejezést a császárság idejében egy szigorúbb módozat váltotta fel a kereszténység mátyrjainak a történetéből oly jól ismert, vadállatokkal való küzdéssel. Hogy mily deliktumok büntetésére használták nincsróla pontos adatunk. Sueton Claudius latin történetíró Valentinián császárról írván fölemlíti: in maiore fraude convictos, legitimam poenam supergressus, ad bestias damnavit. De legborzalmasabb halála a vétkezett veszte szűznek volt, kit elevenen temettek el. A főntebb említettekén kívül gyakorlatban alkalmazták még a Tarpei szikláról való ledöntést és a megfojtást is.

A népvándorlás germán hullámai véget vetettek a római birodalomnak és ezzel az emberiség fejlődésének a történetében új korszak kezdődött. A vad népek, kiknek áradata országhatárokat tört össze és fajokat kevert egybe, az idők folyamán megállapodtak egy bizonyos területen és lassanként a kereszténységet is felvették.

A kereszténység új eszméket hirdetett, mely élénk ellentétben volt az ó-kor felfogásával. Hirdette az általános emberi egyenlőséget, az emberszeretetet, a bűnök megbocsájtását és a megtért bűnöst a nem vétkező fölé helyezte. Ily magasztos eszmei körben semmi de semmi helye nem volt a halálbüntetésnek, mint a kereszténység alapvető tanáival ellenkezőnek s joggal várhattuk volna, hogy abban az időben midőn a vallás irányította a külső cselekedeteket és adott belső megnyugvást az ó-kornak ezen pogány maradványa eltűnik.

És mégis mit láttunk...

A papság, kinek legjobban kellett volna ezen eszméket képviselnie az idő folyamán kialakult hűbéri osztály pártjára állott és hivei nagy többsége érdekének a mellőzésével minden igyekezetével csak azon volt, hogy magát minél gazdagabbá és hatalmasabbá tegye, amit sikerült is elérnie. Általában az egész középkor igazságszolgáltatása az úr és a jobbágy közti különbségre volt felépítve és ugyanazon deliktumért amiért a jobbágyra keréketörés vagy felnégyelés várt, a főúrra legrosszabb esetben pénzbüntetést szabtak ki, pld. a katonaszökés. A papság pedig nem hogy felemelte volna tiltó szavát ezen gyalázatosságok ellen, állandóan szaporította a halálos bűnök számát a kereszténység cégére alatt mint pld. a boszorkányság és ördögösség és ha elolvassuk Hellwald: Kulturgeschichte című művét akkor megtudjuk, hogy a VII. és VIII. században Trierben 7000 embert égettek el a boszorkányság gyanújával terhelten, Bamberg egy püspöke 700 embert küld máglyára, Rémy nevű bíró 800 embert küld másvilágra Nancyban és Como felsőitaliai egyházmegyében a lakosság egy százalékát pusztították ki ördögösség gyanújával terhelten.

A középkori országok büntető igazságszolgáltatása megegyezik abban, hogy a legcsekélyebb (mai értelemben vett) bűncselekményt a legsúlyosabb büntetéssel, rendszerint a halálbüntetéssel, sújtották, melyet mindenütt leggyakrabban a minősített formájában hajtottak végre.

Igy pld. Németországban a hamispénzgyártót megfőzték; aki fát hámozott (kérgetől megfosztott) annak beleit a fa köré csavarták; aki határt sértett, azt derékig elásták és a határkőnél agyonverték; a tolvajokat felakasztották. (Grupp, Kulturgeschichte des Mittelalters.) A világi igazságszolgáltatásnál semmivel sem volt különb a főpapoké. Salzburg püspke 1537-ben a vadásztilalom ellen vétő parasztokat friss szarvasbőrbe varratta és kutyái elé dobatta, melyek elevenen marcangolták szét. Freysing püspöke pedig ugyanezen vétségért alattvalóit füleiknél fogva a fákhöz szegeztette. (Bartels, der Bauer.)

A régi magyar jogban kissé liberálisabb felfogás uralkodott, mert nálunk a papságnak sohasem volt oly nagy hatalma, mint Európa más országaiban, azonkívül a nemesi rend is később alakult ki és meglehetősen nagy számmal voltak uralkodóink kik alattvalóik érdekét tartották szemük előtt (Könyves Kálmán, Mátyás) és a fentebb említettekhez hasonló kegyetlenségek csak a XVI. században a német parasztlázadás és a Dózsa-lázadás hatása alatt voltak.

A régi magyar jogban halálbüntetés járt:

Emberölésért, király rágalmazásért (szt. Istv. II. k.).

rablásért, lopásért (szt. László II. 1.).

egyháznak megszentésgtelenítéséért, azoknak, valamint nemesi kuriáknak a fosztogatásáért (1846. LXI. LXII. tc.).

egyházi javak bitorlásáért, idegen pénzek behozataláért és elfogadásáért (1525. XXIII. tc.).

a szegények nyomorgatásáért (1545. XLIV. tc.).

a török részére hadiszerek szállításáért (1563. LXVII. tc.).

a katonaszökésért, a katonára, ki nemesek vagy jobbágyok lovait elveszi (1595. XXIV. XXIX. tc.).

A Tripartitum halálbüntetéssel sújtja a tolvajokat, rablókat, haramiákat és más fosztogatókat, gyilkosokat és kik a nemeseket megverik vagy megsebesítik, vagy házaikat erőszakosan megrohanják és mások majordajait, fekvő jószágait, birtokait feldulják, avagy elfoglalják. (I. r. 15. c.)

A halálbüntetés végrehajtásának a módzatait tekintve a tettenért tolvajt, rablóvezért, és katonaszökevényt akasztással; az emberölést lenyakazással; az egyház elleni bűncselekményt és az idegen pénzek behozatalát tűzhalállal; az egyházi javak bitorlását és az asszonyoknak üzérkedés céljából a katonai táborba való behatolását vízbefulladásal büntette.

A Hármaskönyv szerint a tolvajokat fölakasztani, a rablókat karóba-húzni vagy kerékbetörni, míg a többieket le kell nyakazni.

Mielőtt áttérnék az ujkorban történt nagy változások ismertetésére nem haladhatok el említés nélkül a középkor legsötétebb korszakát jelentő spanyolországi inkvizíciós bíróságok működése mellett. Az eretnekséget üldözték. Céljuk elérésére mindent elkövettek, hogy a vádlottat minden eszközzel vallomásra bírják. Az eretnek gyanus embereket a törvényszék elfogatta és a legválogatottabb kínzásoknak vetette alá, mígnem a tört lábu, kicsavart kezű, összeégetett és leforrázott ember, csak hogy a további kínzásoktól megszabaduljon, beismerő vallomást nyújtott és ekkor ezen vallomás alapján mondta ki a bíróság az ítéletét, mely legtöbbször halálos volt. Ekkor egy auto de fé-nek nevezett ünnepség kíséretében vitték a szerencsétlent a vesztőhelyre többed magával, ahol szörnyű tűzhalál vetett véget megkínzott életüknek. Az embersze-

retet és megbocsájtás elvének legszörnyűbb arcücsapása volt az inkvizíciós bíróságok működése, melyek 300 éves működésük alatt több mint 40.000 embert ítéltek halálra és 300.000-et börtönbüntetésre, ami egyértelmű volt a halállal. A XIX. században szüntek meg.

A halálbüntetés kérdésében fordulópont állott be 1762 márc 2-án Jean Calas Toulouse-i protestáns kereskedő kivégzésével, akit avval vádoltak meg, hogy legidősebb fiát vallási fanatizmusból megölte. Voltaire volt az, aki e per felülvizsgálatát kieszközölte és ennél kiderült Calas ártatlansága is. Ez eseménynek egész Európában visszhangja támadt és Milánóban francia és olasz tudósokból megalakult egy u. n. kávé-társaság, mely a halálbüntetésnek a büntető törvénykönyvekből való száműzetését tűzte ki főcéljául. E társaság hitvallását egy fiatal olasz tudós, névszerint Beccaria Caesare marchese fektette le Dei delitti i delle pene c művében.

Beccaria a halálbüntetést két esetben ismeri el jogosnak:

1) Ha a nemzet biztonsága kívánja a bűnös halálát, mert élete veszedelemmel fenyegeti a megállapított kormányformát, midőn a nemzet azon a ponton áll, hogy szabadságát vagy elnyerje, vagy elveszítse, vagy az anarchia idejében, ha a törvények helyét általános rendbontás foglalja el.

2) Ha a halálbüntetés az egyetlen eszköz, hogy az embereket a büntények elkövetésétől visszatartsa. (Magyar jogi lexikon, Deleschall). Beccaria ezen második tételét maga a büntetőjoggyakorlat cáfolta meg. Beccaria művének jelentős része volt az abolíciós mozgalom megszületésében és elterjedésében, mely a halálbüntetés eltörlését tűzte ki főcéljául. Ausztriában Sonnenfels professzor volt lelkes harcosa és a leghangosabb szószólója. Meglehetősen nehéz volt a helyzete, ha tekintetbe vesszük, hogy az akkor érvényben levő Constitutio Criminalis Theresiana, mely az uralkodó osztályok felfogását tükrözte vissza, középkori alapelveken nyugodott. Fáradságos munkáját azonban siker koronázta, mert II. József 1788 ápr. 2-án eltörölte a halálbüntetést, amit utódja Lipót, sajnos, újból visszaállított.

A XIX. és XX-ik században folyó kodifikációs munkálatokban az abolícionalisták hatása alatt az egyes deliktumok önállósításával együtt a halálbüntetést is egyre szűkebb térre szorították, mig nem egyes államok Btk-éből teljesen eltűnt és ahol megmaradt, ott csak azon deliktumokra szabják ki, amelyek isszonyatos hatásukkal minden más bűncselekményt felülmúlnak.

Feleslegesnek tartom az egyes államokban a halálbüntetés életheléptetése körül folyt harcok vázolását és csupán annyit kívánok megjegyezni, hogy Magyarországon a halálbüntetés mellett levők álláspontja győzedelmeskedett Csemegi Károly büntető törvénykönyvével, mely a büntetőjog klasszikus iskolájának a terméke. (1878. V. tc.)

A történelmi fejlődés befejezéseül főlemlítem, hogy teljesen eltörölte a halálbüntetést San Marino (1818), Toscana (1859), Románia (1864), Portugália (1867), Hollandia (1870), Olaszország (1889), Norvégia (1902), Oroszország (1917), végül 11 svájci kanton és számos észak- és délamerikai állam.

Megszűntnek tekinthető Finnországban, ahol 1826 óta és Belgiumban, ahol 1863 óta nem hoztak halálos ítéletet.

A XIX. század eltüntette a halálbüntetés minősített végrehajtását

és ott, ahol jelenleg érvényben van a büntetésnek ez a neve a végrehajtás módozatai:

- 1) akasztás (Cssl. Magy. Angl. Bulg.)
- 2) pallos (Ném. Svéd.)
- 3) nyakcsavar (Spanyolország.)
- 4) guillotín (Francia orsz. rajnai tartományok.)
- 5) villamosság (Északamerikai egyesült áll.)
- 6) főbelövés (katonai büntető törvénykönyvek.)

Nevada állam megengedi, hogy az elítélt mérget igyon.

(Folytatjuk.)

Burger Miklós.

A magyar ifjúsági mozgalmak története Csehszlovákiában 1919-től 1925-ig.

A csehszlovákiai magyar sajtóban a magyar ifjúsági mozgalmakkal kapcsolatban, az a téves nézet lett köztudomásúvá, hogy a magyar ifjúsági mozgalmak itt a köztársaságban tulajdonképpen csak 1925-ben indultak meg.

Szükséges, hogy az objektív történelem számára leszögezzük az alábbi tényeket, amelyek 1919—1925 évek országos ifjúsági mozgalmáról számolnak be.

Az első országos jellegű ifjúsági mozgalom a keresztényszocialista diákok szervezete volt, amely mozgalom Kassáról indult ki e sorok írójának kezdeményezésére 1919-ben. Mozgásba hozta nemzeti és szociális programjával az egész akkori magyar ifjúságot, helyi szervezetei Kassán kívül Pozsonyban, Léván, Eperjesen és Ungváron alakultak meg. A pozsonyi központi diákszervezet az akkori magyar egyetemi ifjúság között alakult meg, a kassai szervezet zömét is a magyar főiskolások alkották.

Hatalmas nemzeti és diákszociálpolitikai munkásságáról az akkori újságok elfakult lapjai tesznek tanubizonyosságot, úgy, hogy az évek múltán alakult ideológiai szervezetek mint a Sarló és a Prohászka Kör, csak utánrezgési annak az alapvető munkának, amelyet ez a mozgalom végzett és amelynek orgánuma a *»Jövönk«* című országos ifjúsági lap volt.

A második országos jellegű mozgalom a cserkész mozgalom volt, amely a csehszlovákiai magyar cserkész szövetségben igyekezett tömöríteni a magyar középiskolások cserkész csapatait: Ennek a lapja volt abban az időben a *»Mi Lapunk«*. — Azonban hatósági jóváhagyás hiányában a magyar cserkész szövetség tervét nem lehetett tető alá hozni.

1921 május 29-én Prágában megalakult a Magyar Egyetemi Kör is, amely azonban később megszűnt.

Mindezek a mozgalmak alapvető munkát végeztek a magyar ifjúság körében és különösen a ker. szocialista diákszervezetek kulturális és diákszociálpolitikai munkássága maradandó betűkkel van megöröktítve a történelem analeseiben.

u. g.

A nemzeti gondolat szerepe a nevelésben.

A főiskolás pályázaton 500 koronás díjat nyert tanulmány.

Számunkra sajátosan determinálja úgy a nemzeti gondolatot, mint a nevelés fogalmát helyzetünk. Tehát mielőtt a kettőnek egymáshoz való viszonyáról beszélénk, szóljunk pár szót külön-külön a két fogalomról.

A nemzeti gondolatról ma szeretik azt állítani, — különösen baloldali körökben — hogy lejárta magát s nem képes többé tömegeket mozgatni. Van az állításban valami igaz, hogy ha a nemzet fogalma alatt anyagi érdekközösséget értenek; ez a feltevés pedig nem is messzefekvő dolog most, miután a liberális-polgári korok — mint sok más hasonló fogalmat — a nemzeti gondolatot is frázissá csépelték, vagy alantas érdekek fölé állították cégérnek. Hogy ez nem így van, s hogy nem is szabad, hogy így legyen, nekünk, akik a magyarságot vizsgáljuk, tudnunk és látnunk kell. A kapitalista világrend keretén belül a nemzeti gondolat nem jelentheti sehol az alája tartozók ideális anyagi-érdekközösségét. Talán egy más társadalmi és gazdasági rendben belül lehetséges lesz, de ez még a jövő kérdése.

Nekünk a nemzeti gondolat most kultúrközösséget — nem merem azt a szót használni, hogy lelki érdekközösséget jelent. Tüzetesebben: a nyelv tisztaságát, a faj szeretetét — még az anyagi érdekek ellenére is — a műveltség nívójának emelését. Nem lehet t. i. — hogy az előbbiekre visszatérjek — a magyarságot egy táborba hozni anyagi érdekekért; s nos ha lehet, akkor is számolnunk kell azzal, hogy a kultúrközösség ápolása fontos: 1) a magyarság egészének megtartása érdekében, 2) magáért az anyagi érdekközösség könnyebb kiépítéséért.

A nevelést számunkra szintén két körülmény determinálja: a világhelyzet és kisebbségi helyzetünk.

Vannak t. i. akik azt hiszik, hogy az anyagi, ill. gazdasági válság megoldásával ránk fog szakadni az aranykor. Pedig a javarész még azután jön: a lelkek egymáshoz vezető útjának kiépítése. Szerény véleményem szerint az anyagi válságot nem fogják megoldani addig, míg az emberek meg nem értik egymást. Ezért fontos a világválságban a lelki rész. A lélek-válság megoldása pedig csak a neveléssel szűnik meg. Természetesen ily értelemben a nevelés fogalmát nagyon ki kell tágítanunk.

Kisebbségi helyzetünk szintén azt kívánja, hogy a nevelés fogalmát nagyon kiszélesítsük. Nem csak iskolai nevelést kell értenünk alatta, hanem népnevelést, és — önnevelést. Pl. ha a falu kultúrájáért a szlovensztkói magyar intelligencia nem lép sorompóba rövid időn belül, katasztrófális csapás éri: maga marad, elveszítí magamögül a nép nagy rétegét.

Összefoglalva az eddigieket, a következőket mondhatjuk: számunkra úgy a nemzeti gondolatot, mint a nevelést determinálja kisebbségi helyzetünk s a világhelyzet. A nemzeti gondolat pedig viszonyba állítva a neveléssel kultúrküzdelmet eredményez.

Ha közelebbről nézzük a problémát, nálunk a nevelést két rész-

re kell osztani: iskolai és iskolán kívüli nevelésre. A nemzeti eszme szerepéről magyar szempontból Szlovenszón kevés pozitívumot mondhatunk, mégkevesebbet tehetünk. Nem azért mintha nem volna mondanivaló és tennivaló, hanem mert a szlovenszói iskolapolitika rebellisnek nevez minden olyan szót és tettet, mely iskoláinkban a magyar gondolatot, a faji ideált említené, acélozná.

Azonban egyet le kell szögeznünk: ha azt akarjuk, hogy a középiskolásaink nagy része ne veszítse el az érdeklődését és felelősségérzetét a kisebbség sorsával szemben, követelnünk kell a történelemtanítás objektivitását. Főlöszlegesen említeni is, hogy elsősorban a szülők kötelessége pótolni azt, amit az iskola nem ad meg.

Nem szabad figyelmen kívül hagyni az önképzőköröket. Az önképzőkör sokkal több figyelmet érdemelne, mint amit ma kap. A diákság körében a nemzeti gondolat érdekében éppen az önképzőkör tehet legtöbbet. De nem lesz semmi belőle addig, amíg nem akad egy-két mecénás, aki pályázatokkal, buzdítással életet önt az önképzőkörökbe. Ma ugyanis a diákjaink jelentékeny hányada az önképzőkört nem tekinti egyébnek, mint egyesületesdinek, szórakozáspótléknak, futballesezonón kívül.

Természetesen kellene, hogy az önképzőkörök mögött terjedelmes ifjúsági sajtó álljon, mely közelebb hozná az önképzőköröket, versenyre serkentené őket és egységes irányt szabna nekik.

Egy azonban bizonyos: csak akkor tudunk egymást megértő egyetemi mozgalmakat létrehozni, ha a középiskolában tudunk egy gárdát szervezni, mely felelősséget érez a magyarság kultúrájával szemben.

Az iskolán kívüli nevelésben legfontosabb szerepet játszik a népnevelés. Nem mintha a többi probléma nem volna fontos, de mint fentebb említettem, a parasztságnak kell pótolni azt az erőt, amit az intelligencia napról-napra veszít.

A népnevelés két legfontosabb tényezője a népsajtó és a népkönyvtár. A népsajtó különösen, mert rajta kell megkezdeni magát a népnevelést is. Ezidőszent a dolog úgy áll, hogy a dolgozó magyar rétegek pártpolitikai sajtótermékeken kívül nem kapnak más lapot, mely helyzetüknek és problémáiknak magasabb értelmezését adná. Gondoskodni kell tehát egy sajtóorgánusról, mely a pártok felett áll és legtisztább formában hirdeti a kisebbségi magyar ideált.

Nehezebb kérdés a népkönyvtárak megszervezése. Az anyagi nehézségeken kívül hozzájárul még az a körülmény, hogy a magyar irodalom jelentékeny része Szlovenszón indexen van, úgy, hogy egy nívós és hasznos népkönyvtár összeállítása nagyon fogas kérdés. Számolnunk kell még azzal a ténnyel is, hogy úgy a népsajtó, mint a népkönyvtár kérdésében a parasztság köréből, csak a fiatalabb generációra számíthatunk, mint segítő társakra, mert az öregek részéről legfeljebb ellenállást kaphatunk.

De nem ezek a legnehezebb problémák. Ezek inkább technikai kérdések. Ott van az a tény pl., hogy olvasó közönséget kell csinálnunk a könyvtárak számára. A sajtó ezt maga nem tudja elvégezni. Előadókra és előadásokra van szükség. Csak azután gondolhatunk a különböző, kultúregyesületek kiépítésére és egységes megszervezésére.

A népnevelés kérdése nálunk még olyan probléma, melynek a kezdetén sem vagyunk. Mert bár megfelelő szakirodalmunk van, a technikai részt illetőleg, hiányzik még a szlovenszkói magyar parasztság helyzetének analízise. Előbb ezt kell elvégeznünk, s csak akkor léphetünk munkába.

A nemzeti gondolat szerepe a nevelésben számunkra az egész kisebbség problémájának jelentékeny részét képviseli. Tanulmányokban elintézni nem lehet, csak az utat megjelölni. Egy azonban biztos; megoldani csak egy frázismentes nemzedék fogja.

Sinkó Ferenc.

A magyar ifjúság és az államnyelv. *)

Ez iskolai év kezdetétől fogva a magyar tannyelvű középiskolák felsőbb négy osztályában a szlovák nyelvet redukált óraszámban tanítják: heti 2 órában az eddigi 4 óra helyett.

A tanügyi kormánynak ez az intézkedése akaratlanul is azt a gondolatot keltheti bennünk, hogy a kormánynak nem intenciója a magyar ifjúság államnyelvi ismereteit szélesbíteni és tökéletesíteni. Evvel egyidejűleg azonban olyan intézkedéseket tesz, hogy a csehszlovák középiskolákba bevezetik a magyar nyelv tanítását.

A magyar ifjúság eddig is handicappal indult az életnek, most ez a handicap még nagyobbodni fog. Erre nekünk csak egy lehet a feleletünk: az államnyelvet akarjuk és pedig jól akarjuk tudni, mert ez életkérdésünk, kenyérkérdésünk. Amúgy is nagy nehézségekkel kellett küzdenie addig is a magyar anyanyelvű közhivatalnoknak, mert nem volt valamire való szlovák-magyar szótárunk, amely a nyelvnek éppen azokat az elemeit tartalmazta volna, amiket a művelt embernek a középiskola felsőbb osztályaiban lehetne elsajátítania.

Éppen ezért csak örömmel üdvözölhetjük Hvozdzik János tanár, volt Hlinka-párti képviselőnek és dr. Bujnák egyet. professzornak a mostan sajtó alatt levő teljes szlovák-magyar és magyar-szlovák nagy szótárát, amely az általános, köznapi nyelven kívül felöleli az összes szaktudományok nyelvkincsét: a jogot, közigazgatást, a kereskedelmet, pénzügyet, építészetet, vasutat, szóval a technika minden ágát. Művük itt készül a szemünk előtt, mert lapunk nyomdájában nyomják.

Örömmel hívjuk fel közönségünk figyelmét erre a műre, amelyre már tizennyégy éve vár. Jó szótárra még annak is szüksége van, aki a nyelvet jól bírja; a magyar közönségnek, hivatalnoknak, tanítónak, orvosnak, mérnöknek, lelkésznek meg egyenesen kenyérkérdése.

Szinte meghiúsultsággal olvastam Szvatkó Pálnak a P. M. H. szept. 21-i számában írt cikkét a magyar ifjúság karrierjéről: igenis, kezünkbe kell vennünk a ceruzát és számolnunk, tanulnunk és dolgoznunk, hogy a karrierharcban hátul ne maradjunk s ennek a harcnak a legfőbb eszköze az államnyelv.

Tisztelettel hívjuk fel továbbá a magyar középiskolák mellett működő szülői tanácsok figyelmét arra, hogy gyermekeik államnyelvi oktatásáért az illetékes helyen erélyesen szálljanak síkra.

*) Ezt a cikket az „Új Élet“ 8—9. számából vettük át a szerkesztőség szíves beleegyezésével.

FIGYELŐ

Ifjúsági kérdések

Négy pályamű nyert díjat a cseh-szlovákiai magyar főiskolás pályázaton.

Az 1931. évi április 19-én és 20-án megtartott brünni kultúránként a diákpártoló nagybizottság a prágai, brünni és pozsonyi főiskolás egyesületek ajánlatai alapján kitűzött pályázatok eredményét szeptember 10-én hirdette ki a komáromi diákkongresszus alkalmával rendezett kultúreszten Grosschmid Géza dr. szenátor, az ifjúsági Nagybizottság elnöke.

Összesen 12 pályázat volt hirdetve, 10.000 korona pályadíjjal. A pályázaton minden főiskolás résztvehetett.

Beérkezett 9 pályamű. A pályaművekhez az ifjúság kultúrreferensei véleményeket adtak le, majd szakbizottság vizsgálta felül.

A pályázatok nyertesei:

»A szlovenszkói magyar líra« című tételre beérkezett »Biztató jövő« jelígy pályamű szerzője *Duka-Zólyomi Norbert* dr. 500 koronát nyert.

A »Szövetkezeti mozgalom jelentősége a kisebbségi magyarság jólétének előmozdítására« címmel beérkezett egy pályamű »Fejlődés« jelígyvel. A bizottság az 1000 koronás díj felét adta ki a pályázónak, aki ismét *Duka-Zólyomi Norbert* dr.

A »Nemzeti gondolat szerepe a nevelésnél« című pályázatra két munka érkezett be, ebből az »Ez az a nép, mely hazájáért halni tud, de élni nem« című pályázat nyert 500 koronát. A szerző: *Sinkó Ferenc*.

A »Szlovenszkó vagy Ruszinszkó valamely magyarlakta vidékének nép-egészségügyi helyzetrajza« című pályázatra egy munka érkezett be, »Az egészség bizonyos pontig a saját kezünkben van« jelígyjű s pályázója megnyerte a kitűzött díj felét, 500 koronát. Neve: *Ónody László*.

A többi pályázat nem ütötte meg a kívánt mértéket.

Sajnálatos dolog, hogy a pályázók közül egyesek még a magyar helyesírással is küzködnek.

Nyolc új pályatételt írt ki a diákpártoló nagybizottság.

A főiskolás ifjúság javaslatának részbeni figyelembevételével újabb pályázatot írt ki a nagybizottság s a következő tételeket részben újból, — részben először tűzi ki:

1. *A kisebbségi magyarság politikai fejlődéstörténete Csehszlovákiában.* Pályadíj 1000 korona.

2. *A kisebbségi magyar ifjúság szerepe a nemzeti munkában.* — 1000 K.

3. *A szlovenszkói és ruszinszkói munkanélküliség és kivándorlás okai.* 1000 K.

4. *A magyar kisebbség és a szlovenszkói és ruszinszkói többi nemzet viszonya.* 1000 K.

5. *Az állattenyészté gazdasági jelentősége Szlovenszkó és Ruszinszkó magyar gazdaközönsége szempontjából.* 500 K.

6. *Szociális kérdés és nemzeti eszme.* 500 K.

7. *Szlovenszkó valamely magyarlakta vidékének nép-egészségügyi helyzetrajza.* 500 K.

8. *A magyar értelmiség válságának megoldása Szlovenszkón és Ruszinszkón.* 500 K.

A pályázatok feltételei:

1. Pályázhat minden magyar főiskolás diák, aki a Csehszlovákiai Magyar Akadémikusok Szövetségében működő egyesületek valamelyikének tagja.

2. A pályázat jelígy.

3. A pályázat legnagyobb terjedelme nem lehet több két nyomtatott ívnl. (Kb. 32 géppel írt oldal.) A pályamunkák egy oldalon géppel ir-

va adandók be a Szövetség kultúrreferensénél.

Határidő: 1933. március 1.

Kívánatos volna, ha a pályázatok a jövőben nagyobb sikert érnének el mint a múltban.

165 főiskolás nyert ellátást a Magyar menzákon.

A Komáromban tartott országos magyar diákkongresszussal egyidejűleg ugyanott tartotta meg a társadalmi nagybizottság és a menzabizottság is ülését szeptember 10-én délután a kulturpalota képtártermében *Grosschmid Géza* dr. szenátor elnököletével. Jelen voltak *Törköly József* dr., *Dobránzsky János* és *Holota János* dr. képviselők, *Füßy Kálmán* és *Richter János* szenátorok, *Eszterházy János*, *Aixinger László* dr., *Alapy Gyula* dr., *Gidró Bonifác* főgimn. igazgató, *Janson Jenő* tanár, *Irman Klára* dr. Az ifjúság véleményének figyelembevételével dacára a nehéz viszonyoknak a menzabizottság 165 magyar főiskolás számára tette lehetővé tanulmányaik folytatását. A prágai menzára való felvételét kérte 150 tanuló felvételét ingyenesnek 46 tanuló, félingyenesnek 66 tanuló, elutasított 38. A pozsonyi magyar menzára való felvétel iránt 57 hallga-

tó, ezek közül 7 hallgatót egész, 26 hallgatót félsegélyben részesített a bizottság. 2 hallgató kérvénye a tanulmányi előmenetel, 5 hallgatóé a vagyoni viszonyok közelebbi megvilágításáig függőben van. A többi 17 kérvényt elutasította, még pedig ezért, mert a pozsonyi tanítóképző kurzusra nem vették fel őket, 10-et pedig azért, mert segélyezésüket vagyoni helyzetük a többenél kevésbé igazolja. A brünni német műegyetemi tanulók közül menzasegélyben részesített a menzabizottság 7 folyamodót, és pedig kettőt egész, ötöt félsegélygélyben a brünni cseh főiskolát látogató folyamodók közül pedig egyet teljes, 12-öt félsegélyben, 4-nek ügye függőben van, 7 elutasítva.

A főiskolai diákklub

kérdését a következőképpen oldotta meg a nagybizottság: a prágai klubot költségkimelés okából a volt Erzsébet-leányotthon helyiségébe helyezte át, Brünnben az eddigi alkalmatlan helyiség helyett újat bérel s a pozsonyit a jelen keretekben tartja fenn. A leányotthonok kérdésében a bizottság akként határozott, hogy kérelmezés esetén a Prága-Smichov, Havličková 10. alatti helyiséget tartja fenn.

A fiatal magyar szocialista intelligencia könyve

A sarló jegyében

a Sarló 1931-iki kongresszusának vitaanyaga. — Szerkesztette BALOGH EDGÁR.

Á TARTALOMBÓL: A csehszlovákiai magyarság helyzete. Az intelligencia szervezése. A csehszlovákiai magyarság népi, polgári és harcos proletárkulturája. A keleteurópai kérdés. Diákság és ifjúságkasság.

4 MÜMELLÉKLET!

200 OLDAL!

FOTOMONTAZS-CIMLAP!

Ára 20 korona, diákoknak 10 korona.

Megrendelhető: „Sarló Pozsony, Lőrincapu 24” címen.

A prágai Magyar Akadémiások Köre évkönyve

272 oldal.

Szerkesztette: ORBÁN LÁSZLÓ.

272 oldal.

A főiskolás egyesületek tagjai számára csak 15.- kor.

Társadalmi kérdések

A csehszlovák vámrendszer hibáiról és káros hatásairól.

Értekeznek a »Hospodářský Rozhled« f. hó 15-iki számában Dr. Vavrečka Hugo a Bat'a művek mostani vezérigazgatója. A »Neracionelní vývozní politika« cím alatt megjelent cikkéből kiemeljük a következő részleteket:

»Vámrendszerünkre a legjobb akarttal sem lehet elmondani, hogy a gazdasági szükségszerűség és észszerűség diktálta létrejöttét. Gyakran sujtják szinte fantasztikus vámkok a félárakat s az oly árut, amelyre a kivitel számára dolgozó iparnak nélkülözhetetlenül szüksége van. A belőzhetetlenül szüksége van. A belöldi termelés védelmének ürügye alatt gyakran az érdekeltek nagyon szűk körének érdekeit védik a közgazdaság egészének s az állam pénzügyi érdekeinek ellenére és sérelmére. Ennek a hamis gazdasági politikának legszamosabb példáját találjuk a termelési alapanyagok vámvédelménél, mint amilyenek a vas, a cement, kőolaj stb. s a vegyi ipar valamennyi nyersanyagánál és termékénél.

Közérdekből szükséges ugyan bizonyos termelési ágak védelme (nevelő vámkok), amíg ezen új iparágak meg nem erősödnek, de mindent csak mértékkel. Ha ezen vámkok létezése

az ipar fejlődése korában indokolt is volt, ma már fölöslegesek és nem szolgálnak a gazdasági produktivitás emelésére. A túlzott vámvédelem ma már csak az érdekeltek kis csoportjának megneméremelt és igazságtalan hasznának biztosítására szolgál.

A túl magas vámkok vezettek nálunk bizonyos termékek árkarteljeinek a megalakulásához, mely termékeket egyébként a belföldi ipar tovább finomítja a kivitel számára. — Ezek a kartelek az igazságtalanul magas vámkokat a legnagyobb kegyetlenséggel használják ki, ennek következtében nálunk az ipari alaptermékek ára a világáraknak a kétszerese, sőt háromszorosa. A jó jövedelmezőség idejében a belföldi finomító ipar ezekkel a magas árakkal még csak megküzdött valahogyan, ma azonban, amikor a kivitel napról-napra csökken, akkor a csehszlovákiai áru a külföldön nemcsak, hogy a magas vámkokba ütközik, hanem versenyképtelennek bizonyul a más kiviteli államokban olcsóbban termelt áruval szemben. Ilyen viszonyok között a magas csehszlovák vámkok a nemzetgazdaság számára egyenesen öngyilkosság számba mennek.

Vavrečka dr. példaképpen a következőket idézi: (Az árak 100 kg.-ként KČ-ban értendők.)

Áru	Világpiaci ár	Vám és adó megterhelés	Csehszlovák ár
Rúdvas	60.—	42.—	140.—
Abronsvas (13 x 0.2)	280.—	95.—	352.—
Övrösrézhuval	465.—	590.—	650.—
Üveg (1.7 x 2.1)	950.—	791.—	1735.—
Cseppfolyós ammoniak	340.—	472.—	1925.—
Parafin	240.—	149.—	385.—
Stearin	540.—	232.—	725.—
Fehér salétrom	117.—	114.—	201.—
Kénsav	44.—	19.80	58.—
Sósav	20.—	20.11	43.—
Káliumchromid	484.—	163.—	631.—
Nátriumchromid	386.—	160.—	534.—
Ipari só	15.—	*	42.—

*) Behozatali tilalom.

Vavrečka mérnök nézete szerint a csehszlovák vámtarifa kidolgozatlan-sága és egyenetlenségei az itteni ki-viteli ipar válságának a főokozói. — Éppen azért érkezett az autonóm vámtarifa revíziójának legfőbb ideje. A helyes termelési és kiviteli politika szempontjából csökkenni kell a nyers-anyagok és félárúk vámját, valamint azokat a vámokat, amelyek lehetővé teszik a túlzottan védett termékek indokolatlanul és megnemérdemelten magas árát (O-ó.)

Az ifjúság állásfoglalásáról a Csehszlovákiai Magyar Tudományos Társaság mellett.

Pozsonyban 1931. november 8-án alakult meg a Csehszlovákiai Magyar Tudományos Társaság. Célja a magyar irodalom, képzőművészet és tudomány pártolása Szlovenszkón és Kárpátalján. A társaság Masaryk köz-társasági elnök úr egy millió koro-nás alapítványából meríti anyagi esz-kezeit.

Az alapítással kapcsolatban egye-sek az ifjúság csoportjait a társaság mellett állásfoglalásra akarják bír-ni.

Az ifjúság tudja azt, hogy a szlo-venszkói magyarságnak szüksége van egy irodalmi, művészeti és tudomá-nyos felsőbb reprezentatív forumra-mely egységesen irányítaná a szlo-venszkói magyar kultúrmunkát. — Természetes tehát, hogy örömmel üd-vözöl minden olyan törekvést, mely egy független, politika mentes és tisztán kulturális célzattal működő tár-saság alapítását tűzi ki feladatául. — Azt azonban ismételtlen kihangsúlyoz-za, hogy az ilyen alakulásnak függet-lennek és politika mentesnek kell len-nie. A politikának ugyanis semmi he-lye sincs a művészetek és tudomány körében.

A Csehszlovákiai Magyar Tuda-mányos Társaság jelenlegi összeté-telében éppen nem mutatja ezt a tulajdonságot. Az előkészítő bizottság

elnöke: Orbán Gábor pozsonyi közép-iskolai tanár, tagjai: Antal Sándor, a Reggel c. magyarnyelvű kormánylap szerkesztője, Surányi Géza, ugyan-csak a Reggel szerkesztője, Várady Aladár, a Csehszlovákiai Magyar Nép-szava szociáldemokrata kormánylap szerkesztője, Szerényi Ferdinánd tani-tóképzői igazgató, Farkas Gyula kö-zépiskolai tanár, Angyal Géza, fes-tő, Györy Dezső és Sziklay Ferenc írók. A bizottság a cégérnek felhasz-nált Györy Dezső és Sziklay Ferenc valódi magyar írókat kivéve a kormá-ny által kinevezett kormánypárti-lag exponált, vagy függő emberek. Az ifjúság nem látja tehát biztosított-nak, sőt a legnagyobb mértékben ve-szélyeztetve érzi a Társaság politi-kamentes működését. Nem tudja ezen-kívül, hogy a fentnevezettek igen ke-vés kivétellel a magyar művészetek és tudomány körében valóban szerez-tek-e olyan érdemeket, mely őket egy ilyen legfelsőbb reprezentatív fórum vezetésére érdemesítené?

Mindaddig tehát, míg a társaság élén a politikától távolálló, független, valóban író művész és tudós egyéni-segeket nem lát, véleményem szer-int az ifjúság álláspontja a Csehszlo-vákiai Magyar Tudományos Társa-sággal szemben csak tartózkodó és várakozó lehet. (b. k.)

Pillanatfelvétel a sajtó — világ kiállításáról.

Az annyira agyonreklámozott kas-sai sajtó-világkiállítás a legtávolabb-ról sem felelt meg a hozzáfűzött re-ményeknek. A kiállítást a »Slovensky Východ« főszerkesztője rendezte, saj-nos ugyanabban a szellemben, amit a lapja képvisel. Ennek a kiállításnak elsősorban a csehszlovákiai összes saj-tótermékeket, tekintet nélkül a po-litikai pártállásukra, kellett volna fel-sorakoztatnia. És mit láttunk? A ki-sebbségi, úgy a magyar, mint a né-met sajtó, jóformán szóhoz sem ju-tott, mert eltekintve egy-két kor-

mánytámogató napilapot, mellőzték ezeket.

A kiállítás kétségtelenül nyújtott érdekességet is exotikus ujságjaival, amelyeket nem mindenkinek volt alkalmá eddig látni. Kultúremlerre — azonban fájó sebként hat, midőn azt látja, hogy a nagy német magazinok, kiváló magyarországi szaklapok stb. nem kaptak helyet.

Általában az európai rész még nagyon sok kívánni valót hagyott hátra. A kiállítás anyagának az elrendezésében is bizonyos zűrzavar uralkodott, így pld. egyes sajtótermékek öt-hat példányszámban voltak láthatók, mások viszont csak egyben, kétőben.

A plakát kiállítás pedig annyira hiányos és gyenge volt (a német elnökválasztási plakátok képviseltek valami érdekességet), hogy nem is érdemes foglalkozni vele. (b. m.)

A külkereskedelem visszafejlődése

Az utolsó két év alatt óriási mértékben esett vissza a külkereskedelem, amit az alábbi táblázat bizonyít: Visszafejlődött A behozatal A kivitel

Németországban	66% -al	49% -al
Belgiumban	50% -al	40% -al
Spanyolországban	62% -al	70% -al
Franciaországban	51% -al	51% -al
Angliában	39% -al	47% -al
Magyarországban	59% -al	70% -al
Olaszországban	52% -al	46% -al
Lengyelországban	63% -al	58% -al
Romániában	61% -al	42% -al
Svédországban	26% -al	34% -al
Svájcban	21% -al	59% -al
Csehszlovákiában	48% -al	61% -al
Jugoszláviában	59% -al	62% -al
Argentínában	54% -al	31% -al
Braziliában	44% -al	21% -al
Kanadában	60% -al	49% -al
Egyesült All.-ban	58% -al	63% -al
Japánban	37% -al	53% -al

A nagy visszafejlődésnek az oka a sok mindenféle, a józanésszel ellenkező kereskedelmi korlátozás. Így:

Import korlátozások vannak: Németországban, Ausztriában, Belgiumban, Dániában, Spanyolországban, Esztországban, Franciaországban, Görögországban, Magyarországon, Norvégiában, Olaszországban, Lengyelországban, Romániában, Svájcban, — Csehszlovákiában és Törökországban.

Devizakorlátozások vannak: Németországban, Ausztriában, Bulgáriában, Dániában, Esztországban, Görögországban, Magyarországon, Lettországon, Norvégiában, Romániában Csehszlovákiában, Törökországban és Jugoszláviában.

Meddig fogja még a nép tűrni ezt az örületet, amely lassan minden állam gazdasági életét aláássa? Mikor kerül már a politikai élet irányítása hozzáértők kezébe? (O-ó.)

Hódit a helyes közgazdasági politika.

A népszövetség genfi titkárságának legutóbbi hivatalos jelentése szerint a mai napig a következő országok függesztették föl a felesleges luxusnak bizonyult aranystandardot: — Anglia, Argentina, Uruguay, Brazília, Csile, Venezuela, Paraguay, Peru, Svédország, Norvégia, Dánia, Portugália, Egyiptom, Bolívia, Finnország, Japán és Görögország. — Reméljük, hogy a középeurópai államok sem fognak sokáig késlekedni az arany borjú trónjának ledöntésével.

*A lapra vonatkozó
őszinte kritikákat
köszönettel fogad*

a Szerkesztőség.

Magyarok a Los Angelesi olimpiáson.

Még alig csendesedtek el az izgalmak, amelyeket a los-angelesi-olimpiász idegölő küzdelmei váltottak ki s az egyes országok ünnepélyes keretek között fogadták hazaérkezett, dicsőséget szerzett fiaikat.

A kis Magyarország, amelyről odaát az Ujvilágban — mi tagadás — bizony nem nagyon tudták, hogy egyáltalában létezik-e, a sport árán mutatta meg életerejét és azt, hogy nem lehet egy ilyen népet, amely östehet-ségeknél megszámlálhatatlan mennyiségével rendelkezik, háttérbe szorítani.

A derék magyar gárda hat olimpiai bajnokságot szerzett, s ezzel a népek versenyének ranglistáján a hatodik helyre küzdötte fel magát.

Kolosszális, szinte érthetetlen teljesítmény egy legyőzött országtól, — ahol a leromlott gazdasági viszonyok következtében szinte lehetetlen a tehetséges versenyzőknek teljes mértékben való kifejlődése.

S ha hozzávesszük azt a sok kudarcot, amely fiainkat az olimpiai játékok első felében érte, nem mehetünk el anélkül, hogy meg ne hajtsuk az elismerés zászlaját azok előtt, akik a küzdelmek második felében orszá-lánként harcolva, behozták a sok veszteséget.

Azonban a legnagyobb dicsőség közepe lehet legjobban észrevenni a legnagyobb hibákat is.

Ez pedig a tömegsport hiánya.

Most, hogy befejeződtek a los-angelesi olimpiász versenyei, itthon, a sport illetékes tényezői kell, hogy összeüljenek, leszűrjék és megvitassák az ottani versenyek tanulságait, miképpen volna lehetséges az ott szerzett tapasztalatokat a magyar sport érdekében hasznosítani.

Véleményem szerint, ha tényleg, — ami nagyon valószínű — összeül a tapasztalt dolgok megvitatására ilyen bizottság, akkor annak a célja és el-

gondolása elsősorban kell, hogy a tömegsport fejlesztésére irányuljon, — mert természetes, hogy minél nagyobb tömeg áll az aktív sportolás szolgálatában, annál nagyobb számban bukkannak fel olyan egyéni versenyzők, akik világviszonylatban is megállják helyüket.

Ez csak természetes, logikusan gondolkodó ember ennek nem mondhat ellen.

Mert amíg tömegsport nincs, addig csak egyes kivételes tehetség bukkanhat felszínre, a puhányabbja pedig rejtve marad a névtelenség homályában.

Már pedig az egyetemes sportnak a szorosan vett értelemben nemcsak az a célja, hogy világviszonylatban is nagyságokat neveljen, és ezzel szerezzen fajtájának dicsőséget, hanem hogy tömegeket nyerjen meg céljának, hogy maguk a tömegek ismerjék fel a sport mindent átfogó hatalmát és ha ez megvan, akkor igen akkor törekedhetünk e nemes verseny-gés maximumának a kirobantására.

Mindent egybevetve, minden magyar érzelmű ember, még az is, aki a sportot a ködös fátyol homályán keresztül nézi, kell, hogy örüljön a los-angelesi magyar sikereknek.

Híszien ezek a fiúk igazi magyar virtussal, soha nem lankadó győzni-akarással küzdöttek és sikerült is elérniök, hogy a főárbócra hatszor küszözt fel a győzelmet jelentő magyar lobogó!

Hatszor szökött könny az ottlevő magyarok szeméibe nem sós, édes könny, amely végigpergett arcaikon, anélkül, hogy csak egy pillanatra is arra gondoltak volna, hogy letörüljék.

S a magyarok ismét tanúságát adták annak, hogy a világ legsportratermettebb nemzete, amely tény kell, hogy mindenki tudomására jusson, hogy felfigyeleljenek rá ott is, ahol a maroknyi magyarságról eddig még sohasem hallottak! *Szöke László.*

Főiskolás mozgalom

Nemzeti gondolat és vallásos érzés.

Nagyon nehéz probléma a teljesen magyar nemzeti alapon álló zsidó vallású főiskolás ifjuság elhelyezkedésének lehetősége az egyes eszmecsoportok, illetve áramlatok keretein belül.

Nagyon kényes kérdés, mondják egyik és másik oldalon, piszkálni nem jó, hagyjuk aludni az alvó oroszlánt.

A munkánk nem juthat kellő eredményre, ha egy ilyen fontos kérdést nem hozunk a felszínre, állásfoglalásunkat nem szögezzük le, illetve nem vitatjuk és nem hallgatjuk meg az egyes irányok ezen problémát érintő véleményét és nézetét. Kell, hogy ezen fejtegetéseket a magavalódiságában, igazában és őszinteségében pertraktáljuk, mert csak ez hozhat kellő eredményt és megoldást.

Tényként megállapítható, hogy nehéz a helyzet különösen pedig nehéz volt eleinte, mikor a magyar ifjusági egyesületek nagyobb részének már a neve se engedte meg, hogy a magyar nemzeti alapon álló zsidó vallású főiskolás ifjuság, mely magát épen, sőt talán jobb magyaroknak tartja, több magyar öntudattal és önérzettel rendelkezik, elhelyezkedhessék ezeknek keretein belül.

A helyzet sok ponton még mai napig sem javult, hiszen tudjuk, hogy léteznek még keresztény jelzővel ellátott egyesületek, melyek magukról azt hirdetik, hogy ez csak szimbólumot jelent és teljes liberalitásukról biztosítanak, a öntudatos, de magát meg nem tagadó, más vallású főiskolás ifjuság elől az együttműködés lehetőségét elzárják, nem gondolván arra, hogy a magyar ifjusági mozgalmakat, illetve egyesületeket, ilyen módon kisajátítani és a kaszt rendszert kimélyíteni, az együttműködés lehetőségét eleve elzárni, nem kívánatos.

Jelen sorok nem támadó célzatúak, hanem tisztán az együttműködés lehetőségét, illetve kifejlesztését és eredményre juttatását céloz.

Nagyon kellemetlen hatást váltott ki egy olyan mozgalom ellen tett kitétel, melyet egyesek úgy tüntetnek fel, mintha ez a magyarság egységének a megbontására irányulna s a magyarság egységét mintegy — megtorpedózná.

Ezen kérdés joggal feltehető azoknak, akik hozzájárultak és segítettek oly irányzatoknak a kialakulását, melyek eddig az együttműködés lehetőségét csirájában megakadályozták, kiknek üdvös volt, oly szélsőséges irányzat kiépítése és táplálása, ahol a nemzeti gondolat csak másodrendű alárendelt faktorként szerepel. Ezen irányzat nem az egység megalakításáért és kiépítésért állt síkra, hanem más célokat szolgált, melyek sok esetben azok ellen irányultak, akik a magyar nemzeti gondolattal áthatva, sajátjaival meghasonulva ezen gondolat szolgálatába állottak és teljes ténykedésüket és életük minden lépését ezen eszme érdekében fejtették ki.

Hosszú vajúdas után létesült egy olyan mozgalom, melynek átfogó ereje túlhaladt az eddigi lehetőségeken, mely a kisebbségi magyar gondolat érdekében lerombol mindenfajta vallási, társadalmi különbséget, csak egy gondolat vezet, az egyetértés és a nemzeti érzés.

Ezen magasztos megmozdulás ellen tüzelnek az ismeretlen szerző által az idej komáromi kongresszuson kiadott szemelvények, melyek kiadója magát meg nem nevezi.

Nem kívánatos e gondolatokat részletesebben fejtegetni, hiszen mindenki tisztán láthatja, hogy természetes alapokon nyugszik a szélsőséges irányok védekezése és kapálódzása, mert félnek, hogy az új egységes áramlat hatása következtében kénytelenek lesznek eddigi pozíciójukat feladni.

Annál nagyobb ujjongással kell fogadnunk az új irányt, melynek kezein belül mindenki megtalálja a helyét, mindenkinek alkalmá nyílik a munkára, mely csak akkor vezethet kielégítő eredményre, ha magában foglalja az összességet.

E kérdés tangálja egyúttal a zsidó vallású, magyar nemzeti alapon álló ifjúságot, mely nyugodt szívvel mondhatja ezúttal, hogy megtalálta azt, amit keresett, amire annyi ideig kénytelen volt egyesek elzárkózása miatt várakozni, a magyar egységes keretet, melynek határain belül minden önmeztagadás nélkül helyezkedhetik el.

Örömmel és szívünk minden melegéből kell résztvevünk az építő munkában, amelyet eddig sajnos inkább rombolónak, mint építőnek lehetett definiálni, remélhetőleg ezúttal megszűnik a magyarság életében, oly gyakran, annyi bajt hozó, egymás ellen folyó, szítás, belharc és egyenetlenség.

Egységünk a legnagyobb erő, mely ha megvalósul, büszkén dacolhatunk minden támadás ellen, melynek feladata minket és kultúránkat a föld színéről elsöpörni.

Legyünk egyek és csak ezen eszme vezéreljen bennünket, melynek minden gondolata a magyarságunkhoz kötött szeretettel és a szebb jövő érdekében kifejtett munkánkkal van egyesítve.

Rajtunk múlik, vajjon élni, vagy halni akarunk...!

Dr. Wirkmann János.

A Cs. M. A. Sz. VII. orsz. kongresszusa Komáromban.

A múlt év a gazdasági depresszió jegyében telt el. Ez nyomot hagyott diákmozgalmainkon. Semmi lendület, nincs vállalkozási kedv, hiányzik a kezdeményezés szelleme. Minden erőnket eddigi intézményeink föntartására fordítjuk. Így ér bennünket a vakáció, új gondolatok, új tervek nélkül, csupán a jövőbe vetett hittel.

És a pósta egy szép nyári napon kikézbésíti a Csehszlovákiai Magyar Akadémiások Szövetsége tisztikarának a Komáromi Magyar Akadémiások Egyesülete lelkes sorait. — A komáromi ifjúság új munkára hívja fel a kisebbségi magyar diákságot vendégszeretetével lehetőséget teremtve jövő terveink megbeszéléséhez. Így hívja össze a Cs. M. A. Sz. a köztársaság magyar nemzetiségű főiskolásait VII. országos kongresszusára, melyet már-már majdnem kénytelen volt elejteni.

Szeptember 10-én Komáromba küldte a magyar vidék minden magyar városa egy-egy fiatalját, szeretetteljes üdvözetét és a magyar sziv remegését jövő harcosaiért.

A Jókai egyesület gyönyörű kultúrpalotájában nyitja meg a kongresszust *Dr. Brück Sándor* elnök. Fölváolja összejövetelünk célját: az egyes ideológiai csoportok állandó küzdelme lehetetlenné teszi egységes diákmunkánkat. *Küszöböljük ki az elméletek harcát és rakjuk le a régi diák-egyesületek keretében kölcsönös megértésen és szereteten felépülő egységes diákmunka alapjait.*

Dr. Grosschmid Géza szenátor a Diákpártoló Nagybizottság elnöke a magyar társadalom szeretetéről és támogatásáról biztosítja az ifjúságot. Rámutat arra a sok-sok veszélyre, csábításra, amelyek ma ezer oldalról fenyegetik a magyar diákságot. A csillogó ígéretek ne szédítsék meg és maradjon azok mellett, akik bár szerény támogatást tudnak csak nyújtani, de ezt minden érdek, minden ellenszolgáltatásra várás nélkül az apáknak fiaik iránti szeretetéből teszik.

Dr. Törköly József képviselő, a Magyar Nemzeti Párt elnöke üdvözlő a kongresszust s arra kéri az ifjúságot, hogy maradjon meg mindenkor és mindenhol magyarnak.

Ezután *Richter János* szenátor meghatódottan tolmácsolja az ifjúság iránt érzett igaz szeretetét.

A magyar társadalom nagy számmal megjelent vezetőegyeniségei közül még *Füssy Kálmán* szenátor, *Dr. Szíjj Ferenc* (a vendéglátó Jókai egyesület nevében), *Dr. Alapy Gyula* (a Szlovenszkoí Magyar Kultúr Egyesület nevében) és *Szombathy Viktor* (a komáromi sajtó nevében) üdvözölték a kongresszust.

Végül az ifjúsági megnyilatkozások következnek. A kongresszust üdvözölték: *Nagy Árpád* a komáromi, *Baráth László* a prágai, *Szalay Ferenc* és *Szabó Károly* a brünni, *Dióssy Kornél* a pozsonyi, *Dr. Wirkmann János* a kassai, *Székó Ferenc* az ipolysági, *Lamy József* a losonczi, *Havas Tibor* az ungvári, *Hegedűs Ödön* az érsekújvári és *Weinberger Tibor* a rimaszombati magyar főiskolás egyesületek nevében. A sort *Rády Elemér* és *Veress László* zárták be, akik a Prohászka Kör, illetve a rimaszombati Magyar Munkaközösség nevében üdvözölték a kongresszust.

Ezek a nyilatkozatok minden egyszerűségük mellett hiven tükrözik vissza a tényt, hogy a magyar ifjúság belátja az összefogás szükségességét és minden törekvése a szlovenszkoí magyar kisebbség jövőjének biztosítására irányul. — Az üdvözlő levelek és táviratok felolvasásával ért véget az első plenáris ülés.

Délután zárt bizottsági ülések. Itt a diákság aktuális problémáit és terveit tárgyalta. A bizottságok határozati javaslattal minden indítványt — egy híjjával — (mely szerint kívánatos volna diákszemlélet elnevezés alatt az egyes diákfrakciók által felvetett ideológiai problémák megvitatása) elfogadtak és kimondották, hogy mindenkor és mindenütt a Cs. M. A. Sz. kongresszusa tartja magát eddigi működése valamint alapszabályai alapján illetékesnek arra, hogy a csehszlovákiai magyar diákságot képviselje, mert egyedül ez a szerv képviseli maradék nélkül az összdiákság érdekeit, amelynek tagja lehet minden magyar főiskolás világnézeti és egyéb külömbökre való tekintet nélkül. A határozati javaslatokat a plénum utolsó ülésén tárgyalta a záró ülés ismertetésénél még visszatérünk e tárgyhoz.

Este a kultúrpalota nagytermében nagyszerű kultúrestet rendezett a Komáromi Magyar Akadémiások Egyesülete. *Nagy Árpád* elnök bevezető szavai után *Dr. Grosschmid Géza* szenátor hirdette ki a főiskolás

pályázatok eredményét és az 1933 március 1-én lejáró új pályatételek kiírását. A pályázatokról lapunk más részén (I. a Figyelőt) hozunk ismertetést.

A pályázati eredmények kihirdetése után ügyesen összeállított műsor keretében a komáromi koszorús *Dalegylet* művésziösen kidolgozott dalaival, *Pfeiffer László* két Kosztolányi költemény remek interpretálásával, *Molecz Margit* operaénekesnő behízelgő hangon előadott műdalokkal és operaáriákkal, *Veress László* brilliáns technikával és igaz magyar szívvel előadott nótákkal szereztek feledhetetlen művészi élményt az est lelkes közönségének. *Dr. Kenessy Kálmán* előadása az igazi tudós munkáját ismertette meg az ifjúsággal. Buzdító szavai viszhangra találtak minden ifjú lelkében.

Vasárnap délelőtt a nagy magyar mesemondó Jókai Mór szülőházán elhelyezett emléktáblát koszorúzta meg a kongresszus. Az ifjúság nevében ifj. Alapy Gyula mondott lendületes beszédet, amelyben a ma fiatalágának szeretetét és kegyeletét fejezte ki.

Este a vendéglátó egyesületnek vendégei tiszteletére rendezett bálja zajlott le. A megjelent nagyszámú és előkelő közönség a hajnali órákig mulatott s a komáromiak állítása szerint régen nem volt ilyen sikerült táncestély Komáromban.

Hétfőn délelőtt vette kezdetét az ifjúság eszmei ankétja. Minden előadás nagy vitát váltott ki, ami nagyban hozzájárult a diákság szellemi állásfoglalásának kialakulásához. Az egyes előadásokkal részletesebben nem foglalkozhatunk, de főtartjuk magunknak a jogot, hogy lapunk későbbi számában egyet-egyet közöljünk. Előadást tartottak: *Szalay Ferenc* »A magyar ifjúság«, *Varga Sándor* »Az egyetemi ifjúság viszonya az iparosifjúsággal« címen és *Ludwig Aurél* »A Magyar Munkaközösségről«.

Az ifjúsági viták után *Dr. Grosschmid Géza* szólalt föl és meggyőző beszéd keretében kérte a diákságot, hogy *gondolatait és terveit a már fönállók keretek között igyekezzen megvalósítani és ne forgácsolja szét erejét újabb és újabb alakulatok létrehozásával*.

Az előadások és viták után felolvasták a múlt évi kassai kongresszus jegyzőkönyvét, majd a bizottságok referensei számoltak be a plénum előtt tárgyalásaikról.

A Kassai és Környékbeli Magyar Főiskolai Hallgatók Egyesülete nevében *Orbán László* indítványozza a fentnevezett egyesület kiadásában megjelenő »A Jövő« c. lapnak hivatalos orgánummá való elfogadását. A lap célja az ifjúságnak semleges terepet nyújtani nézeteinek minden ideológiai csoport nyomásától mentesen való kifejtésére és ezért bizonyos kérdések megvilágítása révén legalább is diákkérdésekben az együttműködés lehetőségét megteremteni. A kiadás és szerkesztés munkáját az egyesület magára vállalja. A Cs. M. A. Sz. a maga részéről felügyeleti hatáskörrel *Dr. Brück Sándort* bízza meg, mint szövetségi főszerkesztőt és egy bizottságot, amelynek tagjai *Sztranyovszky György, Kavasch Jenő és Zapf László*. A kassai helyi szerkesztőség tagjai *Balla László, Burger Miklós, Gerhard Kálmán, Korach Károly, Merényi Imre, Orbán László, Schmitz Károly és Dr. Wirkmann János*.

Az új hivatalos lap tulajdonképpen a »Magyar Diákszemle« örökébe lép, amely a diákságon kívülálló okokból ideiglenesen szünetelt. A kassai egyesület érdeme, hogy most olcsóbb kiadási lehetőséget keresve és a lap anyagi kockázatát vállalva lehetővé tette, hogy ismét önálló sajtóval

mutatkozzunk a magyar társadalom előtt. Az előkészítés munkája *Orbán László* fáradhatatlan agilitását dicséri, aki egyébként a lap felelős szerkesztői teendőit is ellátja.

A kongresszus elhatározza, hogy az 1932—33. tanév folyamán a lehetőséghez képest *három országos kultúrankétfőt* fog tartani, mégpedig:

1. A magyar kisebbség helyzetéről általában.
2. A magyar kisebbségi intelligencia helyzetéről.
3. A csehszlovákiai magyar kisebbség kultúrkérdéseiről.

A következő elfogadott indítvány, amely *Varga Sándor* előadása által került felszínre: *az egyetemi ifjúság igyekezzen szorosabb kapcsolatba kerülni az iparos ifjúsággal.* Az indítvány keresztül vitelével és módozatainak megállapításával az új tisztikar bizatik meg.

A kongresszus, tekintettel a hosszú ügyvédjelölti prakszisa állást foglal oly irányban, hogy *azoknak az ügyvédjelölteknek, akik hadkötelesek, szolgálati idejüket számítsák be az ötéves gyakorlati időbe.*

A kongresszus megváltoztatja multévi kassai határozatát oly értelemben, hogy *kongresszusainkat ezután is Szlovenszkó, vagy Kárpátalja valamely magyar városában fogjuk megtartani.*

A Kárpátaljai Magyar Akadémiusok Egyesületének indítványára a kongresszus egyhangulag *állást foglal az ungvári magyar gimnázium visszaállítására érdekében és az alábbi táviratot intézte a köztársaság elnökéhez, illetve az iskolaügyi miniszterhez:*

A csehszlovákiai egyetemek és főiskolák magyar hallgatóinak komáromi kongresszusa alkalmából az egész magyar főiskolás ifjúság nevében kérjük Elnök (Miniszter) urat, hogy az ungvári magyar gimnáziumot, melynek első osztályába máris közel százan jelentkeztek visszaállíttatni méltóztassék, mert ezen intézmény fenntartása, illetve újból való létesítése a mai gazdasági viszonyok között, amikor a szülők gyermekeiket távolabbi helyeken iskoláztatni képtelenek, az ottani magyar lakosság elodázhatatlan és jogos igénye.

Az elhangzott indítványok után *Léskovits István* titkár olvassa föl tartalmas jelentését, majd *Dr. Brück Sándor* elnök köszönte meg a távozó tisztikar nevében az ifjúság támogatását s a felmentvény megadása után *Richter János* szenátort kérte fel választások alatt az elnöki tisztség betöltésére.

Rövid szünet után az ifjúság benyújtja egységes választási listáját, amit egyhangulag elfogad a kongresszus. Az új tisztikar tagjai lettek: elnök: *Baráth László*, alelnökök: *Diósi Kornél* és *Zapf László*, titkár: *Léskovits István*, kulturreferens: *Kavasch Jenő*, főjegyző: *Weinberger Tibor*, aljegyző: *Grüner Géza*, pénztáros: *Nagy Árpád*, ellenőrök: *Sinkó Ferenc* és *Szalai Ferenc*, választmányi tagok: *Vályi Kálmán* és *Gerhard Kálmán*, sportreferens: *Havas Tibor*, póttagok: *Sztranyovszky György*, *Kuszy Elemér* és *Varga Sándor*.

A választások után *Richter János* szenátor intézett buzdító szavakat az új vezetőséghez, majd átadta helyét az új elnöknek. — *Baráth László*, lelkes szavakkal köszönte meg a kongresszus bizalmát és az új választmány nevében ígéretet tett, hogy minden tehetségükkel a diákság érdekeinek előmozdításán fognak munkálkodni.

Ezután még folytatták az előadások utáni vitát az esti órákig, majd az elnök köszönetet mondva mindazoknak, akik a kongresszus sikeréhez bármivel is hozzájárultak, berekeszti az ezévi kongresszust. X. I.

ANKÉT

a csehszlovákia magyar főiskolai hallgatók ideológiai mozgalmairól.

A helyzet tisztázása céljából ankétot rendeztünk a csehszlovákiai magyar főiskolai hallgatók ideológiai mozgalmairól. Először a Sarló, a Prohászka Kör és a Magyar Munkaközösség hivatalos álláspontját közöljük, majd egy munkatársunk összefoglaló cikkét hozzuk, ami után helyet adunk a hozzászólásoknak. Mivelhogy nagyszámu hozzászólást várunk, két oldalnál hosszabb véleménynyilvánításokat nem közölhetünk.

I. A Sarló.

A Sarló 1931 szeptember havában Pozsonyban ötnapos kongresszust tartott s itt kimondotta, hogy a proletáriátus osztályharcos mozgalmához csatlakozik s mint a magyar szocialista intelligencia szervezete a magyar munkásság és parasztság feltörekvő mozgalmába kapcsolódik. A pozsonyi kongresszuson elhangzott előadások, viták és határozatok könyvben is megjelentek-1) A kongresszus óta eltelt egy esztendő alatt aránylag kevés ment át a köztudatba a Sarló tevékenységéből. Ez az egy esztendő a munkásmozgalom nevelő hatásának tette ki a sarlós-mozgalmat s a mozgalom benső kialakulását vonta maga után. Ma a Sarló, mint a harcoss magyar proletáriátussal szövetkezett szocialista intelligencia szervezete, sajtóban, szervezésben, nyilvános fellépésben újból a közéleti fórumokra lép.

A Sarló régi, a kisebbségi magyar diákmozgalmakból ismert gárdája a munkásmozgalomba Nyugatszlovenszkon kapcsolódott be s az osztályharcoss nevelés, a marxista oktatás és a szocialista kultúrmunka terén teljesített szolgálatot.

1. Az *osztályharcoss nevelés* elvi kérdéseit Dobossy László tisztázta egy nagyobb tanulmányban, amelyet Pozsonyban a szocialista tanítók szemináriumában adott elő. 2) Eszerint a modern pedagógiának csak a mai társadalmi viszonyok megváltoztatásával lehet emberi jelentősége, míg ma az új társadalmi viszonyokat teremtő osztályharc nevelési rendszereire van szükség. A sarlósok az elmúlt évben részt vettek a Vörös Barátság proletár testedző egyesület pozsonyi szervezésében s az ifjúmunkássággal karöltve sikerült is a tömegsport és a harcoss proletárkultúra e szervezetét mintaadóan kifejleszteniök. Ma már ez a szervezet rendszeresen űzi a tömegtornát, wolley-ballt és labdarugást a sportosztályban, szavalókóruossal és mozgókóruossal, faliujsággal és énekkarral rendelkezik a kultúrosztályban s le vannak fektetve az alapjai a szociófotómunkásfényképezésnek, plakát-rajziskolának s a marxista szabadiskolának megfelelő művészek és szakemberek bevonásával. A Vörös Barátság mintájára ma 14 helyen Nyugatszlovenszkon folynak az előkészületek egy-egy Proletár Testedző Egyesület megeremtésére. Evégett a vörös testedzők Bazin mellett 18 napos táborozást tartottak, ahol megvetették alapjait a nyugatszlovenszkoí magyar proletár-sportkerületnek. 3) A középiskolások kérdésében a Sarló a diákság teljes függetlenségének és öntevékenységének elve alapján áll. 4)

¹ „A sarló jegyében”. A Sarló 1931-iki pozsonyi kongresszusának vitaanyaga. Szerkesztette Balogh Edgár. 200 oldal. 4 mímelléklet, fotomontázs-cimlap.

² Megjelent „A nevelés új feladatai” címen a kolozsvári Korunk 1932 július-augusztusi számában.

³ Lásd Balázs András beszámolóját a bazini táborról Az Út 1932 VIII-ik számában.

⁴ A megszűnt „A mi Lapunk” helyett a haladó középiskolások most indítottak új folyóiratot Losoncon.

2. A *marxista oktatás* terén a sarlósok különböző kísérletek után ezidén fejlesztenek ki megfelelő mozgalmat a berlini Marxistische Arbeiter-Schulung Budapesten magyarul is megjelent füzetei alapján. Az oktatás a munkásság egységfrontja jegyében a konkrét kisebbségi magyar viszonyok analiziséből kíván kiindulni.

3. A *szocialista kultúr munka* terén 1932 január hava óta a Sarlósok szervezően bekapcsolódtak a Prágában Fábry Zoltán szerkesztésében megjelent az Út kultúrpolitikai folyóiratba. Itt előbb harcot kellett vívni a vörösrre festett kispolgári frázisok és giccskultúra ellen s egy talajtalan, elvont kozmopolitizmus helyébe be kellett hozni a konkrét szlovenszkói és kárpátaljai magyar munkás- és parasztlélet harcos szellemét. A sarlósok behozták a lapba a szlovenszkói fotoriportázst s megszólaltatták a munkásságot. Így indult meg a szlovenszkói magyar munkásirodalom. 5) A pozsonyi munkáséletben a sarlósok kifejlesztették a szavalókórust, mozgókórust és utcai kórust. Kórusra dolgozták fel Morvay Gyula és Sáfáry László verseit s az ifjún munkások közös kórusversírását is megvalósították. 6) A harcos proletárkultúra alakításával a Sarló elméletileg is foglalkozott. 7)

Míg a sarlósok régi gárdája szerepet vállalt a munkásmozgalmában, nem csökkent a Sarló tevékenysége az intelligencia soraiban sem. A magyar szocialista intelligencia szervezése terén előbb érvényesíteni kellett a prágai Levá Fronta baloldali intelligenciaszervezet centralizmusával s a különösen a zsidó baloldali intelligencia köreiben fellépő absztrakt internacionalizmussal szemben a nemzeti adottságok közötti szerepvállalásának elvét. Karöltve a szudétai német Linksfront, a szlovák BIS (Blok Intelligencia Slovenskej) s a kárpátaljai ukrán Postup mozgalommal sikerült mindezt elérni s má a Sarló mindenütt szervezte a magyar intelligencia szocialista munkacsoportjait. Példaadó itt a *Sarló pozsonyi munkacsoportja*, amely 1932 tavaszán alakult s a következő munkát végezte:

A munkacsoportban a következő előadások hangzottak el: Zsolt László: A szocialista intelligencia szerepe a munkásmozgalmában. 8) — Balogh Edgár: A kisebbségi magyar intelligencia útja a nemzeti szocialismushoz és a kommunizmushoz. 9) Brogyáni Kálmán—Reichental Ferenc: vita a marxista művészi oktatásról. Horváth Ferenc: A keleteurópai kérdés. 10) Jócsik Lajos: A keleteurópai parasztság eladósodása. 11) A csoport a földmunkásztrájk alkalmával exkurziókat szervezett a galántai, vágsellyei és dunaszzerdahelyi járás szátrájkterületére s a polgári és munkáslapok tudósítóival karöltve kampányt indított a földmunkások mellett. 12) A csoport kidolgozott egy intelligencia-szociográfiai kérdőívet,

⁵ Száraz József kifutófiú önéletrajza az 1932-es Munkás és Paraszt naptárban, Farkas István géplakatos cikke a pozsonyi Gummon-gyárról, Buzgó Kálmán fuvaros cikke a csallóközi szegényprasztról, Kaszás László építőmunkás cikke a magyar baka életéről a szerb fronton, Pásztori Gyula géplakatos önéletrajzából a pozsonyi tölténygyári munkások elbocsátása, mindez az Út 1932-es évfolyamában.

⁶ Pozsonyi ifjún munkások tömegszavalata a Grüneberg-gyár leállításáról. Az Út 1932 február átvette Az Új Előre New-Yorkban.

⁷ Balogh Edgár a harcos proletárkulturáról az 1932-iki Munkás és Paraszt naptárban, Peéry Rezső a szlovenszkói magyar munkásirodalom keletkezéséről a kolozsvári Korunk sajtó alatt lévő 1932 októberi számában.

⁸ Megjelent Az Út 1932 április.

⁹ Megjelent Új Szó 1932 V-VI.

¹⁰ Megjelent Korunk 1932 július-augusztus.

¹¹ Megjelent Korunk 1932 július augusztus.

¹² Lásd Az Út 1932 V-VI. Balogh Edgár: „Földmunkásfront”.

amelyet jelenleg Losoncon, Érsekujvárott, Rimaszombatban és Munkácscon dolgoznak fel.

Nagy súlyt helyez a Sarló a szocialista szakmóvgalmakra, amelyek azonban teljesen független alakulatokká válnak. Így:

1. a *szocialista orvosok* új népegészségügyi kérdőívet adtak ki s a népegészségügyi intézmények ellenőrzésére készülnek.

2. A *szocialista építészek* működésének gerince a brünni magyar műegyetemi hallgatók faluépítészeti szemináriuma volt. Innen fejlődött ki a Magyar Szocialista Építészek Csoportja, amely faluépítészeti kérdőívet adott ki, Pozsonyban a szocialista művészekkel karöltve ankétet és Jiří Kroha brünni műegyetemi tanárral karöltve a pozsonyi Pálffy-palotában nagysikerű építészeti kiállítást szervezett. Itt szerepeltek először építészeink pozsonyi szocialista képtáristikái. A csoport 1932 augusztusában szociográfiai és faluépítészeti tanulmányutat végzett a Kisalföldön. A csoport elméleti irányát megadta Hornyánszky István. 13)

3) A *szocialista tanítók* Pozsonyban kéthetenként rendes szemináriumot tartottak. A szeminárium titkára Kardos Ferenc. Tanítóink elveik fenntartásával a Pozsonyban megjelenő Magyar Tanügy-be kapcsolódtak be.

4. A *szocialista művészek* szocio-fotó és Vörös Nyíl mozgalmáról számolhatunk be. 14) Az első a Sarló tavalyi kongresszusa alkalmából Rosie Ney és Sylvio Silka párizsi fotóművészek pozsonyi kiállítását szervezte meg, amely Szlovenszko és Kárpátalja viszonyait tükrözte 160 képben. Ez a kiállítás azóta megjárta Párizst és Berlint. 1931 karácsonykor a szociofotó újból kiállítást rendezett a pozsonyi lakásviszonyokról a Pálffy-palotában, majd Léván és Érsekujvárott rendezett fényképkiállítást a munkásság nagy részvétele mellett. 1932 husvétján a csoport a budapesti Munka-folyóirat munkás-fényképcsoportjának pozsonyi kiállítását szervezte. Az Út szlovenszkoí fotoriportszolgálatát ez a csoport látta el s egyben szovjetfilmek bemutatásáról gondoskodott Pozsonyban. Jelenleg a munkásfényképészek szervezésével igyekeznek a mozgalmat önállósítani. A mozgalom elméletét Brogyányi Kálmán adta meg. 15)

A Vörös Nyíl művészgardából került ki, Prohászka István Az Út-plakátja és Reichental Ferenc ifjúmunkástáblái a pozsonyi május elsejei munkástüntetésen. Bokros-Birman Dezső szobrászművész proletárököl tanulmányát átvettük a nemeskossúti munkáshalottak síremléke számára, de a hatóságok betiltották. 16) Jelenleg a csoport pozsonyi és moszkvai kiállításra készül s a plakátművészet kifejlesztésére munkásrajziskolát szervez.

5. A *szocialista közgazdászok* mozgalma szervezés előtt áll.

Az intelligencia közötti szocialista agitáció érdekében küldöttük ki Dobossy Lászlót a Romain Rolland, Henri Barbusse és Maxim Gorkij kezdeményezésére 1932. szeptember havában az Amszterdamban összeült háborúellenes kongresszusra.

A diákmozgalomban a Sarló, bár Prágában, Brünnben és Pozsonyban diákcsoportja van, az elmúlt évben tért vesztett s passzivizálódott. —

¹³ „Építészet és társadalom“ Korunk 1932 szeptember.

¹⁴ Lásd Az Út 1932 V-VI. sz.

¹⁵ Korunk 1931 július-augusztus

¹⁶ A szobortervezet fényképét lásd Az Út 1932 V-VI. sz. első oldal.

Mégis a Sarló kezdeményezésére indult meg Pozsonyban a diákság egységes felsorakozása a Masaryk elnök nevét viselő magyar tudományos irodalmi és művészeti társulat kormánypolitikai beállítottsága és dilet-tantizmusa ellen. A mozgalom Prágára is átterjedt s két röpiratott produkált a magyar diákság egységfrontja jegyében. 17) Részt vettünk a prágai MAK. diákéletében s a diáksegélyző mozgalom megindulásában. A diákság önrendelkezésének elve alapján a diákszervezetekben a szabad szellemi vitát követeljük, hivatkozva a CSMASZ 1929-iki IV-ik kongresszusának Érsekújvárott hozott ezirányú határozataira.

Közvetlenül a Sarló Pozsonyban székelő országos vezetősége alá (végrehajtó-bizottság: Balázs András, Balogh Edgár, Ferencz László, Ellenőr Terebessy János) tartozik a könyvkiadás és a sajtó. Jelenleg folyamatban van »A Sarló kis könyvtára« címén propagandafüzetek kiadása, a magyar szocialista intelligencia számára, előkészületben Uj Kultúra címen folyóirat és könyvtár. Ugyancsak ide tartozik a szlovenszkói és kárpátaljai magyarság társadalmi viszonyait tanulmányozó és feldolgozó szociográfiai és szociológiai bizottság. 18) A Sarló tagjainak száma 61, a munkacsoportok taglétszáma nélkül. Ezek tagságát ugyanis a Sarló 1932 októberi II-ik kongresszusa rendezi. Állandó cím: Sarló. Pozsony, Lőrincskapu 24.

A Sarló vezetősége.

II. A Prohászka Kör

Az ifjúsági mozgalmak közül az utóbbi időben a legtöbb vita a *Prohászka-Körök* körül volt. Jobb és baloldal — ha szabad ezt a nemegészen helyénvaló, de meghonosult distinkciót használnunk, — egyaránt sokat foglalkozott mozgalmunkkal. Elegendő ennek bizonyítására utalnunk a szlovenszkói folyóiratok és napilapok utolsó számaira, melyek közül mindegyik foglalkozott velünk. Épp ezért fogadtuk örömmel a Jövő szerkesztőségének felkérését, hogy egy ankét keretén belül ismer-tessük mozgalmunk ideológiáját. Sokkal több téves képzetet tudunk így eloszlatni, mintha kívülálló, legtöbbször szubjektív, kritikájából ismernek meg minket. Ezen szűk és hézagos ismertetés mellett mozgalmunk megismertetésére ajánljuk társadalmi folyóiratunkat, az Új Élet-et, (Szerk. és kiadó: Kassa, Mikes Kelemen u. 6. Szerkeszti: Rády Elemér, előf. egyévre 30 Kč.) Ezenkívül *Világosság* c. pedagógiai lapunkat és köv. kiadványainkat: *Dr. Pfeiffer Miklós: Szent Imre tankönyve, Szent Imre emlékfüzet; Mit akar a Prohászka-Kör?* (röpirat); *Richter János: Prohászka Ottokár; Rády Elemér: Rerum Novarum* füzet, stb. Valamennyi kapható az Új Élet kiadóhivatalában.

A Prohászka Körök mozgalma az ifjú katolicizmus mozgalmának szlovenszkói vetülete. Ez a mozgalom a három nagy magyar nyelvterület mindenikében megindult. Budapesten a *Korunk Szava* c. lap körül csoportosultak, Erdélyben a különböző katolikus ifjúsági egyesületekben s

¹⁷ A magyar egyetemi hallgatóság röpirata. I. (Pozsony) II. (Prága). Lásd ezenkívül Jöcsik Lajos cenzurázott cikkét „Akik egy millióért megelégedett kisebbséget száliútanának” címmel Az Ut 131. december sz.

¹⁸ Tervünk a szociográfiai bizottság egyesítése a Magyar Munkaközösség statisztikai apparátusával önálló szociográfiai és statisztikai mozgalom keretében.

itt nálunk a Prohászka Körök a szervezeti keret s az Uj Élet a szellemi fórum.

A magyar ifjú katolicizmus mozgalma szerves része annak a katolikus ifjúsági ujjáéledésnek, mely a liberalizmus korának meglehetősen háttérbe szorított és a gyakorlati életből kikapcsolt katolicizmusa után az összes kultúr nemzet fiataljai körében korkövetelményként jelentkezett.

A mozgalom bölcseleti alapja a katolikus filozófia, melynek rendszerezője Aquinói Szt. Tamás, s mely a szubjektív és materialista bölcseleti irányzatokkal szemben a következetes, objektív idealizmus szintézise. Ebből következik, hogy a mozgalom ideológiai harcot hirdet minden olyan társadalmi megoldással szemben, mely ezen bölcseleti iránnyal ellentétes ideológiai alapon hirdeti a társadalmi kérdések megoldását.

A mozgalom közvetlen célja a katolikus világszemlélet megismertetése, és tagjainál ennek elmélyítése. Ebből a célból belső munkánk egy tekintélyes része odairányúl, hogy tervszerű, tudományos munkával az összes korproblémákra ezen világszemlélet szempontjából adjunk helyes feleletet és megoldást.

Ezen ankét keretein túl menne ezen ideológiai bölcseleti alapjainak mélyebb analizálása főleg három szempontot látunk szükségesnek kiemelni.

I.) a mozgalom szociális programját,

II.) a mozgalom szociális vonatkozásait,

III.) a mozgalomnak a viszonyát a szlovenszkoói magyar főiskolász mozgalmakhoz.

I. Ma már közhelyként hangzik, ha hangsúlyozzuk, hogy a nagytőkével profit gazdálkodást folytató kapitalizmus csődbe jutott. Ezt ma minden nyitott szemmel járó ember látja. A tőke kevesek kezében halmozódott össze, hatalmas néprétegek proletarizálódtak, a termelés célja nem a szükséglet fedezése, hanem a profit lett s így a társadalom a kevés kapitalista és az éhező tömegekre omlott. A kettő között morzsolódó u. n. középosztály, pedig egyre szélesebb rétegekben proletarizálódik.

Ezen helyzet felismerése az egész fiatalságot a társadalmi reformerek frontjára állította. Ma három hatalmas ideológiai front áll szemben a kapitalista társadalmi rendszerrel: a marxista-leninista bolsevik fiatalok, a nemzeti szocialista és fasiszta ifjúság és az új katolicizmus.

A marxisták az atheizmussal fűszerezett dialektikus materializmus alapján a magántulajdon teljes abszorbeálásával hirdetik a kiutat. A nemzeti szocializmus a világhátrányos és nemzeti erőknél öncélú összefoglalásával látja megoldottnak, de egységes és következetesen felépített világszemléletet nem ad.

Az ifjú katolicizmus a társadalmi reformmunkát közvetett, de lényeges feladatának tekinti. Közvetlen feladata a világnézeti megalapozás és a katolicizmus transzcendentális céljaira való utalás.

Azonban az Igazság és Szeretet pillérein mozgó etikájának kategorikus imperativusza küzdeni minden olyan rendszer és tünet ellen, melyben az Igazságosság helyett a kizsákmányolás, az igazságtalanság lett urrá. Épp ezért fordul szembe a kapitalizmussal is. Ezen etikai kötelesség harcán kívül azonban a katolicizmust azon felismerés is vezeti az új társadalmi rend kialakítására, hogy a társadalom széles rétegei csak ak-

kor tudnak transzcendentális céljuk felé haladni, ha megvan munkájuk jogos gyümölcse: saját maguk és családjuknak a megfelelő megélhetés lehetősége. A modern kapitalizmus pedig ezt nem biztosította s embermilliók megélhetését teljesen bizonytalanná tette. A katolikus fiatalság tehát ideológiailag egyetemesen szembehelyezkedett ezzel a társadalmi renddel s egy új rendszer kiépítését tűzte ki feladatául.

Az új rendszernek a keresztény etika alapján kell állnia s ezen alapon kell biztosítani az egyént megillető jogokat (ezért fordulunk szembe a bolsevizmus csorda rendszerével) de mindig a társadalmi jó. a kollektív érdekek előtérbe helyezésével. (Ezért hirdet a katolikus szociális mozgalom harcot a liberalizmus gazdasági szabadversenye és önző, környörtelen ökölharca teóriájával szemben.)

Az új társadalom gazdasági berendezkedése szempontjából a magántulajdon alapján állunk. De a pápai enciklikákkal összhangban nem a korlátlan és szociális terhektől mentes magántulajdont fogadjuk el, hanem a közjó érdekében korlátozott és ennek alárendelt magántulajdont.

A magántulajdon elhatárolása körül tudományos vita folyik. Nyilvánosan a Prohászka Kör érsekújvári kongresszusán került a kérdés megvitatás alá, ahol az ifjúságunk egyhangulag kijelentette, hogy a *katolikus magántulajdon fogalmát a kapitalizmus teljesen elmosta s ennek visszahozatala a termelészközök egy nagyjokú szocializálása nélkül lehetetlen.* — (Erre vonatkozólag az Új Életben állandóan hozunk hozzászólásokat.)

Az új társadalmi rend megalkotásának egyik fontos szerve a *hivatási szervezetek* kiépítése. Ennek lényege, hogy a gazdasági élet irányítását, a termelésnek a szükséglethez való hozzá alkalmazását egy új, szakma szerint megszervezett parlament venné át. Ezen program megvalósításáért minden ország katolikus szociális mozgalmai harcolnak.

Ezen főbb szempontok kiemelése mellett a mozgalom célja a szellemi pályákon mozgó dolgozókat, a kapitalizmus által proletarizált intellektuelleket, a fizikai munkássággal közös érdekvédelmi frontba hozni, Épp ezért sajtó munkánkban a szellemiség ideológiai felrázását tüztük ki egyik feladatunkul (lásd Új Élet 4. és 5. számában Rády Elemér cikkeit). Gyakorlati munkánkban ezt a célt szolgálják falujárásaink és a városi perifériák tanulmányozása. (Itt kell megjegyeznünk, hogy a prágai magyar proletárok és egyetemi hallgatók között állandó kapcsolat van. S eddig több esetben sikerült *lényeges* segítséget nyújtanunk az idegenbenzakadt magyar munkanélkülieknek.)

Szociális programunk részletes ismertetése mint jeleztük túl megy ezen ankét határain. A fentebb mondottak csak néhány kiragadott főbb szempont.

I. Sokszor fölített kérdés, hogy mennyire egyeztethetők össze a Prohászka Körök katolicitásából következő internacionális relációi a kisebbségi sorsunkból következő fokozottabb nemzeti öntudattal és munkával.

A felelet ennél a kérdésnél a katolicizmus társadalom szemléletéből következik. Mi nem nézzük a nemzetet *csak* természeti adottságnak. Etikai beállítottságunkból következőleg a nemzeti gondolat ápolása és megszilárdítása lényeges része világszemléletünknek.

Ha a világtörténelem újabb szakaszait figyelemmel kísérik, megállapíthatjuk, hogy a katolikus Egyház volt az első, aki a nemzeti kisebbsé-

ségek jogait nemzetközi szerződésben biztosította. (XIII. Leónak Oroszországgal kötött konkordátuma) s a közelmúltban Bécsben tartott kisebbségi kongresszus is azzal a határozati kérelemmel fordult az Egyházhoz, hogy a jövőben is legyen a nemzetiségek pártfogója.

I. A világnézeti közösség közelep hoz minket más nemzetek katolikusaihoz.

II. Internacionális kapcsolataink kettős irányban vannak.

2. A nemzetközi kizsákmányoló kapitalizmussal és atheista csordabolszevizmussal szemben szintén csak minden nemzet kapitalista ellenes összefogása által tudunk eredményes munkát végezni. A társadalmi kérdés ma nem autartikusan elzárt problémája valamely országnak, hanem világjelenség. A kapitalizmus kizsákmányoló világmozgalom, épp úgy, mint ahogy a bolszevizmus is a maga hatalmas apparátusával világviszonylatban dolgozik. Mindkét oldal ellen fölvevük a harcot s mindkét mozgalom ellen csak bizonyos világviszonylatban és egységes ideológiai szolidaritással és kooperációval tudunk harcolni.

Ezt jelentik nemzetközi relációnak. Akik ennek a nemzeti szempontból is nagy jelentőségét nem látják be, azok vagy nem látnak a nagy társadalmi harcok méhibe, vagy valamelyik fentebbi ideológia csatlósai.

Ami a közvetlen szlovenszkói magyar munkafeladatokat illeti, — azokban mindig aktív részt vettünk és akarunk venni. A nagy világproblémák mellett a kisebbségi magyarságnak vannak oly életproblémái, amelyeket a nemzeti kollektívum elsorvadásának veszélye nélkül nem lehet az általános társadalmi változás — egyelőre még bizonytalan terminusáig eltolni.

Ezért ezen közvetlen magyar munka megvalósítására a kisebbségi magyar népkollektívum szellemi és anyagi erőit konzerváló érdekvédelmi kereteinek a kiépítését hangsúlyozzuk.

Fölösleges külön kiemelniünk, hogy csak olyan egyetemes magyar munkát fogadhatunk el, mely mentes minden osztály kihasználási mellékiztól vagy egyoldalú világnézeti törekvéstől.

III. Ezen állásfoglalásunkból következik, hogy a magyar főiskolás diák munkában is hangsúlyozzuk oly kereteknek a megőrzését, melynek az egész magyar diákkollektívum érdekvédelmi munkájára hivatottak.

Az ideológiai szervezkedésekben az európai nívó előfeltételét látjuk, mert minden mozgalom, mely az ideológiai mozgalom megbénítását célozza, bármilyen jelszavakkal is, a kisebbségi magyarság szellemi visszafejlődését jelentené.

Azonban ezen állásfoglalásunk teljes fenntartása mellett hangsúlyozzuk, hogy az érdekvédelmi diákkereteket fenn kell tartani és ezekben küzdenünk kell minden nyílt és burkolt ideológiai imperializmus ellen.

A jövőben is a magyar diákság egyetemes *érdekvédelmi frontjának* a harcosát látjuk. S ha a lap ebben a szellemben fog haladni, a magunk részéről szeretettel köszöntjük, s a jövőben épp úgy, mint a megindulásnál magyar támogatásunkat igérjük.

A Prohászka Kör sajtó-osztálya.

HIVATALOS RÉSZ

A CSMASZ tagegyeseiteinek beszámolója.

1. A brünni „MAKK“.

A brünni MAKK az elmúlt esztendőben is értékes kulturális tevékenységet fejtett ki. Ha az előző évek munkásságával szembe állítjuk tavalyi ténykedésünket mennyiségre nézve ugyan kevesebbet produkáltunk, de minőségi szempontból határozottan értékes eredményeket értünk el. Ezen fejlődést elsősorban a tárgyalt problémák aktualitása, (így pl. bonckés alá került szemináriumunkban a »Ruszinzkói nyomor«, a »Keleti időszériu kérdések«, »A gazdasági világrkrisis okai«, »A racionalizálás«, »A kisebbségi kérdés«, stb.) másodsorban az előadások színvonalának határozott emelkedése jelzi, amelyek felül emelkedtek a dilettáns felületességen.

A rendszeres előadásokon kívül külön vitagyűléseket tartottunk. Nagy jelentőségük tanúja nagy látogatottságuk volt. Talán nem túlzunk, ha megállapítjuk, hogy éppen ezek a vitaösszejövetelek voltak a brünni MAKK legsikerültebb kezdeményezései és nagy látogatottságuk ösztönözte leginkább tagjainkat a további munkára.

A szemináriumok közül — főleg könyvhiány miatt — csak az állatorvosi fejthetett ki jelentősebb szakmunkát. A mérnöki szeminárium a Corvinával karöltve dolgozott.

A szabadegyetemi előadások száma sajnos szintén megfogyott az idén, de ennek okát föltétlenül a nehéz gazdasági viszonyokkal kell magyaráznunk. Ennek dacára Dr. Pfeiffer Miklós kanonok, magas színvonalú előadásokat tartott Aristoteles filozófiájáról és a Kínai kérdésről, Dr. Sziklay Ferenc pedig Kazinczy Ferencről értekezett.

A kultúrélet további alapföltételeiről sem feledkezett meg a MAKK választmánya s könyvtárát ezidén is csaknem erején felül gyarapította. A kulturális haladás előfeltétele az igényeknek megfelelő barátságos otthon. A MAKK-nak volt ugyan otthona, de a szükségleteket csak részben elégítette ki. Hogy az otthonkérdését máig sem tudtuk megoldani, annak az oka a nehéz gazdasági helyzetben és pénzhiányban keresendő. A MAKK kultúrhitását csak megfelelő és barátságos otthonban töltheti be. Ezen létfeltétel minden áron való megteremtése a következő választmány feladata.

Szalay Ferenc.

2. A pozsonyi „MAKK“.

A pozsonyi MAKK egyesületi helyiségül már második éve élvezi a Társadalmi Nagybizottság által berendezett és rendelkezésre bocsátott kényelmes és kedves Diákothont. A Diákothon helyiségei különösen a téli hónapokban nagyforgalmúak és az egyesület tagjai a társas együttélés kimélyítését a gyakori összejövetelükkel hathatósan támogatták.

Egyesületünk életében az elmúlt évben zökkenések voltak, amennyiben az egyesület elnöke, Baltázár János tanulmányi okokból szabadságot kérve, decembertől, februárig visszavonult a munkától. Amidőn ismét átvette a pozsonyi MAKK vezetését, az egyesület nem sokáig tisztezhette Baltázárban elnökét, mert március közepén lemondott tisztségéről. Helyét Hardtmuth Károly alelnök foglalta el.

A kultúrreferensi tisztelet az elmúlt tanévben Páricska Zoltán töl-

tötte be. Nem rajta múltott, hogy az ügyesen és szépen összeállított programot nem lehetett százszázalékosan megvalósítani, mert, mint évvégi jelentésében is kifejtette, súlyos okok merültek fel, melyek egyesületünket kulturális programja keresztülvitelében gátolták.

A pozsonyi MAKK kultúr munkájának legkiemelkedőbb eseménye az 1931. év november 21—22-én lezajlott diákankét és az azt követő kultúrest megrendezése volt. Az ankéton résztvettek a három egyetemi város megbízottjai, a CsMASz tisztikara és a Társadalmi Nagybizottság elnöksége. Az ankéton elhangzott előadások, felolvasások, hozzászólások bizonyosságot tettek arról a célról, amit Grosschmid Géza dr., a Nagybizottság elnöke fejtett ki megnyitó beszédében, amikor azt mondta, hogy az ankét célja a mindenkor nemzeti talajon mozgó fesztelen eszmecsere. A tanév folyamán megtartott előadások közül Jarnó József író sorozatos előadását és Pfeiffer Miklós dr. kassai kanonok előadását emelhetjük ki. Kár, hogy néhány értékes előadás időbeli okok miatt elmaradt. Az év folyamán orvostan hallgatóink ingyenes röntgen kurzuson vettek részt. Német nyelvkursusunk is volt.

Kultúrreferensünk helyesen mutatott rá arra évvégi beszámolójában, hogy az ifjúsági munkához az egyesület tagjai részéről *több lelkesedés* szükséges, mert csak így lehet az egyesület vezetőségét minden munkájában támogatni és a pozsonyi MAKKot minden megbontó törekvéssel szemben megvédeni. Jövő munkásságunk szilárd bázisául a nemzeti gondolat alapján álló önzetlen lelkesedést jelölte meg.

Pénztári és könyvtári állományunk öröndetesen szaporodott a jól sikerült bál következtében, az utóbbi jóakaróink adománya útján.

Az évvégi közgyűlésünk egyhangulag elhatározta, hogy Dérer Iván dr. iskolaügyi miniszterhez memorandumot juttat el, melyben kérjük, hogy az államhatalom magyar nemzetiségű tanerőket alkalmazzon magyar tannyelvű iskolában.

Egyesületünk statisztikája: 152 rendes, 58 alapító, 23 pártoló tag.

Forray Tibor.

3. Kassai és Környékbéli Magyar Főiskolai Hallgatók Egyesülete.

1926. szeptember 12-én alakították meg a kassai magyar főiskolások egyesületüket.

Ma, midőn e lap hasábjain röviden beszámolunk egyesületünk eddigi működéséről, örömmel állapíthatjuk meg, hogy az egyesület nehéz küzdelmek árán bár, de túljutott az egyesületekben jelentkező u. n. súlyosabb időszakon. A belviszályok, széthúzások megszüntetésével sikerült tényleg elérni az oly hön óhajtott együttműködést s most midőn egyesületünk lapunk kiadásával egy nagy feladatot teljesített, nyugodt lélekkel mondhatjuk, hogy teljes az egyetértés.

Az első időben egyesületünk kevés kultúr munkát végzett s működése jóformán a reprezentációs bálók rendezésében merült ki s bár ezek megnyugtató anyagi és erkölcsi sikerrel zárultak, azonban mint egyesületi program semmiképen sem elégíthették ki a bírálót.

Jelentősebb eseményként említjük meg az általunk rendezett két kongresszust (1928, 1931) s az azokat befejező magas nívóju kultúrestéket.

Az elmúlt egyesületi évben tagjaink nagy számban tartottak szemináriumi munkássághoz hasonló tudományos előadásokat, melyeknek

magas színvonala kétségkívül bizonyítéka a komoly munkának.

F. évi augusztus hó 9-én egyesületünk volt elnöke Orbán László előadást tartott a Lőcsei házban városunk kereskedelméről s a szépszámu a város notabilitásait is magába foglaló közönség teljes egészében honorálta az előadó alapos munkáját, úgyannyira, hogy városunk kereskedelmének vezetőitől egyesületünk megbízást kapott hasonló vitaesték további megrendezésére.

Sikertelenül végződött az egyesületi alosztály megalakítása Eperjesen, tekintve a hatóságok merev elzárkózását.

Ezzel szemben megalakult spórtszakosztályunk, ha egyelőre még teljesen szerény keretek között is.

Jelen lapunk kiadásával nagy lépéssel jutottunk közelebb célunkhoz s mindjobban kibontakozik előttünk a haladás útja, melyről letérni nem szabad, mert ezzel bukik vagy él egyesületünk is. (—nk—)

4. Losonci Magyar Akadémiások Egyesülete.

A Losonci Magyar Akadémiások Egyesületének 1929 őszén történt megalakulása az egyetemi városokban kifejlődött főiskolás mozgalomnak egyik vidéki ágazata volt.

Ebben és a következő években a főiskolások között beállott anarchia, mely homályos célkitűzésekben és alaptalan vádaskodásokban nyilvánult meg, minden határozottabb orientálódás nélkül, várakozó állásponton tartotta a losonci egyesületet is, melynek programjában még csak általános, de alapvető kérdésekkel foglalkozó előadások szerepelnek. Így Simándy Pál író: kulturális életünk áttekintése, keresztény etika. Az YMCA válsága, Zsidókérdés, Petik Gy.: Szocializmus, stb.

A szlovenszkói főiskolások egyesületekben kifejlődő határozottabb program, különösen a Sarló programja Losoncon is éreztetik hatásukat és ha nehézkesen is, de párhuzamosan a szlovenszkói főiskolások összmozgalmaival, az egyesület érdeklődése mindinkább társadalmi és gazdasági kérdések felé fordul. Így Simándy: Kiút a mai gazdasági krízisből, Halylák: Páneurópa, Pál S.: A szocializmus történeti fejlődése, A parasztság mai helyzete, stb. című előadások.

Még 1930 nyarán az egyesület megrendezi az V. orsz. főiskolások kongresszust, ahol alkalma nyílt közelebről meggyőződni az érsekújvári »béke« eredményeiről. A kongresszus elmúlt, anélkül, hogy erősebb lökést vitt volna az egyesület életébe. Annál nagyobb veszteséget jelentett az egyesületnek Simándy Pál írónak egy évre rá történt eltávozása.

Az 1931—32-es években megváltozik a helyzet. Ami valamikor még ostorozott Sarló-gondolat volt, lassan átmegy a többi főiskolások elvcsoportokba is. A L. M. A. E. is megteszi a haladást s ma már a losonci főiskolások munkája is a szociális helyzet tényvismerete felé irányul.

Ebben az irányban indul meg a munka. Az egyesület, hogy tiszta képe legyen a szlovenszkói főiskolások egyesületek felfogásairól és céljairól, egy-egy előadás megtartására kéri fel ezek vezetőit. (Eddig Rády E.: A kultúra válsága címmel adott elő, a következő előadást már Balogh Edgár vállalta). Az üres gyűlésnapokon egyesületi tagok előadása tartja meg a folytonosságot. (Eddig Sacher J.: Az intelligencia válsága). Az előadások ankétszerűek.

Hézagpótló munkát végez az egyesület, amikor megvalósítja Losonc nagyobb környékének szociografiai feldolgozását. Az első ilyen

célú út Csoma és Várgede közti falvakon vezetett keresztül és rövidesen sör kerül a többi falvakra is.

Az egyesület feladata: az egyetemi és más városbeli főiskolás egyesületekkel való kontaktus fenntartásán és kimélyítésén keresztül aktív részt venni a szlovenszkói főiskolások társadalomépítő munkájában.

Pál Sándor.

5. Kárpátalji Magyar Akadémikusok Egyesülete.

A kárpátaljai magyar akadémikusok két évvel ezelőtt, amikor egyesületbe tömörültek, csak a történelmi elhivatottságuknak és felelősségérzetüknek a parancsát teljesítették. Aki figyelemmel kíséri a K. M. A. E. beléletét és működését, megállapíthatja, hogy e tetterős, aktív munkától vissza nem riadó, bátor ifjakkból álló csoportot egészséges láz gyöttri, melyből egyre jobban kikristályosodik a friss egészséges szemléletű, új magyar szellemi értelmiség arculata. Ez az ifjuság már messze eltávolodva a mai magyar társadalom mentalitásától, korszerű, demokratikus, reális és szociális szemléletű.

Belső kulturmunka:

A K. M. A. E. három hónapi munkássága alatt három előadásban dolgozta fel a számára legfontosabb témakomplexumot, a diákmozgalmi eszmék felvetését s megvitatását. Július hó második felében folyt le az első előadás. Havas Tibor adott elő «A Magyar Munkaközösség elindulása» címen. Kimutatta, hogy a kisebbségi magyarság életében új szint jelent az a csoport, mely a Magyar Munkaközösség zászlójára esküszik. Hiszen az ifjusági mozgalmak történetében eddig azt láttuk, hogy a diákság ideológiák alapjára helyezkedve létrehozta az egyik oldalon a Sarlót, mint a kommunista párt frakcióját, a másik oldalon a Prohászka Kört, amely speciális neokatholikus világnézetért való harcot ír zászlójára. Tizennégy év után jön most a M. M. K., amely szociális és magyar nemzeti alapon állva új utat vág a magyar jövő számára, s az illúziók, leépítést és a helyzethez való reális alkalmazkodást, pozitivista belátások és az aktív munka szükségét sürgeti.

Az ideológiai álláspont kifejtését követte Estók Gyula előadása f. é. júliusban. Az aktív munka halaszthatatlanságát tárta fel, s hangsúlyozta, hogy a M. M. K. elgondolásának hatókörébe természetesen belefűződik az aktív munkatervezet, melynek véghezvitele megadja majd neki azt, amit a társadalom minden eszmekörtől érvényrejutása alkalmával elvár a tettek dokumentumát. Ezzel kapcsolatban elsőrendű kötelesség kisebbségi kérdéseink reális és korszerű tudományos kifejtése, magyar értékeinknek szociografiai kutatás útján való feltárása és azok továbbfejlesztése, a magyar tömegek jelenbe való átnevelése s bekapcsolása a senkit ki nem hagyó kollektív munkába. Jóléti intézmények szervezése és támogatása, az összmagyarság egységes gazdasági szervezetekbe, szövetkezetekbe szervezése, a csehszlovák nemzettel és a nemzeti kisebbségekkel való kultúrkapcsolat kimélyítése.

Estók Gyula előadását követő összefoglalóan Kavasch Jenő a K. M. A. elnöke bejelentette, hogy az egyesület választmánya leszűrve a vitaesték tanulságait a M. M. K. ideológiai álláspontjára helyezkedett. A bejelentést a gyűlés nagy lelkesedéssel fogadta, ezzel kapcsolatban valamennyi jelenlevő hozzájárulásával hivatalosan leszögezték a K. M. A.

E. álláspontját, amely szerint a K. M. A. E. elfogadja a M. M. K. álláspontját s minden lépésében az előadásokban közölt program betöltésén és véghezvitelén akar dolgozni.

Augusztus második felében még egy vitaest folyt le. A vita anyagát Kardos József, érsekújvári sarlós, egyetemi hallgató előadása nyújtotta. A K. M. A. E. tagjai ezzel kapcsolatosan és szemben az előadó által kifejtett marxi teoriával, kifejtették a M. M. K. programát, s emellett maradvá kimondták, hogy semmi oly törekvéssel nem vállalhatnak közösséget, mely a mi speciális helyzetünk megoldására nem alkalmas.

A K. M. A. E. faluzása.

A Magyar Munkaközösség eszméinek hivatalos elfogadása után a K. M. A. E. megindította nyári falumunkáját. Itt amint azt programja is diktálta a legintenzívebben szövetkezeti eszme felé fordult s azt propagálta. Az egyesület eddig következő falukban tartott előadást. *Minaj*, előadó Estók Gyula: A Szövetkezetekről. Soltész Emil: Az alkohol hatása az emberi szervezetre. *Koncháza*: Havas Tibor »A szövetkezetekről« Csarnovits Gyula: »A fertőző betegségekről.« *Homok*, Lengyel Gyula: »A szövetkezetekről« Zádor Dezső »A népi zene jelentőségéről« *Ketergény*: Estók Gy.: »A szövetkezetekről«. Soltész E.: »Az alkohol hatása az emberi szervezetre. *Kisgejőcz* Kavasch J.: A szövetkezetekről, Speck S.: »A tüdővészről«. *Nagy-Gejőcz* Soltész Emil »Az alkohol hatása az emberi szervezetre.« Zádor Dezső: »A népi zene jelentősége«. *Csaszlóc*: Estók Gyula: »A szövetkezetekről«. Lengyel Gyula: »A falukultúráról«. *Botfalva*: Lengyel Gyula »A szövetkezetekről«. Bors Jenő »Mérgezésekről«. *Korláthelmez*: Estók Gyula »A szövetkezetekről« Csarnovits Gyula »A fertőző betegségekről«.

Az itt vázolt uton jelenleg tovább halad az egyesület, nyári munkássága folyamatban van, munkájában segítségére vannak a Podkarpatska Rusi Magyar Közművelődési Egyesület, valamint Kárpátalja hivatalos kulturszervei u. m. az Országos Közművelődési Egyesület, Vellmann Mihály magyar ügyvezető közvetítésével és az ungvári Járási Kultúr-Tanács.

Az eddig kulturszempontról elhanyagolt falu-népe nagy érdeklődéssel hallgatja az előadásokat s néhol 200 személy jelenlétében s hosszú viták mellett folynak le a falunapok.

Estók Gyula.)

6. Komáromi Magyar Akadémikusok Egyesülete.

Az 1925-ös esztendő szerepet játszik a főiskolás diákság életében. Ekko alakultak meg az egyetemi városokban a magyar főiskolások egyesületei s ezt a példát csakhamar követik a vidéki városok is. Komáromban 1926-ban teszik meg az első lépéseket a helyi csoport megalakítására, azonban különböző vallási ellentétek miatt nem tudják egyesíteni az összdíákságot, úgy, hogy a megalakított egyesület rövid életű lesz. Már a következő évben, 1927-ben újra összehívták az alakuló közgyűlést, mely kidolgozza az alapszabályokat és ezeknek benyújtása után az egyesület megkezdi működését. Az egyesület 1927-ben tevékeny részt vesz Móricz Zsigmond szlovenszkoí körútjának megrendezésében. Ez év tavaszán kultúrestét rendez, mely azonban a komáromi magyar társadalom részvétlensége miatt fiaszkóval végződik. Komá-

romban, a színmagyar városban küzdeni kell azért, hogy a magyar főiskolás egyesület kellő megértést és támogatást kapjon. Nyáron Szentes Béla »Nem nősülök« című vígjátékát adják elő és kisebb vidéki körutakra megyünk. 1928-ban ismét nagyszabású kultúrest hozza össze Komáromi magyar társadalmát. Ekkor azonban az egyesület vezetősége között ellentétek merülnek fel, úgy, hogy ezután csak formailag létezik a KMAE egészen 1931-ig.

A tavalyi év komoly fordulót jelent az egyesület életében. Új, agilis vezetőség veszi át az egyesületet. Első munkája, hogy végre törvényes keretekbe helyezze a KMAE működését. A visszaautasított alapszabályokat átdolgozzák, újra beterjesztik az illetékes fórumhoz, amelyet az Országos Hivatal jóvá is hagy. 1932-ben reprezentációs bálon hosszú hallgatás után a magyar akadémikusok életjelt adnak magukról. A bál nem hozta meg a várt eredményt sem anyagilag, sem erkölcsileg. Fájó, hogy az erkölcsi siker is elmaradt. Tavasszal nagyon sokan hiányoztak a bálon azok közül, akik a magyarság vezető emberei és akiknek első kötelességük lett volna, hogy megjelenésükkel dokumentálják, hogy igenis a komáromi magyar főiskolásság számíthat rájuk és szívén viselik a magyar ifjúság sorsát.

Minden vidéki főiskolás egyesület csak nyáron fejthet ki komoly munkát. Így a KMAE is a szünidőben tervezi, hogy megvalósítja nagy munkaprogramját: folytatni az egyetemi városokban megkezdett munkát. Tehát szemináriumokhoz hasonló összejövetelek rendezése. A legnagyobb munka azonban az idei országos kongresszus megrendezése. Erre már lázasan folynak az előkészületek, úgy, hogy szeptember elején, amikor Komárom ősi falai között találkozni fog Szlovenszko magyar főiskolássága a komáromi akadémikusok egyesülete méltón várja a kisebbségi magyar diákságot és bizonyítékát adja életerejének és annak, hogy a csehszlovákiai, magyar főiskolásság erős, küzdeni tudó, számottevő tagja.

Schwartz Imre.

7. Az Érsekujvár és Környéke Magyar Akadémikusainak Köre.

A nyolc évig tartó szétszórtság, szervezetlenség és egy főiskolás diákkérdéseket védő és elősegítő egyesületbe való tömörülés vágya Érsekujvárott is meghozta gyümölcsét: 1926 aug. 22-én 83 taggal megalakult az ÉkmaK. A kitűzött program kettős volt: egyrészt a matura után tanácstalanul a legnagyobb nincstelenségben tehetetlen szegénysorsú magyar diákok támogatása, életindulást és munkakedvet hozó testvérsegítség nyújtása, másrészt határozott kultúrtevékenység kifejtése, az irodalmi esték és előadások keretén belül a magyar tehetségek megismertetése a szlovenszkoí közönséggel.

Lassan megindul a munka s a lévai diákkongresszuson már öt taggal képviselteti magát az egyesület. Megindulnak az ugynevezett »liceális ünnepek«, melyeknek célja az európai kultúrának a magyar életben való kitermelése, hogy egyetlenegy atom magyar energia se vesszen el a kisebbségben élő magyarság lelkéből. Mindjárt ősszel rendezünk egy Széchenyi István emlékestét, majd ez év decemberében a hét évszázadnyi messzeségben, az ifjúság előtt ideálként álló nagy szent: Assisi szt. Ferenc tiszteletének hódolunk.

1927 jan. 5-én megrendezi az egyesület első reprezentációs bálját Farkas Márta hegedűművésznő, Kális Jenő zongoraművész, Kéthelyiné

Vakots Margit operaénekesnő és Tersztyenszkyné Barothy Irma szavaló-művész nő részvételével.

A magasnívójú és sikerült bál után egy kis szünet következett. Azonban 1927 ápr. 3-án Móricz Zsigmond és felesége Simonyi Mária irodalmi estjével újra a nyilvánosság elé lép az egyesület. Az Érsekujvár számára ünnepet jelentő est sikerét mi sem bizonyítja jobban mint, hogy az estélyt közkívánatra új műsorral meg kellett ismételni, mivel az első előadásra körülbelül 150 ember már nem tudott jegyet kapni. Nagy fontosságot tulajdonítunk dr. Ölvedi László Páneuróparól tartott előadásának is.

Kiemelkedő esemény az 1929 szeptemberében tartott nagyfontosságú diákkongresszus volt, mely meghozta az ideologiai csoportokra különült diákság egységét. A nagyszámú szlovenszói és külföldi vendék és érdeklődő mellett 150 diáklevegátus jelentette a kongresszus fontosságát. A jobb és baloldal összecsapása után létrejött a diákhegység azonban csak látszólagosan. A határozott világnézet nélkül dolgozó Mak-ok kezdik elveszíteni lábuk alatt a talajt, az ifjúság a határozott ideológiával bíró egyesületek iránt kezd érdeklődni. A Sarló teljesen separative dolgozik tovább s a lassankint alakuló vallási alapon álló Prohászka-körök új eszméket és irányt jelentenek a főiskolás mozgalmakban. Ezeknek az egyesületeknek a munkáját érzi meg az Ékmak is. Az egyesület tagjai oda konvergálnak, ott dolgoznak, úgyhogy az egyesületnek magának csak az adminisztrációs munka marad.

Az 1929 szept. 15-iki közgyűlésen megválasztott vezetőség egyedül tette az 1930 januárjában rendezett bál volt, melyen a pozsonyi Toldy-kör férfikara szerepelt. A beálló teljes szünetelést mi sem jellemzi jobban minthogy az egyesület még közgyűlést sem tartott.

1931-ben Grand Mihály vette át az Ékmak vezetését. A szeptemberben rendezett néhány vitaest még egy kis nekibuzdulást jelentett, az egyetemi év megkezdésével azonban megszűnt minden munka. A rossz gazdasági helyzetre való tekintettel elmaradt a szokásos bál is s csak egy Szilveszter estét rendezett az egyesület az érsekujvári kat. Nőegylettel karöltve.

Mint végeredményt regisztrálhatom, hogy az Ékmak-ot is elérte a vidéki Mak-ok szomorú fatuma: a munkátlanság miatt beálló csendes, lassú elmulás.*

Major József.

*

A prágai Magyar Akadémiások Köre, a brünni „Corvina” és az Ipolyölggyi Magyar Akadémiások Egyesülete beszámolóikat lapzártáig nem küldték be. Így azokat a következő számban hozzuk.

*) Késé pesszimiztikus megítélés. Mi nem látjuk olyan sötétben a helyzetet, mint a cikkíró. Egy új agilis vezetőség a helyzeten sokat javíthat, hiszen a vidéki egyesületek legtöbbje szépen prosperál.

Adakozzunk a menzákra!

■ HIREK ■

LAPUNK KÖVETKEZŐ SZÁMA pontosan november 1-én jelenik meg

A FELÜLFIZETÉSEKET anyagtorlódás miatt következő számunkban hozzuk, amiért is adományozóink szíves elnézését kérjük.

Munkatársaink figyelmébe!

Kérjük »A Jövő« munkatársait, hogy cikkeiket minél rövidebben, — kb. 2—3 gépelt oldal terjedelemben szövegezzék meg. Ennél nagyobb terjedelmű cikkeket csak kivételesen közlünk. Nyomdatechnikai okokból kérjük a lapnak csak egyik oldalát teleírni. Lehetőleg gépelt cikkeket kérünk.

Lapunkban hirdető cégek

díjmentesen vehetik igénybe reklámszakértőnk tanácsait. Minden reklámügyben szívesen állunk üzletfeleink rendelkezésére. A megkeresésekben szíveskedjenek bevenni: 1) a cég nevét; címét, 2) milyen cikkeket árúsít, vagy gyárt, 3) mit kíván propagálni (specialitás), 4) mit akar a reklám által elérni (a cég nevének ismertté tétele, vagy egy speciális árucikk fogyasztásának emelése), 5) milyen összeget kíván a reklámkampányra fordítani, 6) kik jöhetnek, mint vevők számításba. Ujsághirdetésnél elegendő az illető lap címének, a hirdetés nagyságának és a közlendő szövegnek beküldése s mi azt megfelelően átalakítjuk, illetve nyomdatechnikai célokra előkészítjük. Németországban másfél milliárd márkát költenek reklámra évente s megállapított, hogy ezen óriási összeg több, mint felét dobják ki teljesen eredménytelenül. Nálunk sem jobb a helyzet ezen a téren. Miért ne lenne Ön is azok között, akiknek a reklám kifizetődik? Itt a legjobb alkalom, hogy reklámját javítsa. Irjon tehát még ma reklámtanácsadónknak.

A főiskolás egyesületek tagjai ingyen kapják »A Jövőt«.

A Csehszlovákiai Magyar Akadémikusok Szövetsége és »A Jövő« kiadóhivatala között létrejött megállapodás értelmében a csehszlovákiai magyar főiskolás egyesületek tagjai számára megrendelték »A Jövő«-t. Így az egyesületek tagjai személyileg ingyen jutnak a laphoz. Természetesen ezen kedvezményben csak azok részesülhetnek, akik tagdíj fizetési kötelezettségüknek eleget tesznek.

A »Magyar Diákszemle« előfizetőihez.

Az időközben megszűnt »Magyar Diákszemle« előfizetői előfizetési díjuk lejártáig ingyen kapják lapunkat. Habár jogilag »A Jövő«-nek a »Magyar Diákszemle«-hez nincsen semmi köze, mégis elvállaljuk a Diákszemle ilyenemű adósságait. — Ezen cselekedetünkkel dokumentáltnak kívánjuk azt a tényt, hogy a magyar főiskolai hallgatók kötelezettségüknek minden esetben eleget tesznek.

Felhívás a prágai főiskolákra készülő leányokhoz.

A Prágában együttműködött két leányotthon közül a gazdasági viszonyok folytán történt kisebbmértvű igénybevétel miatt a csehszlovákiai magyar főiskolások támogatására alakult nagybizottság a jövő tanévre csak az egyiket (Prága—Smichov, Havlicskova 10. szám alatt) tartja fenn. A fizetendő díj: lakás, világítás és takarításért havi 140 K. A jelentkezők felvétel iránti kérelmüket küldjék Irman Klára dr. címére, Pozsony, Védcolöp u. 59 szám alá, vagy az otthon címére. A kérvényhez csatolandó az iskolai bizonyítvány, vagy másolata, annak megjelölése, hogy milyen irányban óhajtja főiskolai tanulmányait folytatni a kérelmező és hogy milyen illetőségű és milyen nemzetiségű.

Kritikai szemle

A prágai Magyar Akadémikusok Köre évkönyve.
Szerkesztette: Orbán László, Kassa 1932. 272 oldal 8° nagyság. Ára: 50 Ké.

Kétségtelenül szükséges volt az a cselekedet, amely a Prágai Magyar Akadémikusok Körének 1931. évben végzett munkáját évkönyv keretében foglalta össze. Szükséges volt elsősorban azért, hogy megmutassa, miszerint az a kisebbségi magyar diákegyesület, amely ellen a szélsőségek a legnagyobb vehemenciával fordultak nem csak, hogy dolgozni akar, hanem tud is.

Habár izmos tehetségeket nem nagy számban találunk az évkönyvben felsorakoztatott szemináriumi munkák szerzői között s némelyek közülök orvosi és szociális problémákat talán teljesen lehetetlen módon vélnek megoldhatónak (pld. Boldis Lajos a magzatelhajtást), a tanulmányok nagyobb része mégis üdítő olvásmányul szolgálhat azok számára is, akik a diákmozgalmakkal szemben közömbösek. — Mért a Mak szemináriumai, amint ezt az évkönyv bizonyítja, korántsem voltak korszerűtlen problémák melegágyai, mint az egyetemi szemináriumok nagy része, hanem a kisebbségi magyarságot és evvel kapcsolatban az egyetemes emberiséget *közvetlenül* érintő újszerű kérdések megvitatói. Mennél fogva az újszerű probléma-komplexum majd minden kérdésére feleletet kaphat az olvasó jobb-rosszabb módon.

A magyar főiskolásság ügyét szíven viselő nagyközönség pedig örömmel kell, hogy vegye a kezébe a Magyar Akadémikusok Köre élni akarásának e kétségtelen bizonyítékát.

De nézzük közelebbről a könyvet.

Az általános, senkit sem érdeklő, de elmaradhatatlan általános rész után a női szeminárium munkájának az ismertetése következik, utána pedig az orvosié, közgazdaságié, jogié, irodalmié, végül pedig a technikaié.

Az előadások nagy része, mint már fentebb említettem, jó színvonalat ért el s csak elvétve ugyan, de mégis akad közöttük nem eléggé nyilvános is. Ha a szemináriumokat összehasonlítjuk akkor kétségtelenül válik előttünk, hogy a legtöbb rossz előadás az orvosi szemináriumban hangzott el, míg a legértékesebb munkákat a közgazdasági és az irodalmi szeminárium tünteti fel.

Sajnos, a lapunk terjedelme nem engedi meg, hogy az egyes előadásokat külön-külön bíráljuk el, de nem is tartom elsőrendűen fontosnak ezt, tekintettel arra, hogy a könyv előszavában az egyesület akkori elnöke kihangsúlyozza, hogy a kezdet kezdetén járnak.

Kezdetnek pedig kitünőt nyújtott a MAK.

(b. m.)

Maradj mindig

s mindenütt magyar!

Egy magyar könyv mozgalmainkról.

Semetkay József: A csehszlovákiai magyar ifjúság. Salgótarján 1932. Különlenyomat a Salgótarjáni Reálgimnázium 1931/1932. évi Értesítőjéből. 8°. nagyság. 28 oldal.

Ez a könyvecske különleges értékénél fogva megérdemli, hogy lapunk részletesen foglalkozzék vele. Egy nagy műveltségű és széleslátókörű tanár ismerteti meg írásban a magyarországi ifjúsággal mozgalmainkat. A legnagyobb tárgyilagossággal megírt könyv minden sorából a megértés és a szeretet sugárzik ki. Semetkayban új barátunkat és jóakarónkat üdvözljük. A melegszívű és nagy szakképzettségű pedagógus a határontúli távlatból helyes érzéssel tapint rá mozgalmaink hiányaira. Sok esetben meglátásai valóban bámulatosak s ilyen tisztán kevés csehszlovákiai magyar diákvezér látja a helyzetet, pedig a helyes meglátás és a tények pontos ismerete előfeltétele a helyes mozgalmi politikának. Reméljük, hogy ezen ismertetésünk szintén ezt a célt szolgálva fogja előre vinni mozgalmaink momentán nagyon rosszul álló ügyét.

Semetkay a könyv megírásához minden fontosabb csehszlovákiai magyar főiskolás kiadványt fölhasznált (így »A prágai Magyar Akadémikusok Köre Évkönyve«, »A Sarló jegyében«, továbbá a »Magyar Diák-Szemle«, a »Vetés«, az »Új Élet«, eddig megjelent példányait), ami szintén a tárgyilagosság egyik legfontosabb követelménye. — De hagyjuk magunk helyett beszélni a szerzőt: A könyv öt fejezetre oszlik.

Az első fejezet az itteni magyar ifjúság világnézeti kibontakozását tárgyalja és annak részben radikálisan balfelőlódását magyarázza: »Ha megállapodott világnézetű, szigorú erkölcsi alapon álló, komoly tudósok keményen állást foglalnak a modern kapitalizmus ellen, megnagyobb kritikával és ellenszenvvel fog tőle elfordúlni a fiatalság... Még inkább fokozza a fiatal nemzedék elkeseredését a kapitalista társadalmi és termelési rend ellen az a körülmény, hogy a maga számára munkaalkalmat egyre kevésbé talál benne. Ebben a tekintetben még súlyosabb a csehszlovákiai magyar ifjúság helyzete, mert hiszen az elhelyezkedés másutt is meglévő akadályain kívül szemben találja magát az államhatalomtól támogatott sovíniszta kapitalizmus kíméletlen magyar-ellenes politikájával. Szlovenszónak a cseh nagyipar állami hatalmi eszközökkel tönkretette az ipari életét s ez a körülmény annál keményebben érinti a magyar fiatalságot, mert hiszen előtte a közpályák nagyrészét is elzárták. Ennek a következménye, hogy ma a csehszlovákiai magyar ifjúság bármilyen külföldben a világnézete, vagy erkölcsi fölfogása, egyre inkább antikapitalista érzelmű és gondolkodású lesz.«

Második fejezet. »A csehszlovákiai magyar ifjúság történeti tudata megváltozásának első és legfőbb oka történelmi ismereteinek a fogyatékosága... A legújabb nemzedék nagy része hiányos, vagy zavaros történelmi tudással kerül ki a középiskolákból. Közülök sokan szlovák nyelvű középiskolában jártak s ezeken a magyar nemzeti történelem tanítása igen háttérbe van szorítva s e mellett sokszor elfogult megvilágításban kerül a tanulók elé. De az erős tankönyvcenzúra és szigorú ellenőrzés következtében a magyar nyelvű középiskolák történelem-tanítása sem igen alkalmas arra, hogy a nemzeti múlt nagy hőseit, nagy eseményeit és eszméit megkedveltesse a tanulókkal. A családi nevelés sem tudja ezeket a hiányokat kellő mértékben pótolni...« A csehszlovákiai magyar fiatalság történelmi tudását a környezet sem igen táplálja (is-

kolai és országos nemzeti ünnepek, nagy nemzeti események és nagy férfiak évfordulóinak a megünneplése, a napilapok és tudományos folyóiratok ilyen alkalmakkor szokásos megemlékezései, méltatásai, utca, falu és város nevek elmagyartalanítása, szobrok, emléktáblák hiánya, illetve a meglévők eltávolítása stb.)

Ezen tények bizonyítására Semetkay egy érdekes példát hoz föl: A csehszlovákiai baloldali magyar ifjuság a Sarlósok 1931 szeptemberében Pozsonyban országos nagygyűlést tartottak. Ez alkalommal behatoltak a városi major egyik istállójába és az oda »elraktározott« Petőfi szobrot megkoszorúzták. Erről az eseményről az egyik sarlós beszámol. Elmondja, hogy ez a megkoszorúzás tüntetés volt a csehszlovák demokrácia imperializmusa ellen, de nem a demokrata kispolgár Petőfi mellett. Szerinte az a demokrácia, amelynek Petőfi is harcosa volt, mindenütt imperialista és reakciós lett. »De ha a Sarló, folytatja tovább — nem is vállal közösséget a polgári demokrata Petőfivel, a szobornál letett koszorú tüntetés volt amellet a Petőfi Sándor mellett, aki bár a polgári demokratikus program formájában, a nagy emberi célokért, az emberi szabadságért, az emberi fejlődésért küzdött... Petőfinek a polgári demokráciának örököse az a csehszlovák demokrácia, amely a szobrot marhaistállóba zárta. Petőfinek az emberi felszabadulás apostolának az örökösei mi vagyunk a forradalmi munkásság és a vele harcoló szocialista intelligencia.«*

»Ez az állásfoglalás is rámutat arra, hogy az ifjuság érzelmileg és világnézetében teljesen elszakadt a múlttól; a történelmi tényeket és alakokat nem tudja és nem is akarja a fejlődés objektív szempontjából megítélni s pártpolitikai elfogultságában és egyoldalúságában Petőfiben már a magyar nemzeti eszmék: a függetlenség és önállóság nagy harcosát és vértanúját meg sem látja... A faji öntudatnak Csehszlovákiában a magyarság számára egyetlen reális talaja lehet: a történelmi tudat, ezt kell minden lehető módon megerősíteni a fiatalságban... De ha sem a közélet, sem az iskola, sem a környezet, sőt sok esetben a családi nevelés sem fejleszti, ápolja és gyarapítja a nemzeti múlt tudatát, hol lehet ezt a sokirányú mulasztást pótolni? Felfogásunk szerint ugyan a legkésőbbben, de talán a leghatékonyabban a főiskolás életben; megvan erre az alkalmas szerv is, mégpedig a főiskolások körei és ezek szemináriumi... Eddig egyetlen diákkiadványban egyetlen történelmi tárgyú tanulmányt, cikket, beszámolót nem találtunk. Ez a szemináriumi munka legnagyobb hiánya... A csehszlovákiai magyar ifjuságnak munkaprogramjába bele kell illesztenie a magyar történelem tárgyilagos és tudományos megismerését, mert különben faji öntudata és érzésvilága — előbb-utóbb elsorvad.«

Harmadik fejezet: »Az ifjuság világnézetének és faji öntudatának kialakulásában mindenütt nagy szerepe van az irodalomnak is... Az ifjuságnak az irodalom iránti érdeklődése szoros kapcsolatban van a csehszlovákiai magyar irodalom fejlődésével. A csehszlovákiai magyar irodalom problémájával már sokan foglalkoztak és kutatták annak okát, hogy miért fejlődik oly nehezen itt az önálló irodalmi élet, miért oly

*A sarló jegyében, 178-179. oldal — Ezen cikkel természetesen nem ért egyet a csehszlovákiai magyar ifjuság és írója a mi körünkben is legfőllebb elnézést és szánakozó morfolyt érdemel.

kevés az átütő ereje, holott például Erdélyben oly gazdag és egyetemes hatása. Ennek a jelenségnek kétségtelenül van történelmi oka is, de mindent mégsem lehet ezzel magyarázni, hozzájárul az irodalmi élet megszervezésének a hiánya és az a körülmény, hogy igen kevés igazi nagy író jelentkezett 1919 óta... A csehszlovákiai magyar irodalmi életnek a szervezetlensége és az irodalom-tudomány pangása igen káros hatással volt az ifjúság szellemi fejlődésére s nagyban előidézte az irodalom iránti érzéketlenséget... Az ifjúság különböző lapjaiban, beszámolóiban és évkönyveiben szóba kerül ugyan az irodalom is, de nem annyira a maguk irodalmi működésével foglalkoznak, hanem idősebb kortársaikkal, esetleges századforduló és az Ady generáció magyar irodalmával. Ez a foglalkozás igen sok esetben elitélő kritikában nyilvánul meg. Általában a fiatalság irodalomszemlélete történelemellenes, vagy talán helyesebben történelmileg gyökértelen, csak az irányzatos irodalmat becsüli s ezt is csak akkor, ha radikálisan szociális tendenciájú. Az irodalom legfőbb célját a pártpropagandában és a valóság leírásában látja... — Pedig az irodalomban mindig és mindenütt csak párt- vagy osztálykritikát és propagandát keresni és értékét ebből a szempontból szabni meg, ép oly irodalomellenes és szűklátókörű eljárás lenne, mint a történelmet csak a XX. század gazdasági és szociális osztályideológiájából itélni meg. A nép igazi költészete nemcsak lázongás és propaganda, hanem örök emberi érzelmek és történések száz meg száz színű és hangú kifejezése. A műalkotásban az ember mindig többet kívánt a jelen tényeinek pusztá, reális leírásánál s hogy a művészi teremtő tevékenységének a táplálója nem lehet egyedül az objektív szemlélet, hanem kell a pátosz és fantázia is és ép ezek segítségével tud a költő többet adni a valóságban meglévő tényeknél... Az ifjúságnak el kell térnie mai egyoldalú irodalomszemléletétől és szűkkörű érdeklődési módjától. Mai állásfoglalása mindjobban elidegenít az irodalmi múlttól, méginkább fokozza a történelem iránti közömbösségét, gyengíti esztétikai érzékét és előbb-utóbb megsemmisíti szellemi önállóságát és függetlenségét... A csehszlovákiai magyar ifjúságnak szemináriumi munkásságába, önálló irodalomtudományi kutatásába és olvasmányai anyagába föl kell vennie mind a régi, mind a modern magyar irodalmat, hogy faji öntudatát fenntarthassa, faji kultúráját megőrizhesse, továbbfejleszthesse és hogy az egész emberiség szellemi életközösségébe beléphessen.*

A negyedik fejezet a csehszlovákiai magyar főiskolás mozgalom ideológiai kialakulását tárgyalja és a Sarló, a Prohászka Kör, és a Magyar munkaközösség mozgalmi történetét ismerteti. Érdekes megállapítás ebben a fejezetben az alábbi is: »A középben álló MAK. hiába kísérli meg, mint ideológiai viták fölött álló egyesület a különböző világnézeti csoportokat az érdekvédelem jegyében egyesíteni... A MAK. azzal, hogy az egység érdekében lemondott a világnézeti állásfoglalásról, igen nagy és eredménytelen áldozatot hozott... Az ifjúságnak világnézet kell... A MAK.-ot minden becsületos törekvése dacára elérheti a középpártok mai közös sorsa, hogy a szélsőségek között előbb-utóbb felörlődik.« (O. ó.)

* A föntvázolt irodalomszemlélettel a diákság nagy része nem azonosítja magát; ami pedig azt a tényt illeti, hogy az ifjúság irodalmi érdeklődése alig terjed v szűkele 30—40 évnél tovább, azzal magyarázzuk, hogy amíg régebbi irodalommal a középiskolában aránylag elegendet foglalkozott addig a modern irodalom eléggé elhanyagolva lévén érdeklődése inkább fordulni feléje. A nem magyar középiskolát járt főiskolások a régi magyar irodalommal csaknem olyan szívesen foglalkoznak, mint modernnel.

A rövid utolsó fejezetben Semetkay levonja mozgalmainkról a konkluziót: »Acsehszlovákiai magyar ifjúság sok vajúdas után a nagy világaramlatok nyomán indult útnak. Lehet ma még sok a félszege és szertelensége, de van erős szociális érzéke, szereti a munkát, nem fél a célkitűzések kockázatától. Ha ez a háromfelé szakadt fiatalság megtelik a magyarság történelmi öntudatával, ha tele szívja a lelkét a nemzeti kultúra örök erővel: akkor jobban fölismeri faji feladatait és kötelességeit és különböző világnézetű csapatai egymásratalálnak a jövő-építő szociális munkában.«

E kis könyvecske megérdemli, hogy a köreinkben minél szélesebben elterjedjen, mert az itteni magyar főiskolások sok felhasználható és értékesíthető tanácsot meríthetnek belőle.

MAGYAR ÍRÁS

Szerkeszti *Darkó* István. Egyévi előfizetési díj 80 kor. Szerkesztőség: Kassá, Bethlen-körút 55.

A havonta 80 oldal terjedelemben megjelenő Magyar Írás, végre pótolta a nivós szlovenszkői irodalmi folyóirat tizennégy éven keresztül érzett hiányát. Ha végig lapozzuk a Magyar Írás eddig megjelent számait a lap színvonalának állandó emelkedését észlelhetjük, úgy, hogy a lap utolsó száma már semmi kifogásolni valót sem hagymaga után. A szeptemberi szám kritikája mégha a Nyugat nivóját is vesszük mértékül, csak elismerő lehet. A Magyar Írás szépirodalon (novellák, folytatásos regények, költemények) kívül még művészeti és kritikai problémákkal is foglalkozik s helyesen átérezve kisebbségi adottságunkat, feltűnően sok helyet szentel közgazdasági, szövetkezeti és szociálpolitikai kérdéseknek.

A szeptemberi szám *Buday* György sikerült koncepcióju fametszetét hozza. *Simándy* Pál Új harcok előtt című cikkében harcot indít a történelmi materializmus féligazsága s a kommunizmus nemzet és vallás ellenes tendenciája ellen. Kifogásolja továbbá az osztályharcos világszemlélet szűk horizontu egyoldalúságát, merthiszen nemcsak a munkásosztály, de a parasztság és intelligencia is felszabadításra vár. *Simándy* három pontban foglalja össze programját: 1) A szocializmust meg kell termékenyíteni a nemzeti és vallási gondolattal. 2) Az értelmiségnek azon politikai, társadalmi és gazdasági törekvések ellé kell állnia, melyek a magyar munkásság, parasztság és értelmiségi osztály felszabadítását egyaránt célozzák. 3) Meg kell szervezni a szellemi mozgalom értelmiségi szakcsoportjait, hogy csak a kutatás teljes szabadságában keressék az igazságot. *Ivánffy* Géza: Kisebbségi gazdasági társadalmunk és nemzeti vagyonunk, *Kovács* Endre: Irodalom és kapitalizmus c. cikkei újszerű beállításban szintén közgazdasági problémákkal foglalkoznak. — Továbbá *Zerdahelyi* József, *Egri* Viktor novellái, *Darkó* István folytatásos regénye, *Jarnó* József irodalomtörténeti tanulmánya *Martinovits* s kortársairól, végül *Pongrácz* Kálmán: Az értelmiségválsága c. cikke egészítik ki a szeptemberi szám nivós tartalmát. A »Figyelő« rovatban *Ludwig* Aurél és *Györy* Dezső értekeznek a csehszlovákiai nyilvános könyvtárak nemzetiségi megosztásáról, illetve az ifjúsági mozgalmakról. (O-d.)

AZ ÚJ ÉLET

a csehszlovákiai Prohászka Körök kiadásában megjelenő társadalmi havi szemle. Programja az ifjú katolicismusé: hirdetni a szociális katolicizmus célkitűzéseit és ebben a szellemben ideológiailag forradalmasítani a szellemi kényelmességbe hullott intellektuális tömegeket.

A lap szeptemberi és októberi (8—9) száma a napokban jelent meg, nyolcvan oldalas terjedelemben. Tartalmából kiemeljük *Balla Borisz*-nak a kiváló fiatal magyar írónak Franz Werfel-ről írott tanulmányát. *Rády Elemér*, a lap szerkesztője, ifjúsági mozgalmaink ideológiai fejlődését ismerteti. A kisebbségek bécsi kongresszusáról *Mayer Raymund* írt érdekes ismertetést. *Fényes István* az olimpiász szellemi hatásának kritikáját adja. *Fieles Henrik* A modern templompépítés-ről ad tájékoztatót. A cikket nagyszerűen egészíti ki *Clemens Holzmeisternek* négy műmelléklete. A szám szenzációja Franz *Werfel* cikke. (Lehet-e Istenhit nélkül élni?) *Schundher Pál* a nemrég elhunyt René *Bazin*-ról írt irodalmi portrét. René *Bazin* kis szemelvénye (Egy breton családi kép) a finom tollú író hangulatfestő erejét bizonyítja. *P. Stratmann* Ferenc-nek, a leszerelés európai hírű harcosának az Új Élet részére írt cikke a leszerelési konferenciák kulisszái mögé világít be. *Kovács Gyula* cikkében a proletár pápokat sürgeti. *Posszonyi László* dr. ebben a számban kezdi el a modern magyar prózaírók ismertetését. *Herczeg Ferenc*-ről írt tanulmányával. — *Fridrich Muckermann*, a kiváló német publicista cikkében az Európai és németországi viszonyokról ír. *Esterházy Lujza* az első kassai katolikus leányifjúsági hetet ismerteti. *Havas Vilmos* és *Pfeiffer Miklós* dr. a kereszténység, kapitalizmus és kommunizmus problémáját boncolgatják két megvilágításból. *Dr. Fleischmann Gyula* az ifjúság életproblémáiról ír. *Vass Lajos* a Prohászka Körök érsekujvári kongresszusát ismerteti, *P. Haban* Method pedig a prágai nemzetközi bölcseleti kongresszust. A lap hatalmas szemle anyagot hoz ifjúsági kérdések-ről, a szociális kérdés-ről és könyvujdonságokról.

(r.)

Szerkesztői üzenetek

Sarló, Pozsony. A szociográfiai füzetek ismertetését anyagtorlódás miatt következő számunkban hozzuk. — Ismertetés céljából küldjétek el „A Sarló jegyében”-t és egyéb kiadványaitokat.

Prohászka Kör Kassa, U. a.

Magyar Munkaközösség, Pozsony, U. a. Ideológiai cikkeket szíveskedjétek lapzártaig beküldeni.

Sándor László, Losonc. Cikketet köszönjük. Továbbiakat kérünk. Üdvözlünk.

Simkó Ferenc, Győr. U. a.

Fényes István, Prága. U. a.

Zombory György, Komárom. U. a.

Jablánczy Sándor és Miklós, Ipolyság.

Lev. lapotokat köszönjük. Cikkeiteket érdeklődéssel várjuk.

Altmann Lipót

**Fűszer- és
csemegeüzlet**

Kassa,

Telefon 3048 Fő utca 107

SPIRA nyakkendőgyárban

Košice,
Malom u. 8

Diákok külön 10%-os kedvezményben részesülnek.

A leggazdaságosabb üzemű személy- és teher-kiskocsi a fegyvergyári

„Zbrojovka“-autó

Vezérképviselet:

Autóservice **SPIRA** Košice
Florián u. 6, — Telefon 2062

Nagy alkatrész-raktár külföldi kocsikhoz és **egyedüli BOSCH** autóelektro és autójavító műhely.

„MOČI“

Kelmefestő, vegytisztító és gőzmosó üzem
Košice, Bethlen körút 5. sz.

Gyűjtőhelyek:

Košice:	Prešov,
Legionárus tér 2.	Michalovce,
Dohány u.	Sečovce, Vranov

Merényi L., Kassa, Fő utca 27

Fűszer - Csemege - Fajborok

Kárpitos- és paplan-üzem

WEISZ M. VILMOS

Košice, Fő u. 49 az udvarban

Készít mindenféle kárpitos-munkát, úgymint: Schláfdíványt, szelönt, garnitúrát. 3 részes matrác afrikával töltve 135.— Ké-től, rolók legolcsóbb árban. - Továbbá paplanok készítése 25 Ké-től. **Fe-helypaplanok** és régiek átdolgozása legspeciálisabb kivitelben.

Győződjön meg!

Garantált munka.

Meghívásra házhoz, esetleg vidékre is megyek!

Déri János

Kézmű-, rövid- és kötött-áru lerakat

Košice-Kassa,
Fő u. 67. sz.

Bébé kelengye, leány, fiúruha és fehérnemű nagy választékban

Olcsó árak!

„VIKTORIA“
impreg. takaréknagyvásongallér

Ferenczi Sámuel

épület- és műbádogos, víz-,
gázvezeték szerelési és csa-
tornázási vállalata

Košice

Bocskay-körút 2. — Telefon 2732
Folyósámla a Kassai Banknál.

SPORTARUHÁZ

QUIRSFELD JÁNOS**KOŠICE,**
Fő u. 49

Fegyver-,
Lőszer-,
vadászati
és halászati
cikkek raktára

Nyulászi Béla

Írószer — Papír — Ujság
Könyv - Játékkártya - Bel-és
külföldi levélbélyeg eladása.
Hírlapelőfizetések felvétele.

Košice-Kassa, Fő-u. 12. sz.**Brezniczky**

bútorüzlet
Košice-Kassa,
Malom utca 5**E. EIZIKOVICS****CUKRÁSZ**
KOŠICE

Harang u. 8

Legjobb sütemények,
teasütemények, fagyalt
és gyermekpiskóták ál-
landóan raktáron, illetve
megrendelésre kaphatók

Adriányi
és Markó

**vas-
kereskedés**
Kassa,
Fő utca 1. szám

HOTEL RESTAURANT

SCHMIEDL**Košice, Fő utca 80**

Buffet!

Automobilia

Buchner S. & Ing. Neményi B.

Košice
Szepsi körút

20

Telefon 2178

Külön boxok. Auto-Service Station. — Olaj, benzin, benzol állomás.

Mindenemü javításokat olcsón és pontosan készít.

Egy elismerten legjobb forrás!

Treme- és mőselyem, flór- és gyapjúharisnyák, nadrágok, kombinék, továbbá a leg-elegánsabb férfi sport- és egyéb ingek, nadrágok, nyakkendők, pullowerek, mellények, gyermek harisnyák, nadrágok és szvetterek legjobb minőségben a legolcsóbban kaphatók

Reichard József
cégnél, **Košice, Srobár u. 16**

Szaffkó és Klein

szőrmeáruház

Košice

Fő utca 49
Kovács u. 6

Az 1922-iki mezőgazd- és ipari kiállításon aranyéremmel kitünt.

Vállaljuk: Szőrmebundák készítését és átalakítását a legprecízebb kivitelben.

Figyelem! Kertészet!

A legolcsóbb beszerzési forrás!

Alkalmi és menyasszonyi csokrok, koszorúk a legszebb kivitelben házhoz szállítva, Kiültetésre virág- és zöldseglánták. Cserépben előnevelt kiültetésre peralgónium, teljes és szimpla petónia, salvia, fucsia, verbéna, begónia, crisanthemum, fehér és sárga nyári, kanna stb. szőnyegnövények. Szoba növények: Pálma, szobafenyő, asztistra, asparágus, ficus, diszlevelű begónia, kaktus, hortensia, primula, cyclámen, azália, jácint, tulipán, cinerária. Kiültetek ablak és erkély ládákat, sírokat. Parkirozok és pázsitok diszkertben. Gruppokat kiültetek. Diszkertek és sírok kiültetéséhez: Rózsafák és gyökérnemes bokorrózsák bármely színben és fejben kapható. Futórózsák egyes színben, magas és bokr. Szállítok nagyban és kicsiben. Őszi kiültetés már tavaszra jácinttal és tulipánnal. Tavaszki kiültetéshez gladiolus gumók diszkertben saját termésű, kapható nagyban és kicsiben. Mindszentekre koszorúrendeléseket veszek fel. Chrisanthem nagy választékba

JÁSZAY GÁBOR, kereskedő
műkertész, **KASSA, Szlovák u. 6**

Andrejkó Vilma
virágüzlete

Košice
Fő utca 78

Conditorei

„Megay”[®]

Kassa, Fő u. 48

NEUWIRTH GYULA
Kerékpár, varrógép, autóalkat-
részek, pneumatikok kereskedése

Košice, Srobáru. 20

Legolcsóbb bevásárlási forrás!

Tennisz

Sí Turisztika

Sport Roland

Košice
Telefon 21-96 Szepsi körút 32

Téli és nyári sport-
cikkék speciális üzlete

Javítások és húrozások
szakszerű kivitele

Bierbrunner
fényképészeti műterme

Košice, Fő ucca 49
Kovács u. 6

Egyesületek-
nek 15%
kedvezmény!

Készít mindennemű
művészi kivitelű fény-
képeket és nagyítá-
sokat.

STÁSZ

Bútorasztalos
Ülőbútor és csónak specialista.

Mészáros utca 75

Az egész város kirakata ... a hirdetés!

Észrevette-e már, hogy némelyik uccában milyen kevés ember jár és a forgalmas helyeken az embereknek nincs idejük kiratatokat nézni? Ezért a kereskedő, aki az üzletében való vásárlás előnyére a lehető legnagyobb számú érdeklődőt akar figyelmeztetni újsághirdetést ad föl.

Ha lapunkban hirdet, forgalmát emeli!

Hirdessen a Jövőben! Számítását biztosan megtalálja!

A Jövő hirdetési díjszabása.

A hirdetés ára megjelenésenként	Egész oldal	Fél oldal	Negyed oldal	Nyolcad oldal
Egyszeri hirdetés	160'—	93'50	53'50	33'50
Háromszori hirdetés	120'—	70'—	40'—	25.50
Állandó hirdetés	80'—	47'—	27'—	17'—

A hirdetés megjelenés után támpéldány és nyugta ellenében fizetendő. Az állandó hirdetés 10 megjelenés után bármikor felmondható. Hirdetéseket felvesz a Jövő kiadóhivatala, Kassa, Fő-ucca 27. sz.

A jó alkalmak összessége ... a hirdetés!

Sok idővesztéstől és fáradságtól kímélheti meg magát, azonkívül jutányosan vásárolva még pénzt is takaríthat meg, ha lapunk hirdetését elolvassa.

Gondosan olvassa el még a legkisebb hirdetést is!

Saját érdeke kívánja ezt!

Sok pénzt

takarít meg

**ha lapunk hirdetéseit
figyelemmel kíséri**

Lapunk hirdetői
ingyen
vehetik igénybe
**reklámszakértőnk
tanácsait!**

Minden reklámügyben
ingyen szolgálunk tanáccsal!

Lásd híreinket!

*Bélyegzők,
pecsétnyomók,
zománc - festett
és réztáblák, név-
jegyek, divatos
ezüstmonogramok,
sportérmek, jel-
vények, minden-
nemű vésések mű-
vésziés kivitelben
a legolcsóbban*

Belányi László

vésnök és bélyegző készítőnél

Kassa, Ruman ucca 2.

Télisport szükségletét

*jól, olcsón,
szakszerűen csakis*

B o r o s

sportáruházában
Kassa, Malom u. 7.
Tel. 24-20 szerezheti be.

Si, hokey, korcsolya, rodli, valamint
mindennemű turisztikai és sportfel-
szerelési cikkek óriási választékban!

Állandó hójelentések Szlovénzskó
minden részéről. Főiskolásoknak
nagy kedvezmény.

Kassa, Fő ucca 59. sz.

Műköszörűs!

Vállalok mindennemű e
szakmába vágó köszörülést

ugy mint: borotvák,
ollók, manikűr ollók,
zseb kések, hajvágó
gépek, Gillette-pengék,
hús- és zsemle-daráló-
gépek, valamint kony-
hakések élesítését stb.

Vidéki munkát
postafordultával szállít!

Ifj. Veszélics Jenő
az udvarban.

Szövetek és bélések

a legolcsóbban

Burger Miksa

posztóáruházában.

Balázs Béla

Az udvarban.

olcsó és szép cipőt készít

Garantált kézi munkákat szakszerűen vállal!

Ujonnán berendezett szücs-műhelyemet megnyitottam!

Mindennemű szörméket és bundákat a leg-
szebb kivitelben szakszerűen készítek, vala-
mint vállalok átalakításokat a legmodernebb
fazonban. Szolid árak! Győződjön meg!

Szabó Gyula szücs

Bejárat a Kovács ucca 16. sz. alól is. (Bent az udvarban.)

SPECIÁLIS és ANTIKÓRÁK
SZAKSZERŰ JAVÍTÁSA

Podnár G.

órás

Košice, Malom u. 10

Zakariás Sándor

Zenemű,
könyv- és
papirkereskedése

**Kassa,
Fő utca 87**

Utlevél-, Vízum- és Fordító-Iroda

„Szlov. Diákönsegélyző
Egylet” fiókja

Másolás és levélírás írógépen szintén.

● Ing. **C. BIELEK RÓBERT** vezető
Košice, Malom u. 22. sz. az udvarban

(Fiók: Bratislava. postafiók 373., esetleg: Praha VII., Stud. Kolonia č. p. 465.)

Pausz Tivadar

Kassa

*Legolcsóbb
üveg-, porcellán és
csillár - nagykereskedés*

Óriási választék!

Részletfizetés!!

Alap. 1833

Fő-u. 19

Ferenc János

kárpitos és diszítő

Sláfdíványok és kanadie-
rek készítését vállalom.

Matrác, szolon és
garnitúrák szak-
szerű készítése

Košice, Fő utca 41

Naponta beérkező **uidonságok** áruháza

MARKOVICS EDE, Košice, Fő-u. 47-49

Roba Sándor műszerész

Vállalja mindennemű
műszerek szakszerű javi-
vítását. Kerékpár és
varrógép alkatrészek
állandó raktára

Košice, Srobár u. 1

Eizikovics

angol úri szabóság

Košice, Malom u. 7

Főiskolásoknak árengedmény!!!

CE

KARSA Y

FŐ-U. 49

- KÖTSZER - ORTHOPÄDIA

SPECIALISTA

Az udvarban

n
Köszön,
kocsz és
tüzifa
kereskedés

A handlovai
köszén
kassai
egyed-
elárusítója

Košice

Bocskay körút

13

Telefon :

3372
és 3397

Itt az ősz! GONDOS SZÜLŐK meg-
válogatják, hogy gyerme-
keiket az őszre **jó cipővel** lássák el. Leg-
könnyebben lázik meg a gyermek és így
nagyon fontos, hogy az egészségét megóvjaa.

A jó cipő fél egészség!
A Berkovits cipő jó, mert olcsó!
Soha még ilyen olcsón
nem vett, mint most!

Iskolások részére:

Vászon sport egész cipők	Ké	7-től
Torna cipők (kötelező viselet)	"	12-től
Dulbox egész cipők	"	19-től
Box egész fekete és barna	"	29-től

Női cipők:

Vászon cipők bőrtalppal	"	9-től
Elegáns uccai cipők	"	29-től
Trottoir őszi cipők	"	39-től
Sport Dulbox egész cipők	"	49-től

Férfi cipők :

Férfi félcipők bőrtalppal	"	35-től
Férfi egész strapa cipők	"	39-től
Férfi box egész cipők	"	49-től
Elegáns kézimunka cipők	"	69-től

Órítási választék mindenféle cipőkben és papu-
csookban! — A nyári árunkat minden elfogad-
ható áron kiárusítjuk!

Mindenkinek **nélkülözhetetlen** a cipő!

Vegyén csak **Berkovits** cipőt
Košice, Fő-u. 22

MEG LESZ ELÉGEDVE.

ha épület- és butor-
vasalási, lakás- és
konyhaberendezési,
villanyfőlszerelési,
korcsolya, sítalp,
rődli, kályha és vas-
butor szükségletét

**FLEISCHER
és SCHIRGER**

2. számú fiókjában fedezi

K
O
S
I
C
S
A

K
A
S
S
A

F
Ö
U
C
C
A

38

ALÁPITVA 1867

Buliczka Ede

Košice, Sándor u. 14

Telefon 2036

Könyvkötés
műintézet
Üzlet

Alapított: 1895.

FRICSOVSZKY VINCE

kőfaragó te és siremlék naelepgyraktára

KASSA, Pesti-út 50. sz. (Č. S. R.)

Siremlékek olcsóbban, mint bárhol, csakis nálam
szerezhetők be. Árjegyzéket kívánatra
készséggel küldök

Gurszky József

betonos

Mindennemü beton-,
műkő-munkák, beton-
kerítések, szabadalma-
zott drótbetétes beton
kútgyűrűk és csatorna-
csövek készítése

Dobó utca 41

Košice - Kassa
Lichard Dániel u. 4. sz.

Grand Hotel

SCHALKHAZ

R. T.

KASSA

TELEFON: 2757

Ujonnal átalakítva és berendezve.
Központi fűtés. - Minden szobában
meleg- és hidegvíz. Saját villany-
fejlesztő telep. 80 szoba 100 ágygal.
Különféle termek és 1000 ember
befogadó képességű tánc terem

**AUTOMOBILTULAJDONOSOK
FIGYELMÉBE!**

Ing. Lipták László

automobil felszerelés szaküzletében

KOŠICE

Vörösmarthy tér 9

üzemanyagokat, u. m. : Autóbenzin, Vacuum, Cas-
trol, Speedwell autólajokat, Pirelli és India-pneu-
matikot a legjutányosabb áron szerezhetik be

TELEFON 2979

**ÉJJEL-NAPPALI
GARAGE ÉS BENZÍNSZOLGÁLAT**